BIBL. REG. UNIV.

SADHU SUNDAR SINGH

AV

B.H. STREETER, A.J. APPASAMY

SVENSKA KYRKANS DIAKONISTYRELSES
BOKFÖRLAG, STOCKHOLM

SADHU
SUNDAR SINGH

SADHU SUNDAR SINGH

EN ÖSTERLÄNDSK KRISTUSMYSTIKER

AV

B. H. STREETER
M. A., lärare vid Queen's College, Oxford,
OCH
A. J. APPASAMY
M. A.

Bemyndigad översättning av
SIRI DAHLQUIST

Utgiven genom Svenska Kyrkans Missionsstyrelse

Tolfte upplagan

S·K·D

STOCKHOLM
SVENSKA KYRKANS DIAKONISTYRELSES BOKFÖRLAG

STOCKHOLM 1923
SKANDINAVISKA TRYCKCENTRALEN

FÖRORD

Ombedd att förse denna bok med några anbefallande ord gör jag detta mycket gärna. Sadhu Sundar Singh är en person värd att lära känna, eller rättare: den förkunnelse han bringar är väl värd att lyssna till. Så vitt jag kan finna, är det en äkta Kristusgemenskap, som här möter oss. Må vara att ett frågetecken stundom kan ställas inför utsagor eller berättelser, som här meddelas oss. Må vara att vi sakna åtskilligt, som för oss är värdefullt. Må vara att den kristendom, som vi här träda i beröring med, är alltigenom indiskt färgad. Det är dock förunderligt att finna, hurusom det väsentliga i denna kristna åskådning överensstämmer med den evangeliska erfarenhet, som vi fått göra. Liksom varje folk alldeles säkert är kallat att göra sin egendomliga insats i kristendomens historia och i dess utgestaltning i lära och liv, så äro givetvis även Indiens folk med sin djupt religiösa läggning därtill kallade. Sundar Singhs ord och hans ofta underbara livserfarenheter särskilt på den heliga meditationens och den kristna "ekstasens" område böra mottagas såsom vittnesbörd om vad Kristus kan och vill skänka sin kyrka genom Indiens folk. Och lika visst som vi västerländska kristna och särskilt vi evangeliskt lutherskt fostrade kristna av svensk börd veta oss ha våra av Gud givna gåvor att erbjuda kristenheten på jorden, så veta vi oss också ha behov av att mottaga gåvor av Guds hand genom förmedling av andra kristna folk och bekännare. Säkerligen skall Indien bliva i stånd att giva mycket åt Kristi kyrka.

Måhända kunde vi våga det uttalandet, att den underfulla

beröring med den levande Kristus och med den himmelska världen, som möter oss i Sundar Singh, är ett tecken till den jordiska människohistoriens uppgående i den osynliga, rika evighetsvärld, som utgör den egentliga verkligheten. Och liksom förbindelsen mellan vår synliga värld och den eviga andevärlden, Guds och Kristi himmelska värld, på grund av en omedelbarare intuition förnummits starkare i mänskligheten barndom och i den kristna kyrkans grundläggningstid än under följande tidevarv av en ensidig förståndsreflektion, som ofta trots all kultur eller rent av på grund därav gjort människornas ögon blinda eller skumt blickande inför de eviga realiteterna, så torde Kristi kyrka, då det lider mot fulländningen, återigen mäktigare få förnimma dessa realiteters stärkande närhet. Sålunda torde hon även sättas i stånd att avvisa de många farliga avarter av beröring med den osynliga, av under fyllda världen, vilka i såväl kristlig som icke kristlig dräkt höra till de frestelser, som vilja föra vilse och bringa på fall, i synnerhet då det lider hän mot historiens slutmål.

Brunsbo den 14 mars 1922.

HJ. DANELL.

INLEDNING

Oavsett själva problemet om mystikernas själsart, ligger mellan oss och förgångna tiders mystiker en skiljande mur av år och förhållanden, som icke ens historikerns fantasi och sakkunskap fullt mäktar genombryta. Den bok, som här föreligger, utgör ett försök till studie över en mystikers liv, där det enastående företrädet finns, att det hör till vår egen samtid.

Denne mystiker har också ett särskilt budskap just till denna tid. Ur sin egen fullt vissa gudsgemenskap känner han sig direkt driven och förpliktad till ett liv i aktiv osjälviskhet och praktiskt tjänande bland sina medmänniskor.

Sadhu Sundar Singh — eller "Sadhun", som han gemenligen kallas — lever här mitt i tjugonde århundradet ett liv, som till sina yttre villkor och förhållanden starkt erinrar om Franciskus' av Assisi. Hans inre erfarenhet låter kanske snarare tanken gå ibland till Paulus, ibland till Juliana av Norwich*; i somliga stycken röjer han helt individuella särdrag.

Om vi här göra det vågsamma försöket att ställa

---

* Engelsk mystiker på 1300-talet.

honom och de stora mystikerna i samma led, sker det inte på något sätt för att framkalla en jämförelse i storhet, endast för att visa på släktskapen i typ. Om Sundar Singh är stor enligt historiens sätt att bruka denna term, därom kan historien ensam fälla sin dom. I denna mening kan ju i själva verket ingen människa förklaras stor, förrän hennes livslopp är ändat, och icke ens då av samtiden. Men medan vi således icke hålla före, att Sadhun står på samma plan som Franciskus eller Paulus, är det oss likväl visst, att vi förstå dessa mystiker bättre genom att ha mött och lärt känna Sundar Singh.

Sadhun är ingen spekulativ filosof. För naturvetenskap och högre historisk kritik står han också främmande. Hans intellektuella horisont närmar sig otvivelaktigt i många avseenden de nytestamentliga författarnas mer än den moderna människans. Detsamma gäller den uppfattning han intuitivt har av etiska och religiösa värden. Just denna omedelbarhet, detta enkla, andliga grepp på livet ger åt alla som stått i närmare beröring med Sadhun det levande intrycket, att han har ett budskap att bära fram, ej blott till sina egna landsmän utan även till oss i Västerlandet.

Hans sätt att predika har, nästan mer än själva förkunnelsens innehåll, en säregen friskhet, som frapperar hans västerländska åhörare. Med reflexionsfri omedelbarhet och målande åskådlighet ger han en rikedom på bilder och liknelser, ofta underliga, alltid slående, ej sällan genomskimrade av en vänlig humor. Intrycken förstärkas av hela hans fängslande uppenbarelse. Det turbanprydda huvudet, den saffransgula sadhumanteln harmoniera på outgrundligt sätt med ansiktets prägel av djupt själslugn och

ljus blidhet och med den livfullhet, ibland också i åtbörder, som alls icke bryter utan snarare framhäver Guds frid, som behärskar hans inre.

Att i kalla, tryckta ord återge det liv, som strålar ut från en personlighet som hans, eller att till andra överföra ett intryck av skaparkraften i hans tal, är en ren omöjlighet. Så mycket mer är detta förhållandet, som vi inte ha hans förkunnelse tillgänglig på hans eget modersmål, i vilket han är en boren mästare, utan endast på engelska, vars finaste uttrycksmöjligheter så föga stå honom till förfogande, att han stundom i slitna religiösa vardagsfraser får kläda tankar, som för honom själv ha livets friskhet. När man står ansikte mot ansikte med Sadhun spelar detta ingen överdriven roll; från talarstolen betyder det mera, och där det skrivna ordet är enda förmedlare, försvagas givetvis det rika intrycket både av budskapet och härolden. Dock, om också en bok aldrig kan göra Sadhun full rättvisa, kan den likväl göra sin tjänst. De många som en gång mött honom och som känt, att där fanns ännu mera bakom, som de med glädje skulle vilja tränga in i, kunna där läsa in sina egna hågkomster av mannen och hans framträdande. Och även dem, som endast känna honom efter hörsägen hoppas vi kunna bjuda något av bestående värde. I varje fall har det synts välbetänkt att försöka sörja för att en bestämd konkret behållning finns kvar efter Sadhuns besök i Västerlandet, ett mer förblivande minne än de personliga intrycken hos ett gynnat fåtal och den stora hopens flyktiga intresse.

Sadhuns sinne gömmer ett överflödande rikt förråd av anekdoter, belysande bilder, epigram och liknelser. Men aldrig visar han minsta rädsla för att

upprepa sig själv: Tvärtom tycks han göra detta med särskild glädje. "Man skall väl inte", säger han, "neka att ge de hungrande bröd, därför att man redan har givit bröd åt andra." Därför ha vi oupphörligt funnit samma material återgivet i olika tryckta och skrivna källor. "Min mun vet inte av något: eftertryck förbjudes." Många ord, som vi direkt upptecknat från hans läppar, ha vi sedan kunnat återfinna i tryck. I de flesta fall visa de olika versionerna högst oväsentliga inbördes olikheter, men vi ha alltid känt oss ha frihet att efter eget omdöme med hjälp av en version rätta eller utfylla en annan. Och då det i citaten förmärkts, att engelskan icke är Sadhuns eget modersmål, ha vi ej så sällan försökt oss på förbättringar i rent språkligt avseende.

Först när vi begynt samla och ordna hans strödda utsagor över vissa ämnen, kunde vi själva till fullo inse, i vilken utsträckning hans förkunnelse kommit att utgöra en fullständig teologi i bild, sammanvuxen med hans liv och hans mystiska erfarenhet till en organisk enhet. Och om denna bok har någon förtjänst utöver sin verklighetstrohet, består den mestadels i försöket att fånga och genomföra denna inre enhet och samstämmighet. Detta har med nödvändighet medfört många omplaceringar av det tillgängliga stoffet. Så ha stundom ord, som ursprungligen talats vid skilda tillfällen eller återgivits efter helt olika källor, här ställts bredvid varandra i nära sammanhang, stundom rent av i samma stycke. Vi ha likväl ansett oss böra införa direkta källhänvisningar i texten endast vid vissa särskilt viktiga eller omstridda fakta. Men överallt, där vändningar som "vi frågade" eller "sade han till oss" förekomma, ligger däri en antydan, att åtminstone den ene av bokens

författare varit närvarande, när Sadhun fällt ifrågavarande yttrande. Ibland förekomma direkta citat från Sadhun, där sammanhanget skulle göra inskjutandet av ett personligt pronomen mindre tilltalande.

Mr. A. J. Appasamy, min medarbetare i denna studie, har tagit sin akademiska examen i Indien och därefter fullföljt sina studier i Amerika. Numera tillhör han mitt eget college och deltager i forskningar rörande förhållandet mellan den johanneiska mystiken och de hinduistiska Bhaktiskalderna. Under Sadhuns veckolånga besök i Oxford, i februari 1920, stod han i ständig förbindelse med honom. När vi sedan själva hade fattat och för Sadhun framlagt vår tanke att samla hans lära i en förblivande urkund, för att så fullfölja och stadfästa resultaten av hans Englandsbesök, vistades Mr. Appasamy i Sadhuns sällskap ungefär 14 dagars tid i London och Paris, framställde sina frågor och gjorde anteckningar samt deltog i de intervjuer, som Sadhun hade med märkligare personer. Ett sådant samtal hade för vårt ändamål ett synnerligt värde. Baron von Hügel, som hade läst Mrs. Parkers bok om Sadhun, ställde till honom en rad noggrant genomtänkta frågor på grundval av sin enastående insikt i den mystiska litteraturen. Han hade den stora vänligheten att skriftligt meddela oss en sammanfattning av vissa punkter i Sadhuns filosofi och religion och att sedan också muntligen diskutera igenom dem.

Även jag hade personliga samtal med Sadhun och hörde honom därjämte tala offentligt på möten både i Oxford och i London. Och i maj förra året, före avresan till Amerika, kom han på nytt besök till Oxford och bodde hos mig i mitt college enkom för att rådslå om boken. Nästan hela arbetstiden under ett

par dagar fick han så svara på våra frågor och utveckla sina tankar. Härvid lämnade han oss ett rikt material, bl. a. omfattande en framställning rörande hans rent mystiska erfarenheter, vilka fakta, så vitt vi tro, aldrig förut offentliggjorts.

För att tillförsäkra boken en genomförd språkstil och enhetlighet i framställningen, träffades den anordningen, att den slutliga formgivningen skulle överlåtas åt mig. Men eljest, på varje stadium, t. o. m. vid sista läsningen av korrekturen, ha min medarbetare och jag stått tillsammans i innerligaste samverkan. Det är omöjligt att om boken som helhet säga, att den är den enes verk mer än den andres. Den är helt och hållet en produkt av samfälld möda.

Enligt Sadhuns önskan skulle den nettovinst, som eventuellt tillfaller författarna, anslås till något religiöst ändamål. Jag bad honom då ange något särskilt, men han föredrog att lämna valet åt mig. Min medarbetare och jag äro ense därom, att medlen lämpligast kunna översändas till Indiens inhemska missionssällskap, National Missionary Society of India.

Den hittills mest beaktansvärda skildringen av Sadhun är Sadhu Sundar Singh av Mrs. Parker (Londonmissionen, Trivandram, Travancore), utgiven genom Christian Literature Society i Indien. Med benäget tillstånd från författaren hava vi till en viss grad dragit fördel av denna värdefulla kunskapskälla. Men i stort sett ha vi avsiktligt sökt röra oss på andra områden, dels därför att nämnda bok redan fått vidsträckt spridning både i England och Amerika, dels därför att vårt intresse icke i första hand gått ut på att lämna en biografisk framställning.

Vid sidan om våra egenhändiga anteckningar av utsagor, som vi själva hört från Sadhuns läppar, ha vi vid återgivandet av hans lära öst ur tre källor. 1:o) De fullständiga stenografiska referaten av sex av hans föredrag i England, som med stort tillmötesgående ställts till vårt förfogande av K. F. U. M:s engelska förbundsstyrelse genom förmedling av mr Hindle, till vilken vi även för övrigt stå i tacksamhetsskuld. 2:o) en samling predikningar, utgivna på tamuliska (Mr. Appasamys modersmål) på National Missionary Societys förlag i Madras, Indien. Sadhun har givit oss den upplysningen, att han själv under en tid av relativ vila dikterat dessa föredrag på hindostani för en vän, som han visste fullt kompetent att giva hans tankar en tamulisk tolkning. 3:o) Sju föredrag, hållna på Ceylon och under angivna titel publicerade av Kandy United Christian Mission. Vi hava tillika i vår framställning inarbetat åtskilligt värdefullt stoff, som offentliggjorts i The Bible in the World, och i The Foreign Field, juni 1920. Några tillfälliga citat från uppsatser av Mr. A. Zahir, St. John's College, Agra, en av Sadhuns vänner och hängivna beundrare, samt av Mr. A. E. Stokes, som till en tid stod vid Sadhuns sida i arbetet, hava särskilt påpekats, där de förekomma i texten. Vi önska här få ge uttryck åt vår varma tacksamhet mot alla förläggare och utgivare, som ha förlagsrätten till material, som de med utomordentligt tillmötesgående lämnat oss obegränsad frihet att här använda.

En lyckosam omständighet har varit, att många av våra indiska vänner, som just nu uppehålla sig i England, stått i nära personlig förbindelse med Sadhun under olika tider av hans liv, ända från skol-

åren. Alla dessa, tillika med ett flertal engelska vänner, som gjort hans bekantskap i Indien eller annorstädes, hava givit oss värdefullt stöd genom att svara på frågor, framlägga synpunkter eller läsa manuskript eller korrektur i sin helhet eller i vissa delar. Då alla omöjligen kunna namngivas, torde ingen särskild här böra framdragas.

Av Sadhuns brev veta vi, att han gjort det till sitt ständiga böneämne, att denna bok skulle få bli en trogen och sann tolkning av hans budskap. Boken föreligger här färdig. Starkt fyller oss medvetandet, att vi endast ofullkomligt förmått fånga Sadhuns bild. Den som kommer från ett möte med Sundar Singh, han glömmer sig själv, glömmer honom — men lyfter sin tanke till Kristus.

B. H. S.

Queen's College, Oxford, 1 Febr. 1921.

I.

MANNEN OCH LIVSVÄGEN.

Sundar Singhs levnadshistoria, fram till återkomsten hem till Indien från Västerlandet i september 1920, sönderfaller i fyra klart avgränsade skeden. Det första, vars senare år i alltjämt stegrad grad präglas av hans hjärtas oro och sökande efter frid, slutar med hans sextonde år och hans omvändelse till kristendomen. Det andra, som får sin karaktär av hans nya liv som kristen men med samma livsföring som en hinduernas "helige man" eller Sadhu, innefattar sju år av olika erfarenheter och inre tillväxt. Vid 23 års ålder kände han sig manad att i Frälsarens efterföljd pröva en fasta på 40 dagar. En fyrtio dagars fasta lyckades han tydligen icke fullfölja. Dock skriver han sig från detta försök till godo ett starkt tillskott i andlig kraft och klarsyn. Detta berättigar oss att sätta fastan som begynnelsegräns för det tredje skedet i hans liv — en tid av andlig fullmognad och på samma gång en period fylld av mödor, äventyr och erfarenheter av underbar räddning ur yttersta livsfara. Till slutet av år 1917 var hans verksamhetsfält begränsat till norra Indien och Tibet. Ett besök i Sydindien och på Ceylon i början av år 1918 inleder ett fjärde skede

med vidsträckta predikofärder och resor runt hela världen. På sin första långfärd besökte han Birma, Straits Settlements, Kina och Japan. Nästa gång gick vägen till Europa, Amerika och Australien. Under de tre sist förflutna åren har han fått utbyta de vedermödor och förföljelser, som i de tidigare skedena voro hans eldsprov, mot den ännu mera riskfyllda "gudsdom", som föreläggs den man, som redan under sin livstid — och det icke oförskyllt — hälsas som apostel och helgon.

Sökaren.

1889—1904.

Såsom yngste son till burgna föräldrar föddes Sundar den 3 september 1889 i Rampur, i staten Patiala i Nordindien. Han växte upp bland lyx och överflöd. Ofta i sina föredrag kommer han tillbaka till sin barndoms erfarenhet av ett hemlivs bekväma lugn, manande fram motsatsen mellan dess rofyllda trevnad, förstörd och värdelös likväl i själskvalens stund, och sadhulivets möda och torftighet, så rik genom sin skatt av inre glädje och frid. Hans föräldrar tillhörde sikhernas ras, men tyckas i religiöst avseende lika mycket ha närmat sig hinduerna, både i tro och praxis, så att de besökte båda religionernas stora gudstjänstplatser och läste bådas heliga skrifter och stodo i nära förbindelse med lärare från båda hållen. Hänsyftande på denna period av sitt liv, gör Sadhun en av sina karakteristiska ordlekar: "Jag hörde inte till sikherna, men till sökarna efter sanningen."

Det var främst hans moder, som fostrade och ledde hans säregna böjelse för religion. Många ha lagt märke till det skimmer av kärlek, som far över hans ansikte, närhelst han nämner sin mor. När han talar till mödrar, håller han gärna fram sin höga syn på moderskallets möjligheter och ansvar. En präst uttalade en gång den tanken: "Ert arbete skulle säkert bli bra mycket mer effektivt, om Ni toge en kurs vid en teologisk högskola". "Jag har redan studerat", svarade Sadhun, "vid den bästa teologiska fakulteten i världen." "Vad menar ni?" genmälte prästen förvånad. "En moders knä", sade Sadhun, "är världens förnämsta högskola i teologi!" Till ärkebiskopen av Canterbury talade han om sin mor i följande ordalag: "Om jag inte ser min mor i himmelen, så får jag bedja Gud, att han sänder mig till helvetet att vara hos henne där." Hans moder ställde troget fram sadhulivet som ett ideal för honom att sträva efter som vuxen och förmanade honom att övergiva denna världens ting och gå att vinna den inre frid, som är livets enda förblivande värde och hugnad, och som sedan urminnes tid utgjort målet för Indiens religiösa längtan. Hon dog, när gossen var 14 år, och vi kunna våga den förmodan, att en känsla av övergivenhet som ett förstärkande moment ingick i hans glödande sökareoro under de närmaste två åren.

Allt starkare växte Sundars längtan att vinna den frid, som hans moder lärt honom älska. Men besviken vände han om från alla vägar att nå den, som hon kunnat anvisa. Vid 7 års ålder kunde han största delen av Bhagavad Gita utantill, "Den Höges sång", allmänt erkänd som hinduismens mest sublima religionsurkund. Vid 16 års ålder hade han

läst sikhernas Granth, muhammedanernas Koran och ett antal av hinduernas Upanishader — en rätt så anmärkningsvärd bedrift, även om man tar hänsyn till att en indier mognar tidigare än en västerländing. Men allt var förgäves. Hans mor hade sökt föra honom till präster och sadhus, som skulle kunna peka ut för honom just de heliga texter, som bäst kunde visa honom vägen. Under någon tid tillämpade han, påverkad av en hinduistisk sadhu, ett Yogasystem — en av dessa i Indien så skattade frälsningsvägar, där man medels olika stadier av självkoncentration ända upp till fullständig ekstas eller trance söker vinna själens uppgående i den högsta anden och en därur härflytande frid och upplysning. Men icke heller så vann han sitt mål. Med Bibeln gjorde han en första bekantskap vid presbyterianernas skola i hembyn, men kände sig ytterligt tillbakastött av dess principer, som omstörtade hans fäders tro och angrep hans nedärvda, stolta sikhtraditioner. Föga anade han, att det orimliga till sist skulle ske, att Bibeln skulle bli källan till hans frid.

Kristen och Sadhu.

1904—1912.

Historien om Sundar Singhs omvändelse, som skedde den 18 december 1904, återges bäst med hans egna ord i ett av Kandyföredragen.

"Missionärer och andra kristna hade många gånger kommit i min väg, och jag brukade göra dem invändningar och besvärligt motstånd. Och i vilken stad jag än kom, brukade jag få folk att kasta sten på

de kristnas predikanter. Jag kunde riva sönder Bibeln och bränna den, bara jag kom åt den. I min fars åsyn skar jag sönder Bibeln och andra kristna böcker, dränkte in dem med fotogen och brände dem. Jag menade, att den innehöll en falsk religion, och gjorde allt, jag förmådde för att göra den om intet. Jag var trogen mot min egen religion men kunde inte komma fram till frid och sinnesro, fastän jag fullgjorde alla dess ceremonier och riter. Då vaknade tanken på att lämna alltsammans och begå självmord. Tre dagar efter det jag bränt Bibeln, vaknade jag vid 3-tiden på morgonen, tog mitt vanliga bad, och började bedja: 'O Gud, om det finns en Gud, visa mig den rätta vägen. Annars dör jag för egen hand.' Mitt uppsåt var, att om jag inte kunde få ro och mättnad för min själ, skulle jag lägga mig med huvudet på järnvägsskenan, när 5-tåget gick förbi och så döda mig själv. Jag tänkte: om jag inte kommer fram i detta livet, så gör jag det i det nästa. Jag bad och bad, men fick intet svar. Ännu en halvtimme bad jag och hoppades alltjämt på svar. Kl. ½ 5 fick jag se något, som jag inte på förhand kunnat drömma mig. I det rum där jag gjorde min bön, såg jag ett stort ljus. Jag trodde huset stod i lågor. Jag såg mig omkring men kunde inte finna något misstänkt. Då kom en tanke över mig, att detta kunde vara det svar som Gud sänt mig. Då såg jag, medan jag bad och blickade in i ljuset, Herrens Jesu Kristi gestalt. Den framträdde med en sådan prägel av höghet och kärlek. Om det hade varit en hinduistisk inkarnation, skulle jag kastat mig ned i stoftet inför den. Men nu var det Herren Jesus Kristus, som jag skymfat och smädat bara några dagar förut. Jag kände, att en syn som denna

inte kunnat springa fram ur min egen inbillning. Jag hörde en röst på hindostani: 'Huru länge skall du förfölja mig? Jag har kommit för att frälsa dig; du bad att få känna den rätta vägen. Varför går du den icke?' Då kom den tanken för mig: 'Jesus Kristus är inte död. Han lever, och detta är förvisso Han själv.' Då föll jag till hans fötter och tog emot denna underbara frid, som ingenting annat kunnat skänka mig. Här är den glädje, som jag önskat få uppleva. Här var himmelen själv. Jag reste mig upp, synen var försvunnen. Men fastän synen försvann, ha glädjen och friden följt mig alltsedan. Jag gick bort och förtalde min fader, att jag blivit en kristen. Men han sade: 'Gå hem och lägg dig. Var det inte i förgår du brände Bibeln? Och nu säger du, att du är kristen!' Jag svarade: 'Ja, nu har jag funnit, att Jesus Kristus lever, och jag har beslutat att bli hans efterföljare. Här står jag som hans lärjunge, och jag skall börja tjäna honom.' "

Någon har synbarligen framhållit för Sundar Singh, att hans vision inte behövde vara annat än en drömsyn eller ett fantasifoster, eller möjligen, att den vore besläktad med visioner, som hinduistiska Yogamän se i ekstatiskt tillstånd och som Sundar själv är böjd att räkna som självsuggestion. Sundar svarar genom att starkt understryka tvenne fakta: före bönen hade han i vintermorgonen tagit sig ett kallt bad och kunde alltså inte vara fången i drömmar; vidare kom Kristussynen fullständigt oväntat. Men största betydelsen tillmäter han den omständigheten, att visionen lett till så omstörtande och så bestående verkningar. Den frid, som då strömmade in i hans själ, har under alla dessa 14 år inte lämnat honom utan endast visat sig flöda djupare i

förföljelsernas ögonblick eller vid andra särskilda kriser. Den enda slutsats han härav kan draga är, att någon ny kraft i det ögonblicket u t i f r å n tillfördes hans liv och att det var Kristus själv, som stod inför honom och talade till honom. Han vill också gärna tro, att han vid denna tidpunkt inte kände till berättelsen om Pauli omvändelse; men naturligtvis kan man i ett sådant fall som detta inte obetingat lita på det mänskliga minnet. Men villigt medgav han och betonar också med ständig iver den roll Bibeln spelat för hans utveckling fram till omvändelsen. När han i samtal med oss omnämnt andra visioner, där han vid senare tillfällen under ekstatiskt tillstånd sett Kristus och hört ord, har han klart och eftertryckligt gjort en åtskillnad mellan sin omvändelsevision, där han såg Kristus med sina yttre ögon och hörde Honom "med dessa sina öron" och de senare visionerna, där han sett och hört med "andlig" syn och hörsel.

Vår övertygelse är, att anden i den vetenskapliga forskningen inte i något hänseende står i motsats till anden i religionen, utan att dessa båda utgöra två vägar eller sätt, genom vilka man bjuds två olika aspekter på verkligheten och sanningen, som är en. Därför hävda vi också som vår mening, att Guds kraft lika mycket verkar i och genom psykologiens lagar som i och genom andra naturlagar. På grund härav tveka vi icke att för vår del bejaka möjligheten, att Sadhun i sin vision fick mottaga en real och bestämd gudomlig kallelse. Men vi känna oss icke fördenskull böjda att förneka, att formen för visionens mottagande var betingad av psykologiska lagar. I varje fall är det höjt över alla tvivel, att denna syn blev vändpunkten i hans liv. Alltifrån den

dagen ha alla motstridiga krafter, som förut kämpade om herraväldet i hans inre, kommit att ljuda samman i en ny harmoni; ett nytt jämviktsläge har inträtt, en ny värdeskala införts; den stunden gjorde honom till en ny människa.

Fadern, farbrodern och den äldste brodern — modern var, som vi minnas, redan död — sökte med alla förenade ansträngningar avråda ynglingen från att bli kristen. Förespeglingar om den rikedom och samhällsställning, som skulle bli hans, om han förblev vid förfädernas religion, och pinsamma antydningar om den skam och vanära, som skulle drabba familjen, om han blev kristen, förmådde lika litet rubba hans beslut. Där kärlek och sunt förnuft kom till korta, försökte man med förföljelse. Under hela 9 månader östes skymfer och förödmjukelser över honom. Men när till slut också en vänlig Rajas vädjan till hans hederskänsla och börds-stolthet lämnade honom lika obrutet fast i sitt beslut, blev hemmets dörr för alltid stängd och han stod där formligen förskjuten. När han gick hemifrån, hade man lagt gift i matsäcken. Det var bättre, att han fick dö än att han skulle fortsätta att dra skam över familjen.

"Jag kommer ihåg den kvällen jag blev bortkörd från mitt hem, och första natten. När jag fann min Frälsare, sade jag det åt min far och min bror och mina andra närmaste. Först fäste de sig inte mycket vid det. Sedan kommo de att tänka på vilken vanära det var, om jag blev kristen, och så blev jag driven bort från mitt hem. Första natten fick jag tillbringa ute i kylan, under ett träd. Jag hade inte varit med om sådant förut. Jag var inte van att bo under bar himmel. Jag började tänka: I går och da-

garna förut levde jag i överflöd därhemma; nu ligger jag här och skälver av köld, hungrig och törstig, utan tak över huvudet; inga varma kläder har jag och ingen mat. Jag måste tillbringa hela natten under trädet. Men jag minns ännu den underbara glädjen och friden i mitt hjärta, min Frälsares levande närhet. Jag höll Nya Testamentet i handen. Jag minns den natten som min första natt i himmelen. Jag minns den underbara glädjen, som kom mig att jämföra den tiden med min forna tid därhemma i överflödet. Där i lyxen och trevnaden kunde jag inte finna frid i min själ. Frälsarens närhet förvandlade lidandet till frid. Sedan har jag alltjämt fått känna Frälsarens närhet."*

Han mottog dopet i Simla, i anglikanska kyrkan, den 3 september 1905.

När Sundar Singh beslöt sig för att som kristen ikläda sig en hinduistisk "helig mans" skepnad och följa hans sätt att leva, började han i handling omsätta en originell och livsduglig tanke. En sadhu, en sannyasi, en fakir — de fina åtskillnaderna mellan dessa begrepp behöva inte här klarläggas — äger ingenting på jorden mer än den saffransgula manteln, som han bär till "skråmärke". Han ägnar hela sitt liv åt den speciella form av religionsövning, som han valt och som växlar efter individerna och antingen huvudsakligen består i något slags askes eller i avskildhet, meditation och ekstas eller, mera sällan, i predikande. En "helig man" bemöts med djup aktning. Högt uppsatta i samhället betyga honom sin vördnad. Vidskepelsen bekläder honom med hemlig kraft. Att förse en sannyasi med mat eller bjuda

---

* The Bible in the World, juni 1920.

honom härbärge är en religiöst förtjänstfull gärning — ett faktum som gör "yrket" möjligt för män med höga ideal och helighet i sitt liv och lockande för många andra, vilkas liv och ideal snarast äro motsatsen till heliga och höga. Trots dessa mångas försyndelser har det äkta, oförtydbara försakelselivet hos de få hållit sadhuskapet i helgd. En verklig sannyasi blir också hälsad med gudomliga och kungliga titlar som: Swami, Mahatma, Maharaja.

När en till kristendomen omvänd påtog sig en sadhus roll, tillförsäkrade detta honom visserligen en stor fördel, men medförde å andra sidan en betydande risk och svårighet. Förmånen låg i möjligheten att låta den nya religionen framträda i en säregen, genuint indisk gestalt. Svårigheten åter härledde sig från den omständigheten, att den respekt och vördnad, som enligt gammal hävd ägnades en sadhus person och liv, var utsatt för att i ett ögonblick svänga om till förbittring och förföljelse, när det väl bleve känt, att det var kristendom, som denna besynnerliga sadhu var angelägen att förkunna. Under de närmaste sju åren fick också Sundar nogsamt erfara både riskerna och vinsterna av sitt val — vandrande från plats till plats, ingenting ägande utom sin dräkt, sin filt och sitt Nya Testamente, livnärande sig med det som åhörarna gåvo honom av tacksamhet eller medlidande, eller, när det inte bar sig så, med rötter och blad, njutande gästfrihet, när sådan bjöds, annars sovande i grottor och under träd.

Största delen av Indiens och dess grannstaters befolkning lever samlad i byar. Detta förtjänar att läggas på minnet. Ty det är till byarna, där en utsocknes ankomst inte behöver annonseras för att samla åhörare kring honom, som Sadhun intill ny-

ligen vänt sig med sin predikoverksamhet. Hans första vandring gick fram över Punjab, hans egen provins, Kashmir, Belutschistan och Afghanistan. Han avslutade den med en kort vilotid i en by vid namn Kotgarh i Himalaya, ungefär 6,000 fot över havsytan och 55 eng. mil från Simla. Denna by har sedan alltjämt varit ett slags huvudkvarter eller åtminstone en begynnelse- och slutpunkt vid hans predikovandringar.

Här kom nu Sundar mot slutet av år 1906 i beröring med Mr. S. E. Stokes, en rik amerikan, som, gripen av Franciskus av Assisi, hans karaktär och livsideal, hade avstått från alla jordiska ägodelar och nu i Indien strävade efter att grunda ett brödrasamfund för mission, efter mönstret av den ursprungliga franciskanerorden. "Några veckor efter förändringen i mitt liv", säger Mr. Stokes, "blev en indisk kristen inifrån driven att sluta sig till mig. Det var en omvänd sikh, och under mer än ett år hade han redan vandrat omkring i landet som en kristen sadhu (helig man). När mitt arbete förde mig ner till slätterna, fullföljde han våra syften uppe bland bergen och arbetade så troget och så framgångsrikt, att alla förundrade sig. Hans arbete har varit mycket värdefullare än mitt, och fastän han är knappt mer än en yngling, har han utstått hunger, kyla, sjukdom, ja, fängelse för sin Mästares skull."* Utom i bypredikan stodo dessa två män tillsammans i arbetet vid spetälskesjukhuset i Sabathu samt vid ett pestläger nära Lahore. Sundar själv uppger, att han och Stokes vandrade tillsammans endast under 3 månader, men

---

* S. E. Stokes, The Love of God, sid. 7. — Mr. Stokes lämnade sitt franciskanska sätt att leva efter ungefär 5 år.

att ett visst samarbete ägde rum under 2 år. Genom Stokes blev han naturligtvis väl förtrogen med Franciskus.

Sadhun talar alltid om Franciskus med utomordentlig vördnad. Och att han så vid begynnelsen av sitt kall fick tillfälle att beundra en andefylld personlighet med livsmål och livsväg så nära befryndade med hans eget "kristna-Sadhuideal", måste ha länt till både ny inspiration och förblivande påverkan. Men på samma gång måste vi utesluta varje möjlighet av Sadhuns medvetna efterapning av Franciskus. "Var dig själv och inte någons kopia", är en grundregel, som Sadhun låter gälla både i sitt eget liv och i sina råd till andra. Och fastän han talar med största aktning om Mr. Stokes karaktär och arbete, har han sagt oss, att enligt hans mening vännen på felaktigt sätt alltför slaviskt använt Franciskus till förebild för efterliknande och att han själv vägrat helt ingå som medlem i det nya brödrasamfundet.

I ett mycket betydelsefullt avseende har Sadhun hittills medvetet avvikit från Franciskus' föredöme. "Franciskus kände, att det var Guds vilja, att han skulle grunda en orden. Jag för min del känner, att detta icke är Guds vilja med mig." Sadhun har — man må kalla det klokt eller oklokt — inte på minsta vis uppmuntrat dem, som yrkat på, att han skulle bilda en kristen Sadhuorden. Han menar, att nästan alla sådana ordnar råka i förfall efter stiftarens bortgång, och vidare, att religiösa organisationer löpa faran att göra för mycket väsen av människans egen insats. "På bergen flyta strömmarna friskt undan i fåror, som de själva plöjt. Nere på slätterna måste man mödosamt med handkraft gräva kanaler för att

få vattnet att rinna. På samma sätt är det med dem som leva på höjderna i sitt liv med Gud: den Helige Ande själv bryter sig där fritt sin väg. Men de, som blott ägna liten tid åt bönen och umgänget med Gud, måste mödosamt syssla med organisation."

Den ståndpunkt, som Sadhun här intager, hans fullkomliga brist på intresse för organisationsväsen — troligen också på organisationsförmåga — skiljer honom väsentligen från Franciskus och Paulus, de två förnämligaste missionärerna-mystikerna, med vilka han var för sig har så många beröringspunkter. Sadhun har kunnat känna djupt själasörjaransvar för enstaka människor bland sina "andliga gudbarn", som han kallar dem, men "omsorgen om alla församlingarna" eller trycket av ett ordenskapitels gensträvighet har han inte själv erfarit. Han har i många stycken burit korset, men aldrig har han behövt vändas eller kämpa för att en älskad församling inte skulle förflackas till lagträldom, falla sönder i partiväsen eller avfalla från den ursprungliga enkelheten i ordensregeln. Och kanske finns det, just på denna grund, hemliga djup, där vägen i somliga riktningar är stängd för hans syn långt förr än för Paulus och Franciskus.

År 1908 företog Sadhun sin första resa till Tibet. Och från denna tidpunkt har han låtit detta land bli sitt förnämsta arbetsfält. Två saker drogo honom till Tibet: dit hade å ena sidan få eller inga förut kommit med kristen predikan — endast ett fåtal missionärer, de flesta tillhörande herrnhutarmissionen, funnos vid gränsen — och å andra sidan betraktar Sundar Singh Tibets kristnande som en missionsplikt, den där i högsta grad åligger Indiens kyrka. Tibets religion är en urartad buddhism, och

det faktum, att prästerna, de s. k. Lamas, i kraft av sitt prästämbete också bekläda alla civila poster, gör dem med nödvändighet till arga motståndare till allt religiöst nyhetsmakeri. Men för Sadhun ha utan tvivel de mer än vanligt stora vedermödor, som arbetet medför just på detta fält, ökat dess dragningskraft. Umbäranden i kylan och snön, den säkra risken av förföljelse, utsikten till martyrskap — allt vädjar till hans brinnande åtrå efter "delaktighet i Kristi lidanden", som är en bärande egenskap i hans liv och som har lett många att, som vi senare få se, felaktigt karakterisera honom som asket. Från och med år 1908 har hans plan varit att tillbringa halva året eller mer i Tibet och arbeta i Indien under vintermånaderna. Han gjorde en gång försök att utöva sin predikoverksamhet i Tibet även under vintern, men en 12 fot djup snödriva höll honom instängd i samma hus i 7 dagar och övertygade honom, att livet som vandrarepredikant inte här ställde sig möjligt under denna årstid.

Två år, 1909 och 1910, studerade Sundar Singh vid St. John's teologiska college i Lahore. En studentkamrat berättar, att han också där bibehöll vanorna från sitt sadhuliv. Fastän han aldrig klagade och sällan kom med kritik, är det tydligt, att han kände sig främmande för genomsnittsstudenternas intressen och synpunkter. Han kom nu också i verklig inre oro över huru litet de kristna höllo måttet inför de ideal, de bekände — en dom, som icke får tolkas som ett omdöme speciellt om de kristna i Lahore. Gången i studierna, anpassad efter vanliga studenter, kunde heller knappast verka tilltalande på en man med hans kynne och livserfarenhet. Och

synbarligen kan på dessa studieårs konto skrivas, att hos honom den övertygelsen mognade, att den högsta religiösa kunskap icke vinnes genom teoretiska studier utan genom omedelbar Kristusgemenskap. Denna övertygelse kommer till uttryck i hans älsklingssats, att religionen icke är en huvudets utan en hjärtats sak.

Efter allt att döma var det i Lahore Sundar Singh gjorde bekantskap med Kristi efterföljelse, vilken Sadhun sedan mångfaldiga gånger läst om och som också avsatt tydliga spår i hans "korsteologi". Bibeln och Naturens bok är eljest det enda, han säger sig regelbundet läsa. De äro ju de enda böcker han alltid har tillgängliga. Men under tillfälliga besök hos vänner tar han gärna till andra böcker, i synnerhet dem som skrivits av eller om någon av mystikerna. Han har läst en Franciskusbiografi — författaren och tidpunkten minnes han inte: sådana detaljer fäster han sig inte mycket vid! Vid något tillfälle har han sysslat med Al Ghazzali och andra suffismens mystiker. På samma sätt har han också läst en del av Böhme, den heliga Teresa, Johannes av Korset*, samt spridda saker av Swedenborg och Madame Guyon. Vi hålla för troligt att han först under jämförelsevis senare år stiftat dessa 5 sistnämndas bekantskap; exakt datering har icke stått att vinna ur hans egna meddelanden.

Under collegetiden började han lära sig spela "Sitar", ett indiskt stränginstrument, men slutade snart igen, då det tog för mycket tid och då instrumentet skulle bli till besvär under hans sadhuvandringar.

---

* Spanska karmeliter, senare hälften av 1500-talet.

"Sitarn" gav han till en vän och bad honom låta den på bästa sätt tjäna Guds ära. Musik berörde honom olika under olika sinnesstämningar. När hans inre var tyngt av väntande, övermåttan stora uppgifter, verkade den snarast beklämmande. I ögonblick av särskild stegring brister han stundom ut i tacksägelsehymner. Sin vanliga uppfattning ger han ett humoristiskt uttryck: "Jag sjunger helst inte, jag är rädd för att jag då bara skulle göra buller!"

Inom kort fattade han ett avgörande beslut. Han hade rekommenderats till prästvigning och hade redan fått venia till predikoverksamhet. Men när det gick upp för honom, att prästvigning inom anglikanska kyrkan skulle lägga band på hans handlingsfrihet i förhållande till kristna ur andra samfund och skulle medföra begränsning och inskränkningar i hans missionsarbete, beslöt han att inte fullfölja förberedelserna för prästkallet och lät omedelbart sin predikovenia återgå till dåvarande biskopen av Lahore, Lefroy. Biskopen hyste full förståelse för Sadhuns kall att arbeta efter särskilda linjer och över vidare områden och fann steget klokt samt lät sig nöja och följde i hela sitt liv Sadhun och hans arbete med djupt och faderligt intresse.

När Sadhun var i Oxford, frågade vi ut honom angående hans närmare motiv att så tillbakavisa venian. "Man hade sagt mig", svarade han, "att om jag lät mig prästvigas i anglikanska kyrkan, kunde jag inte predika i andra samfunds kyrkor, fastän deras högre och lägre skolor stode öppna för mig." Denna anmärkning förde oss in i ett tankeutbyte över det kristna enhetsproblemet. Vi ha några karakteristiskt formade, korthuggna satser antecknade: "Om kristna inte kunna leva lyckliga sam-

man här i detta korta jordeliv, hur skola de kunna leva tillsamman i himmelen?" "Guds barn äro bra snälla — men bra underliga — bra trevliga men bra trångbröstade." "Till ärkebiskopen av Canterbury sade jag, att här finns högkyrka och lågkyrka inom engelska kyrkan, precis som vi ha högkast och lågkast i Indien. Kristus själv skulle inte gjort sådana skillnader." Ur sitt samtal med ärkebiskopen i Lambethpalatset anförde han vidare: "Jag sade honom fritt ut, att jag talade i anglikanska kyrkor men att jag också antagit inbjudan av d:r J. H. Jowett att tala i Westminster Chapel* och att jag dessutom skulle tala i Metropolitan Tabernacle." "Det är ju alldeles rätt att Ni gör det", svarade ärkebiskopen med ett leende. Men fastän Sadhun lugnt kräver fullkomlig handlingsfrihet för sin egen räkning, är han inte på minsta vis fientlig mot kyrklig myndighet i och för sig. Innan han lämnade ärkebiskopen, knäböjde han andaktsfull för att mottaga hans välsignelse — härvid följande en anvisning från en högkyrklig vän, som åtföljde honom. Ärkebiskopen uttalade en livlig önskan att få råka honom igen, och då detta inte på annat sätt lät sig göra, deltog han från plattformen i ett möte för Londons prästerskap, där biskopen av London presiderade och Sadhun talade.

Tre korta drag torde vara nog för att ge en föreställning om den "atmosfär", om vi så få säga, som vilar över den kristne sadhuns liv, där han går fram på den från denna tid inslagna vägen, att hålla sig obunden av all religiös organisation. Den första berättelsen hörde vi från hans egen mun i en salong i Paris.

---

* En kongregationalistisk gudstjänstlokal.

En dag, då han vandrade fram med en viss by till mål, fick han syn på två män framför sig, av vilka den ene plötsligt försvann. Litet längre fram hann han upp den kvarvarande, som pekade på en stelnad gestalt på marken, täckt med ett kläde, och förklarade, att detta var hans vän, som just dött under vandringen. "Jag är en främling här. Jag beder dig, hjälp mig med en slant till begravningen." Sundar ägde bara två slantar, som han fått till bropengar för ett ställe på vägen, där han måste fram, och sin filt, men allt gav han nu till mannen och gick vidare. Han hade inte hunnit långt, förrän mannen kom springande efter honom och snyftande föll till hans fötter: "Min kamrat är verkligen död!" Sadhun förstod ingenting, förrän mannen gjorde klart, att det varit deras metod att ockra på de vägfarandes medlidande genom att tura om att låtsa, att en av dem var död. Detta hade de praktiserat i åratal, men just i dag fick han intet svar, när han kom för att hämta kamraten, och när han lyfte på klädet, såg han till sin fasa, att mannen verkligen var död. "Jag är glad ändå", tillade han naivt, "att det inte var min tur i dag att spela död." Nu ville den stackars uslingen tigga Sadhun om förlåtelse, övertygad som han var, att denne var ett stort helgon, som han roffat de sista ägodelarna ifrån. Men Sadhun började tala till honom om Kristus, om Honom som har makt att förlåta synder. "Låt mig bli din lärjunge", sade mannen. "Hur skulle du kunna bli min lärjunge, när jag är en lärjunge själv", svarade Sadhun. Likväl gav han mannen tillåtelse att för någon tid gå som hans följeslagare. Senare skickade han honom till en missionsstation nära Garhwal, där han också i sinom tid blev döpt.

En annan berättelse återge vi efter Mrs. Parkers bok:

I en by i Thoriadistriktet blev han under sitt arbete ytterst illa bemött; han fick alltid tillbringa natten ute i djungeln. Under en särskilt mörk natt, efter en nedslående motig dag, fann Sadhun en grotta och tillbragte natten där på sin utbredda filt. När det blev dager, upptäckte han en väldig leopard, sovande bredvid sig. Fruktan nästan förlamade honom vid åsynen av vilddjuret, men väl utkommen ur grottan, kunde han inte tänka på annat än Guds mäktiga försyn, som beskyddat honom, medan han sov. "Aldrig någonsin intill denna dag har ett djur gjort mig skada", säger han.*

Vår sagesman för den tredje berättelsen är en namngiven brevskrivare i Nur Afshan, en nordindisk kristlig veckotidning. Brevet citeras av Mr. Zahir.** Författaren, en indisk skogsvårdstjänsteman i regeringstjänst, berättar, hurusom han på vandringen utför ett berg mötte en sadhu på uppväg. Nyfikenheten drev honom att ge akt på vad som nu skulle ske. I stället för att lyda sin första impuls och slå följe med sadhun och ge sig i samspråk, blev han stående kvar på vägen. Och detta var, vad han fick se. När Sadhun kom fram till en by, satte han sig på en stock, torkade svetten ur pannan och började sjunga en kristen psalm. Snart var en folkhop samlad, men när man förstod, att hans ämne var Kristi kärlek, vände sig många vredgade ifrån honom — bland dem också lyssnaren på vägen som var en ni-

* Parker, sid 46.

** Zahir: A lover of the Cross.

tisk anhängare av Arya Samaj.* En man sprang upp och tilldelade Sadhun ett så häftigt slag, att han tumlade till marken och allvarsamt skadade sin kind och sin hand. Sadhun reste sig utan ett ord, förband handen med turbanen och började, ännu med blodet strömmande över ansiktet, sjunga lovsånger till Gud och nedbedja hans välsignelse över förföljarna. Kripa Ram, mannen som fällde Sundar till marken, har sedan i långa tider ivrigt sökt återfinna Sadhun i hopp att få mottaga dopet av "hans stungna hand". När han inte kunde anträffa honom, lät han döpa sig av en missionär i trakten, men hoppas alltjämt att få återse Sadhun. Brevskrivaren ger därefter en ingående förklaring, att denna episod fullkomligt omskapat hans eget förhållande till kristendomen, och slutar med en maning till alla tidningens läsare att bedja för honom om styrka och frimodighet att öppet, genom dopet, bekänna sin tro på Kristus.

---

* Arya Samaj torde vara den inflytelserikaste bland alla de många moderna reformrörelserna i Indien. Den kan sägas vara ett slags protestantism inom hinduismen, med sitt lösensord: tillbaka till Vedaskrifterna — Indiens äldsta religionsurkunder — och med sitt avlysande av bilddyrkan i gudstjänsten och sitt utpräglade bildningsintresse. En stor del av sitt inflytande har den vunnit genom att göra anspråk på att ur den äldsta kärnan av den inhemska religionen kunna framhämta ideal nog upphöjda att kunna duga till verksam motvikt mot kristendomens makt över sinnena.

Fram mot fullmognaden.

1912—1918.

Trots vänners avrådan kände sig Sadhun i sitt 23:dje år dragen till att försöka en fyrtiodagarsfasta efter Frälsarens förebild. Han valde ut åt sig en skuggrik plats i djunglerna mellan Hardwar och Dehra Dun, skrev in den första fastedagens datum i sitt Nya Testamente och lade bredvid sig fyrtio stenar, i avsikt att hålla tidräkningen genom att för varje dag bortkasta en. Under fastans tidigare stadium plågades han av en brännande känsla i magen till följd av bristen på föda, men denna försvann snart. Senare under fastans lopp såg han Kristus, men, enligt hans egna ord, icke såsom vid omvändelsen med sin kropps ögon, ty dessa voro nu fördunklade och kunde icke se, utan i en andlig syn, med genomborrade händer, blödande fötter och strålande ansikte. Hela tiden igenom kände han inom sig en märkbar stegring av den frid och lyckokänsla, som ju till viss grad varit hans egendom, alltsedan han blev kristen. Så mäktig var denna känsla, att han rent av icke kände någon frestelse att upphöra med sin fasta. Under det kroppskrafterna avtogo, såg han eller tyckte han sig se ett lejon eller annat vilddjur. Han kunde höra det ryta. Rytandet tycktes dock komma fjärran ifrån, medan djuret självt syntes helt nära. Hörseln blev tydligen förr angripen och försvagad än synen. Likaså blev han för klen att orka kasta undan stenarna, med den påföljd att han tappade räkningen och att det således icke

kan fastställas, huru många dagar hans prov omfattade. Två vedhuggare funno honom i detta tillstånd och buro honom i hans filt först till Rishi Kish och sedan till Dehra Dun. Detta minns han själv, då han hela tiden var vid fullt medvetande om vad som försiggick, fastän han icke hade krafter nog att tala.

Det är Sadhuns vissa övertygelse, att fastan lämnat kvar en bestående inverkan på hans andliga liv. Tvivel, som han förut hyst, voro nu slutgiltigt övervunna. Förut hade han kunnat undra, om inte hans förnimmelse av frid och lycka på något sätt var "en okänd naturkraft, hörande till hans livsutrustning", framvällande ur hans eget inre och icke orsakad av Guds närvaro. Men under fastan, då hans kroppskrafter reducerades till intet eller till nästan intet, växte friden märkbart och blev mycket starkare. Detta har fört honom fram till visshet om, att friden är ovanefter född och icke ett utslag av mänskliga förmögenheters naturliga verkande. En annan följd av fastan är hans övertygelse, att anden är ett, hjärnan ett annat. Förr hade han brukat undra, vad som skulle bli av hans ande, sedan kroppen multnat bort. Men sedan han under fastan kunnat iakttaga, att de andliga förmögenheterna snarast skärptes och livades, under det kroppen försvagades, har han kommit till den slutsatsen, att anden är helt och hållet skild från hjärnan. "Hjärnan var endast verkstaden, där Anden arbetade. Hjärnan är lik en orgel, och anden är organisten, som spelar på den. Två eller tre stämmor kunna bli skadade, så att de inte frambringa några toner. Men därför kan man ändå inte påstå, att det inte finns någon organist."

Fastan har också, såsom han själv sagt oss, avsatt bestämda spår i hans karaktär. "Innan jag gav mig

in i fyrtiodagarsfastan, var jag ofta ansatt av frestelser — när Ni skriver om mig i boken, så skriv också om mina svagheter! I synnerhet hände det ofta, när jag var trött, att jag kände leda och ovilja, när människor kommo för samtal och frågor. Den svårigheten känner jag ännu, men inte som förr — där är ingen likhet. Mina vänner säga förstås, att det intet är att tala om — men även om de hade rätt, är det dock en svaghet, som jag helst inte ville hava i mitt liv. Det har kostat mig mycken vånda och tvivelsnöd, men kanske har jag fått detta för att hållas nere i ödmjukhet, såsom den påle i köttet, som Paulus talar om, och som jag ibland tänker kan ha varit just samma sak. Kanske är det till en del helt enkelt en följd av vårt liv här i köttet, medan vi ännu äro i kroppen, men jag önskar, att det vore på annat sätt. Före fastan led jag också av andra frestelser. När jag pinades av hunger och törst, kunde jag klaga och fråga, varför Herren inte sörjde för mig. Han hade ju sagt, att jag inte skulle ha några pengar med mig. Om jag hade haft pengar, kunde jag ha köpt, vad jag behövde. Men efter fastan har jag t. o. m. kunnat möta övermäktiga fysiska vedermödor med sådana ord: 'Det är min Faders vilja. Kanske har jag gjort något, som förtjänar just detta.' Likaså kunde jag före fastan ibland frestas att lämna sadhulivet med alla dess trångmål, och gå tillbaka till överflödet i min faders hus, gifta mig och föra ett bekvämt liv. Kunde jag inte vara god kristen ändå och leva i Guds gemenskap även under sådana förhållanden? Men nu insåg jag, att fastän det inte är synd för andra att leva i lugn och ro och ha pengar och hem, så har Gud avsett en annan kallelse för mig. Och ekstasens gåva, som Han har anförtrott

mig, är förmer än någon hemlycka. Där finner jag en underbar fröjd, som övergår all annan. Mitt verkliga äktenskap är med Kristus. Jag vill inte säga, att äktenskap inte är ett värde för andra. Men jag, som redan är bunden vid Kristus, hur skulle jag kunna äkta en annan?"

Vi frågade Sadhun, om han också senare fastat under kortare tider. "Det har jag ibland tvingats till, på Himalaya", ljöd svaret.

"Har Ni funnit detta slags fasta tjänligt för ert andliga liv?"

"Jag har funnit, att allt kan tjäna mig till djupare andligt liv, hunger och törst, liksom allting annat."

Sadhun klargjorde för oss, att han inte företagit fastan i syfte att ålägga sig själv lidande — detta är en hinduistisk tankegång, säger han.* Han har inte för avsikt att upprepa den. Ej heller finner han det önskligt, att varje kristen prövar denna väg. Men av hans många olika hänsyftningar på fastan ha vi måst draga den slutsatsen, att den utgjorde en vändpunkt i hans andliga utveckling. Man kunde nog lätt frestas att på Sadhuns erfarenheter använda den mystiska teologiens facktermer och tala om en övergång från det illuminativa till det unitiva stadiet.** Men de flyktigaste försök att pressa fram en motsvarighet till det mellanliggande stadiet, känt under namnet "själens mörka natt" — vi återkomma härtill i ett senare kapitel — skulle göra hela jämförelsen missvisande. Likaså, om det bara vore tillåtet att vid en teckning av Pauli innervärld utesluta fån-

---

* Det är en enkel rättvisa att påpeka, att många hinduer betrakta fastan mindre som en asketisk självdisciplin än som ett medel att vinna ökad andlig mottaglighet.

** D. v. s. från upplysning till förening. — *Övers. anm.*

genskapsbreven, skulle vi här kunna tala om en Sadhuns övergång från den paulinska till den johanneiska erfarenhetstypen. Men även detta skulle i somliga stycken vara fullkomligt missvisande. Sadhuns personlighet bär en tillräckligt individuell särprägel för att ha kunnat gå fram mot sin mognad efter individuella utvecklingsbanor.

Tiden närmast efter fastan utmärkes av ytterst häftiga förföljelser, som Sadhun fick utstå, framför allt i Tibet. I detta sammanhang upplevde han flera gånger en underbar räddning. Sadhun är själv böjd att uppfatta detta som under, troligast orsakade genom överjordiskt ingripande. Efter åtskillig ansträngning lyckades man vid ett mindre möte i Pusey House i Oxford förmå Sadhun att giva sin egen framställning av händelseförloppet vid ett av de mest påfallande tillfällena. Vi citera berättelsen, sådan Mrs. Parker har den, och anmärka i noter under texten olikheterna, som vi tecknat upp och som icke alltid inskränka sig endast till uttryckssätten.

"I staden Rasar blev han arresterad och ställd inför rätten hos överstelaman, anklagad för olovligt beträdande av landet och för förkunnande av Kristi evangelium. Han blev förklarad skyldig och utfördes till avrättsplatsen, omgiven av en hop illasinnade personer. Landet känner två älsklingsformer av dödsstraff: antingen sys fången in i ett vått jakskinn och sättes ut i solen, tills döden gör slut på lidandet, eller kastas han ned på botten av en torr brunn, och öppningen täppes väl igen över brottslingens huvud. Det senare dödssättet valdes för Sadhun.*

---

* Dessa metoder äro uppfinningsrika försök att kringgå den buddhistiska lagen, som förbjuder en rätt Buddhalärjunge

Framkommen till platsen, blev Sadhun berövad sina kläder och störtad ned i de mörka djupen i denna spöklika benrangelsgömma. Fallet var så våldsamt, att högra armen blev skadad. Många andra hade sänkts före honom i samma brunn för att aldrig återvända, och han föll emot massor av människoben och ruttnande likdelar. Varje annan död vore att föredraga framför denna. Var han lade handen rörde den vid ruttet kött och stanken nästan förgiftade honom. I sin Frälsares rop gömde han sin egen nöd: 'Varför har du övergivit mig?'

Dagen blev natt, och det hemska fängelset låg där oföränderligt i samma mörker, där ingen sömn kunde komma med lindring. Utan mat och utan vatten — och timmarna blevo dagar. Sundar förstod, att snart kunde han inte längre uthärda. Under tredje natten, just när han ropat till Gud i bön, fick han höra ett gnisslande ljud över sitt huvud. Någon höll på att öppna det stängda locket till hans rysliga fängelse. Han hörde nyckeln vridas om och klirret av järnlocket, när det drogs undan. Nu nådde honom en röst från brunnsöppningen och en uppmaning gavs honom att taga emot det rep, som släpptes ned till hans undsättning. När repet kom ned, tog han tag om det med all sin återstående kraft och drogs i starka och milda grepp upp ur fasans boning till den friska luften ovan jord.

När han väl nått brunnens öppning, sköts locket över på nytt och låstes fast. Han såg sig omkring men ingen befriare fanns att se. Smärtan i armen var förbi, och den friska luften fyllde honom med nytt

---

att döda. Något liknande fick jag tillfälle att se på Ceylon: den bråddjupa klyfta i Kandys gamla buddhistiska konungarike, där dödsdömda straffångar stöttes ned över randen.

liv. Det enda Sadhun var i stånd att göra var att tacka Gud för sin underbara räddning, och när dagningen kom, stapplade han in i staden och efter någon vila i seraljen grep han sig åter an med predikan. Hans återkomst till staden och till sin förra gärning åstadkom den största upphetsning i sinnena. Snart hade också Laman hunnits av nyheten om mannen, som de menat vara död och som nu livslevande gick omkring och predikade.

På nytt blev Sadhun fängslad och förd inför Lamans domarsäte, där han på tillfrågan om vad som hänt, gav till svar historien om sin underfulla räddning. Laman var högeligen uppbragt och förklarade, att någon måste ha bemäktigat sig nyckeln och kommit till undsättning. Men när efterforskningar sattes i gång och nyckeln blev funnen vid hans eget bälte, blev han mållös av förundran och fasa. Då gav han Sundar befallning att lämna staden och draga sina färde så långt som möjligt, på det att icke hans mäktiga ord måtte bringa någon oerhörd förödelse över Laman och hans folk.''*

Till denna period höra också två händelser, som mycket sysselsatt den populära fantasien.

Sadhun har konstaterat förhandenvaron av ett kristet brödrasamfund, enligt uppgift omfattande 24 tusen medlemmar och oftast omtalat under namnet Hemliga Sannyasimissionen. Det tyckes hava utpräg-

---

* Parker, sid. 64 f. Till oss sade Sadhun, att hans arm blev "bultad med en klubba och nästan bruten", innan han störtades i brunnen, samt att repet hade en ögla i änden, där han satte in sin fot, då han annars icke med sin skadade arm förmått uppbära sin tyngd. Starkt framhöll han också som faktum, att han mitt i sin fasa, vånda och förtvivlan hela tiden kände ett rikligt tillflöde av inre glädje och frid.

lat kristna drag, men därjämte åtskilliga egendomliga, hemliga läror och traditioner. Men efter de upplysningar att döma, som i dessa stycken stått oss till buds, erbjuda dessa senare intet synnerligt av intresse och värde. Sadhun har umgåtts med dem såsom med alla kristna sekter i broderlighet och förtroende, men har ivrigt uppmanat dem att lämna hemlighetsväsendet och träda fram i ljuset. För honom äro modet att bekänna och plikten att bära vittne om Kristus väsentliga inslag i en sann kristendom.

Senare träffade han på i en grotta 13 tusen fot över havsytan, på Kailash-kedjan inom Himalaya, en uråldrig rishi eller eremit — Maharishin i Kailash. Rishin gav Sadhun de mest otroliga uppgifter om sin oerhörda ålder och sina underbara krafter och livsöden och delgav honom också en serie uppenbarelser av apokalyptisk art. Sadhun, som otvivelaktigt starkt imponerades av denne märklige mans personlighet och umgänge, besökte honom flera gånger och har sedan för många i Indien berättat, vad han sett och hört. Olyckligtvis, fastän naturligt nog, har det populära intresset, som alltid drages till de mer bisarra detaljerna i en berättelse, i oerhörd grad koncentrerat sig kring denne eremit, vilket förorsakat Sadhun besvär med alla nyfikna frågor om honom och hans uppenbarelser. "Folk har gjort för mycket väsen av denna episod i mitt liv", sade han till oss i Oxford. "Maharishin är en bönens man. Jag hyser stor vördnad för honom. Men mitt kall är inte att predika Rishin utan att predika Kristus."

Vi ha talat om detta skede i Sadhuns liv som den tid han kom fram till andlig mognad — så framt man nu kan tala om andlig mognad hos en människa un-

der hennes jordeliv. Det torde vara på sin plats att här ägna uppmärksamhet åt trenne framträdande drag i hans inre liv — hans korsteologi, om vi så få benämna hans karakteristiska orientering utifrån lidandet; hans outsägliga frid, som sammanhänger med hans mystiska Kristusgemenskap samt hans stundom inträdande försjunkande i ekstas. Dessa tre drag hade väl framträtt, och det rent av i påfallande grad, före fastan, men nu synas de likväl tilltaga både i intensitet och långvarighet.

Redan under hösten 1906 hörde Mr. Stokes, som skötte Sadhun under en febersjukdom med häftiga magplågor, honom mumla med viskande röst: "Hur ljuvt att få lida för Hans skull!" Tanken att lidandet är en förmån, i det att det räcker oss en möjlighet att få dela en Kristi erfarenhet och bära ett stycke av hans verk, är lika grundläggande för Sadhun som någonsin för Paulus. Det råder intet tvivel om att han bokstavligen fröjdas åt att få uthärda smärta för Kristi skull. Av denna orsak ha många räknat honom för asket. Men senare i vår framställning skola vi se, att han i stället avgjort förkastar asketismens grundtanke, sådan den vanligen uppfattas. Lidandet för Kristi skull — icke lidandet för lidandets skull, är det han älskar.

"Det finns intet, som går upp mot Korset, i himmel eller på jord. Det var genom Korset, som Gud uppenbarade sin kärlek till oss. Utan Kristi kors skulle vi ha förblivit okunniga om vår himmelske Faders kärlek. Därför är det också Guds vilja, att alla hans barn skola bära Korsets tunga, ljuva börda, emedan endast så vår kärlek till Gud och hans kärlek till oss bli uppenbar för andra."

"Vi skola aldrig få något nytt tillfälle att bära

Korset, när vårt jordeliv är slut. Ty vi komma icke tillbaka hit till livet. Så ha vi nu vår tid att glada bära Korset. Aldrig mer skola vi få tillfälle att bära dess ljuva börda."*

"Det kall jag valt bjuder mig arbeta i fattigdom och enkelhet. Om man bjöd mig en ärkebiskopsstol, skulle jag avböja den."

Här måste vi, för det andra, stanna inför den outsägliga friden, "Himmelen på jorden", som härflyter ur hans beständiga erfarenhet av Kristi närvaro i själen som tröst, livsgemenskap och kraft. Endast så kunna vi förstå, hur han förmår omsätta sin korsteologi i alla vardagslivets småting. Vi skola i ett senare kapitel närmare beskriva och avhandla "En mystikers frid". Här torde det vara nog att anteckna hans eget vittnesbörd, att denna förnimmelse av frid i synnerlig grad stegrats i tider av direkt lidande och förföljelse. Särskilt sade han sig minnas att så var fallet, medan han väntade på döden i den torra brunnen i Tibet samt vid ett annat tillfälle, som vi senare återkomma till, när han tvangs att uthärda en dag och en natt utan mat och vatten, med händer och fötter i stocken och hela den nakna kroppen täckt med sugande blodiglar.

För det tredje ha vi att aktgiva på de ekstatiska tillstånden, som efter fastan återkommit oftare och med rikare innehåll. Under dessa tillstånd menar han sig, som Paulus, uppryckt ända till tredje him-

---

* Ordet "ljuv" har inte för Sadhun den sentimentala klang som det har i modernt språk. Hans tanke och språkstil äro båda påverkade av *Kristi efterföljelse*. Hur paradoxalt det än må låta för en genomsnittsmänniska, känner Sadhun verkligen ett nästan fysiskt välbehag vid lidande i Kristi tjänst.

melen, där han ser och hör outsägliga ting. Härur hämtar han icke blott andlig hugnad och upplysning utan även kroppslig vederkvickelse och förnyad livskraft. Dessa erfarenheter beskrivas och bedömas till art och värde i ett av bokens senare kapitel.

"Det är min tro", säger Sadhun, "att ett verkligt böneliv och den inre frid, som följer av vårt liv som kristna, gör oss starka att i vid utsträckning stå emot sjukdom och fördraga hunger och umbäranden. Det förvånade mig därför att läsa, att somliga av mystikerna voro underkastade ohälsa och kroppsliga lidanden."

I detta sammanhang förtjänar Mr. Stokes erfarenhet framdragas: "Innan jag for till Indien, var jag klen. Det rent av sattes i fråga, om jag ens skulle kunna tåla det indiska klimatet under vanliga levnadsvillkor. Efter ankomsten till Indien, men innan jag börjat mitt egentliga arbete, fick jag ett svårt anfall av tyfoidfeber samt flera återfall. Mina läkare — jag hade två — ordinerade hemresa, och försäkrade, att jag annars skulle vara död inom fjorton månader. Men jag kände, att jag inte kunde släppa mitt kall, och stannade alltså kvar. Ändå har jag fått leva och har också sedan dess endast blivit starkare. Det tycks mig vara oemotsägligt och bevisligt, att vi förklara många saker för omöjliga, innan vi verkligen prövat deras möjlighet. En människa, som lider motvilligt, blir snart bruten, men den som bär sitt lidande av fri vilja, tvingad till det av sitt ideal — för hans bärkraft finns knappast någon gräns. Detta har jag själv sett hos broder Sundar Sing och hos hinduistiska b h a g a t s, och det vet jag även av egen erfarenhet. Idealet förvandlar det lidande, som det självt ålägger, till en förmånsrätt.

I mitt hemland satte läkaren i min hand en dietlista, här som munk har jag ofta ätit mat, som vissa indier icke skulle våga röra. En mans styrka står i proportion till det kall, som Gud ger honom, och till hans nitälskan och hänförelse vid dess förverkligande."

Världsrykte.

1918—1920.

Sadhuns besök i Madras i början av år 1918 inleder en ny epok i hans liv. Här är en milstolpe. Nu går vägen från det obemärkta livet i skymundan fram till ett rykte, som famnar världen. Till Sydindien kom han, föregången av ryktet om sin verksamhet i norr. Tusenden fylkades kring honom för att lyssna till hans budskap. Bland de kristna steg en väckelsevåg, var han drog fram. Även icke-kristna grepos därav, och på en enda plats blevo nitton människor omvända.

I detta sammanhang må framhävas, att Sadhun, trots upprepade anmodanden, alltid avböjer att döpa omvända. Han hänvisar dem alltid till de tjänstförrättande pastorerna inom de missionsområden, där han predikat. Vid denna tid blev hans fader avgjord för kristendomen. "Du har öppnat mina andliga ögon", sade han. "Du måste döpa mig." Men Sadhun svarade: "Om jag döper dig, komma hundratals andra och begära dop. Mitt kall är icke att döpa utan att förkunna evangelium."

Sadhun inser utan tvivel önskvärdheten av att dopet föregås av en längre förberedelse än vad en vandrarepredikant är i stånd att meddela. Likaså

förstår han, hur nödvändigt det är för en omvänd av genomsnittstyp att direkt lemmas in i ett konkret kristet samfund. Fara är, att han annars snart glider tillbaka till sitt gamla liv. Men möjligen bottnar till någon del Sadhuns vägran att själv bli dopförrättare innerst i den välgrundade farhågan, att de obildade nykristna skulle tillägga handlingen en särskild mystisk kraft och förtjänstfullhet, om den utfördes av en Sadhu. Hinduen tillskriver gärna "den helige mannen" övernaturliga krafter, fruktar hans förbannelse och söker hans välsignelse, som han fattar som en inneboende makt hos personen själv. Allt dylikt anseende för "maktbegåvning" är Sadhun särskilt angelägen att kunna undgå.

Vi frågade honom vid ett tillfälle, om han någonsin prövat helbrägdagörelse genom tro. "Ja", sade han, "men jag lämnade det igen. Jag fann, att människor för gåvans skull sågo på mig och glömde Kristus. Och det är ett kors, som jag icke rår bära. På Ceylon låg en son till en kristen döende, och läkarna hade uppgivit hoppet. Modern bönföll mig att komma och lägga händerna på den sjuke och bedja för honom. Jag sade: 'Det finns ingen makt i mina händer, endast i Kristi stungna händer'. Till slut gav jag med mig och lovade besöka honom på sjukhuset. Jag bad för honom och lade handen på hans huvud. Tre dagar senare såg jag gossen sitta bredvid sin moder långt borta i salen vid mitt föredrag. Men sedan fann jag, att hur mycket jag än betonade, att det icke var makten i min person, som åstadkommit botandet, utan Kristi kraft såsom svar på bön, fortsatte de att betrakta mig som en undergörare. Då insåg jag, att detta icke fick upprepas; jag ville ju inte uppmuntra

vidskepelse och draga uppmärksamheten från det evangelium, jag har att förkunna.''

Sundars vakna blick för de osunda följderna av enbart intresse för hans person kan ytterligare belysas genom en episod, som vi fått oss meddelad av en kvinnlig missionär. Vid sitt första besök i den nordindiska stad, där hon hade sin verksamhet, nämnde Sadhun i sina föredrag, såsom han ofta gör för att inskärpa den sanning han vill ha fram, några av sina underbara, och enligt hans sätt att se, övernaturliga erfarenheter av räddning ur livsfara. De indiska kristna på platsen talade inte om annat i veckotal. Tre eller fyra år senare besökte han åter samma stad. Denna gång nämnde han inte en enda händelse av dylikt slag.

Hans predikoresa genom Sydindien och Ceylon efterföljdes av ett motsvarande besök i flera av de stora städerna i Birma, malajstaterna på Malackahalvön, Kina och Japan, varefter han återvände till Tibet, till sitt vanliga sommararbete i missionens tjänst.

I januari månad år 1920 gick han ombord med England som mål: hans önskan hade varit att få se Palestina, men han kunde inte få pass. När han lämnade Indien, hade han åtminstone hoppet att få besöka det Heliga Landet på återvägen från England. I maj 1920 for han från England till Amerika. Han var inbjuden till Sverige, Frankrike och Schweiz efter återkomsten till England. Han lade emellertid om sin plan och mottog i stället en inbjudan till Australien och återkom därifrån till Indien.

Noggrant har Sadhun fasthållit sin princip att resa från plats till plats utan pengar och utan omsorger för morgondagen, i enkel tillit, att Herren förser oss

med allt vad som är oss nödvändigt. Någon framkom med en tvivlande fråga, huruvida denna del av Sadhuidealet läte sig praktisera i Västerlandet. Men Sadhun svarade: "Gud är samme Gud i Österland som i Västerland." Och i själva verket har heller ingen svårighet erbjudit sig. Överfarten till England bekostades av hans fader, vilken, såsom redan omtalats, nyligen försonat sig med honom. I England och Amerika ha helt naturligt vänner till honom utan minsta svårighet kunnat finna gästfria hem åt en så märklig person. Hans värd följer honom till stationen och sticker i Sadhuns hand en biljett till nästa uppehållsort. Till större utgifter, såsom t. ex. biljetten till Amerika, ha insamlingar gjorts bland hans vänner.

Sundar hade flera avsikter med sin resa till Västerlandet. Han ville med egna ögon se, om det var sant, vad de icke-kristna säga i Indien, att Västerlandet är sedeslöst och att kristendomen där icke längre verkar som livgivande kraft. Han hoppades ock få sammanträffa med hängivna gudsmän. Därjämte kände han själv en kallelse att just där bära vittne om Kristi makt.

Hans resa har givit lön för möda. Understödjande missionsvänner ha erfarit rik uppmuntran, i det de i honom sett ett slående bevis på Guds välsignelse över deras böner och arbete i gångna år. Många andra ha fått levande intresse genom att lyssna till hans friska, livfulla framställning av sin tro. Icke så få kunna räkna sitt personliga möte med honom som vändpunkten i sitt liv. Kanske får också besöket i Västerlandet tjäna till att vidga hans egen synkrets och rikta hans erfarenhet — en omständighet, som

för visso icke blir utan inflytande på kristendomens framtid och utveckling i Indien.

På våra stadsgator i Västerlandet väcka turbanen och den saffransgula dräkten uppmärksamhet. Men var som helst i världen vore hans framträdande värt att lägga märke till. Spänstigt rak, ungefär av medellängd, med svart hår och skägg, ljust olivfärgad hy och med milda, mörka ögon, sådant är hans utseende. Lägg härtill det lugn, som präglar ansikte och hållning, och den fasta, fridfulla värdigheten i hans rörelser — och man förstår att han, oavsett dräkten och turbanen, en gång blivit beskriven som "stigen rakt ut ur Bibelns blad". Det sägs, att han kom på besök till ett ställe, där dörren öppnades av en liten tjänstflicka, direkt kommen från rama landsbygden. Han sade sitt namn: Sadhu Sundar Singh. Flickan rusade bort till sin matmor. "Det är någon som vill träffa frun. Jag kan inte få ihop hans namn. Men han ser ut, så att det kunde vara Jesus Kristus."

Sadhun är av naturen tillbakadragen. Ute på offentliga platser bär han gärna en regnrock över sin dräkt för att undgå uppmärksamhet. Om möjligt undviker han spårvagnar och fullpackade tåg och föredrager att gå till fots eller att vid behov färdas i droska. Dock upptar han alltid i godo folks stirrande på honom och på hans ovanliga dräkt; inte det minsta kommer han ur humör genom barnens stojande och ofta nog allt annat än artiga uppmärksamhet på gatorna. Under vistelsen i Birmingham lät man honom besöka Cadburys Chokladfabriker. Efteråt blev han tillfrågad om sina intryck. "Jo då", svarade han, "jag hade nog roligt. Men jag tror säkert, att flickorna och arbetarna i fabriken hade

ännu roligare av att se på mig." "Ni borde ha låtit dem betala för titten", inföll en av hans vänner. "Ja, för all del", svarade Sadhun leende, "men de gåvo mig i alla fall så mycket choklad, att jag inte kunde äta middag den dagen." Sådana glimtar av humor höra inte till det ovanliga hos Sadhun. Liksom medeltidshelgonen försmår han ibland att pliktskyldigast visa vördnad eller att ta högtidliga saker på allvar. När han bestigit Eiffeltornet med dess tre våningar, anmärkte han: "Ja, nu kunna vi säga, att vi varit i tredje himmelen, alldeles som Paulus."

Folk som bjuder Sadhun som gäst till en måltid, frågar ofta på förhand, om han har några regler och inskränkningar för sin mat. Det har han inga. Vad som helst, när som helst. Det är hans ofta upprepade regel. Han är lika färdig att sätta sig till bords till en fint ordnad middag med utmärkt servering, som att äta den tarvligaste kost eller att reda sig utan, när så krävs. Om bordssällskapet bjuds på kaffe och sötsaker, försmår han det icke heller.

"England är inte kallt nog för mig", var hans svar till några, som ängslades för att han i sin tunna dräkt skulle få känna för mycket av klimatets bisterhet. Tibet har härdat honom mot ytterlig köld. En gång antydde han i förbigående, att han helst ville gå utan sandaler, såsom han alltid gör i Indien, men att vänner framhållit, att i engelska hem damerna kunde bli ängsliga för sina fina mattor och smutsen, som han skulle draga in med sina bara fötter. Följaktligen bar han sandaler ute på gatorna, men drog dem av på orientaliskt vis, när han steg in i ett rum.

Med sin tillgivenhet mot sina vänner, sin hänsynsfulla artighet mot alla, sin kärlek till djuren — vi lade märke till hur han nästan med ömhet smekte

en liten hund, som påkallade hans uppmärksamhet — gav han alla omkring sig ett intryck av förkroppsligad frid, godhet och hjärtevärme.

Att plötsligt vakna och finna sig vara en "stjärna" i London och New York kan lätt ställa ett för stort karaktärsprov även på den som är nog förtrogen med västerländsk civilisation för att till rätta värdet kunna reducera arten och djupet av allmänhetens hänförelse. Icke så få av Sadhuns gynnare ha också, fast enligt vår mening i onödan, känt farhågor för att han skulle bli bortskämd.

Smicker från kristligt håll torde vara farligare att motstå än fientlighet från världens sida. Men Sadhun känner själens vägar. "Vi måste följa Kristus, med våra ögon stadigt fästa på honom, men med båda öronen slutna. Ty från ena hållet få vi kanske höra smickrande omdömen, som göra oss stolta. Från andra sidan kommer kritik och förtal, som kunde göra oss modfällda." "Här skriver man om mig", yttrade han till Baron von Hügel, "men man påpekar inte mina brister, så att jag kan få bota dem." En gång omtalades i hans närvaro, att Mrs. Parker's bok fanns till salu i en viss affär. "Det är inte bra", sade han då, "att en mans biografi blir skriven, medan han lever." Och det var endast med det uttryckliga förbehållet, att vår bok icke skulle bli en ny biografi utan ett försök att tolka hans budskap till Västerlandet och så på visst sätt ett led i fullföljandet av hans predikan, som han gick in på att förse oss med material till vårt företag.

Allt buller och bråk som utmärker livet i våra västerländska städer, verkade givetvis obehagligt och tröttande på en människa, som till hela sin läggning är en vän av friluftsliv och kontemplation.

Han har också motvilja mot storstäderna hemma i Indien. Han känner den onda andemakten verksam där i synnerlig grad. "Att komma till storstäder strider alltid emot min önskan, och jag får riktigt kämpa mig till lust att resa dit, men jag har en gång i ekstasen fått en tillsägelse, att det närvarande livet är det enda tillfälle som förunnas mig att hjälpa andra i denna värld. Detta är ju en förmån, som inte ens änglarna ha tillgång till. Himmelen skola vi ha för evigt, men vi ha endast en kort tid för vår tjänst på jorden, och vi få inte förspilla vårt enda tillfälle. Jag förstår väl, varför eremiterna helst vilja bo i grottor och bergstrakter. Jag kunde vilja det själv."

Under ett bordssamtal i Oxford frågade någon rakt på sak, vad han tänkte om engelsk kristendom och engelskt liv. Synbarligen kände han en viss svårighet att för sina tankar finna en form, som icke vore oartig mot hans värdfolk. Därför svarade han blott, att han ännu inte sett nog för att ha rätt att uttala en åsikt, men att det slagit honom, att man här givit för litet rätt åt en viktig sida av religionen: själens frid. "Andliga ting kunna inte rätt bedömas utan lugn och meditation." Därefter började han alldeles av sig själv att utveckla sina tankar om Guds frid och om hur det just i detta avseende brister i engelskt liv och engelsk religiositet — en stund, som de närvarande sent skola glömma.

I ett brev från Sadhun till en vän hemma i Indien, behandlar han ämnet i mera oförtäckta ordalag. "Många förvånas, när de se mig i min enkla dräkt utan strumpor och skor. Men jag säger dem, att jag älskar enkelhet och att jag vill leva på samma sätt

som i Indien, var jag än färdas, och att jag inte vill ändra färg som kameleonten. Jag har varit i England bara två veckor och kan alltså inte yttra mig med någon större vederhäftighet. Men jag känner det så, att liksom solen här sällan syns för alla dimmor och dunster, så är också Rättfärdighetens sol ofta höljd i materialismens dimma och dunst. Många människor, i synnerhet sådana som fått välsignelse genom våra möten, säga också, att flera missionärer behövde komma från Indien."

Å andra sidan kunde han också säga till en indisk vän, att han funnit många verkligt andliga människor i England, trots den myckna materialismen bland folket i gemen. Och bestämt avstånd ville han taga från den uppfattning som hävdar, att Indien intet mer har att lära av västerländska missionärer. I varje fall ansåg han missionsintresset och missionsverksamheten som den mest livgivande kraften i Västerlandets kristenhet.

I Amerika tycks hans dubbla syn på Västerlandet ha präglats ut ännu djupare, att döma av de offentliga uttalanden han där gjort. "Här skulle Kristus säga: 'Kommen till mig, I alle, som arbeten och ären betungade av gyllene bördor, så skall jag giva eder ro'. Men Gud har sitt folk över hela världen. Så har han också i Västerlandet sina egna vittnen."

Var han drog fram, i Amerika liksom i England, mottogs han med hänförelse. Och genom den ökade vanan att tala det främmande språket blev det alltmera lätt för honom att hålla sina föredrag inför de väldiga åhörareskarorna. Han mottog tacksamt välkomsthälsningarna, han vann vänner, han hade alla skäl att tro, att han icke förgäves överbringat sitt

budskap. Men de som han förtroligast umgicks med, kände, att han i Västerlandet inte var väl till mods och sågo honom med varje dag allt ivrigare sträcka sin längtan mot den stora ron i Himalaya och den stränga torftigheten i en indisk Sadhus liv.

II.

EN MYSTIKERS TRO.

Kristusmystik.

Det har sagts om Paulus, att han var en av de stora mystikerna i världen, men att hans mystik, i motsats till den som åsyftar själens förening med det absoluta eller med den oändliga verkligheten, är en utpräglad Kristusmystik. Av samma typ är Sadhuns mystik. I alla hans ekstatiska syner är Kristus scenens centralfigur. Och i vardagslivet, när han i vänkretsen talar om Kristus, strålar kärleken ur hans ögon och hans ansikte förklaras — såsom ibland i livets högsta ögonblick en kvinnas anlete förklaras, när hon ser på sin älskade. När man ser Sundar Singh, förstår man, varför en kristen har definierats såsom "en som fattat kärlek till Kristus".

Får man bara grepp på det kristocentriska i Sadhuns mystik, har man funnit nyckeln till hela hans lära, karaktär och liv.*

---

* Naturligtvis riktar sig all specifikt kristen mystik på Kristus. Men neoplatonismens inflytande har hos många förorsakat en dragning åt det metafysiska, som icke finns hos den omedelbara, konkreta enkelheten i uppfattningen hos sådana mystiker som Paulus, Juliana av Norwich och Sadhun. — Angående Pauli Kristusmystik, jfr. A. Deissmann, Paulus.

Gudomen, uppenbar i och genom den förhärligade Kristus, väcker till liv i hans hjärta en passion och en tillbedjan, som icke på samma sätt kan erfaras av en mystiker, i vars medvetande den absoluta verkligheten antager en mindre konkret och levande personlig form. Det är därför Sadhun blir missionär, sin naturliga böjelse till trots, vilken snarare skulle lett honom till eremitliv och kontemplation i bergsgrottornas ensamhet. Kristi kärlek tvingar honom. "Älskar du mig mer än dessa?" ... "Föd mina lamm!" Det är också därför han så ofta betonar, att religion icke är en huvudets utan en hjärtats sak — icke ett metafysiskt fattande utan personlig hängivelse, icke skådandet av det verkliga och absoluta, utan kärleken till en Frälsare. Och det är närmast utifrån denna omständighet vi ha vågat förfäkta den meningen, att man tycker sig bättre förstå Paulus och Franciskus — dessa båda ännu större andar — i deras inre liv, sedan man lärt känna Sadhun.

Vi citera en artikel, som skrevs efter hans diktamen för en västerländsk tidskrift, sedan han med egna ögon sett London, Oxford och Paris, dessa tre ryktbara städer, som för honom blevo symboler för olika sidor av västerländsk tanke och kultur. Här, i The Foreign Field, juni 1920, ger han en sammanfattning av vad han känner som sitt speciella budskap. Om vi blott kunde läsa det på hans eget modersmål, skulle vi höra det klinga som en prosahymn.

"Kristus är min Frälsare. Han är mitt liv. Han är mig allt i himmel och på jord. En gång vandrade jag fram i en sandig trakt, törstig och trött. Från en bergstopp såg jag mig omkring efter vatten. Åsynen av en sjö på något avstånd fyllde mig med

fröjd: jag hoppades få släcka min törst. Jag vandrade länge framåt i riktning mot sjön, men jag kom aldrig till målet. Senare förstod jag, att jag sett en hägring, en bild av vatten, orsakad av solstrålarnas brytning. I verkligheten fanns ingen sjö. På liknande sätt flackade jag omkring i världen, sökande efter livets vatten. Denna världens ting — rikedom, samhällsställning, anseende och lyx — tycktes mig som en sjö, med vars vatten jag hoppades få släcka min andes törst. Men aldrig fann jag en droppe vatten till att stilla mitt hjärtas törst. Jag blev döende av törst. När mina andliga ögon öppnades, såg jag strömmar av levande vatten flöda från Hans stungna sida. Jag drack ur dem och blev vederkvickt. Törsten fanns inte mer. Sedan dess har jag åter och åter druckit av detta livets vatten och har aldrig mer behövt gå törstande här i världens ökensand. Mitt hjärta är fullt av lovsång."

"Hans närvaro i min själ ger mig en frid som övergår allt förstånd och är oberoende av alla yttre villkor och öden. Mitt i förföljelsen har jag kunnat äga frid, glädje och lycka. Ingenting kan förtaga den glädje, som jag funnit i min Frälsare. Hemma var Han med. I fängelset var Han med. Med Honom var fängelset förvandlat till himmel och korset till en källa till välsignelse. Att följa Honom och bära Hans kors är så ljuvt och dyrbart, att om jag inte finner något kors i himmelen, skall jag bönfalla Honom om att sända mig ut som sin missionär till helvetet, om så kräves, för att jag åtminstone där skall få tillfälle att bära Hans kors. Hans närhet skall förvandla själva helvetet till himmel. Som den stumme icke kan i ord skildra sötsakernas sötma och ljuvhet, så kan icke heller en frälst syndare finna ord för den

ljuvhet och sötma, som följer Hans närvaro i själen. Endast ett himmelskt tungomål kan fullkomligt ge uttryck åt denna himmelska frid. Fastän jag står här mitt ibland faror, frestelser, synd och sorg, som höra denna världen till, är jag frälst genom Honom som gav sitt liv. Havet är salt, och fisken lever hela sitt liv i dess djup. Och likväl blir den inte salt, ty den lever. På samma sätt: om vi få del av Hans liv, äro vi icke av världen, fastän vi äro i världen. Icke endast här men också i himmelen skall vårt liv vara fördolt i Honom.

Nu har jag ingen längtan efter rikedom, samhällsställning och ära. Jag längtar inte ens efter himmelen. Men mitt begär sträcker sig efter Honom, som gjort mitt hjärta till en himmel. Hans oändliga kärlek har utdrivit kärleken till allting annat. Många kristna erfara aldrig i grunden Hans dyrbara, livgivande närhet, ty för dem lever Kristus i deras huvud eller i deras Biblar och inte i deras hjärtan. Endast den som ger sitt hjärta åt Honom, finner Honom. Hjärtat är en tron åt Konungarnes Konung. Himmelens huvudstad är ett hjärta, där denne Konung regerar."

Det är klart, att en människa, som kan tala och känna såsom Sadhun, inte görs behov av något teologiskt system med alla dess invecklade metafysiska konsekvenser noga genomtänkta. Hela hans tänkande försiggår i bilder. För honom betyder en jämförelse eller ett exempel icke endast en hjälpmetod vid bevisföringen; de få ofta själva utgöra tillräckligt bevis. Han fastslår inte först en allmän tes för att sedan stödja denna med exempel. Han ger först sina bilder och drar sedan ut ur dem deras ledande grundtanke. Inte heller gör han sedermera

försök att samla dessa allmänna teser till ett helt. De förklarande exemplen stå fram i all sin slående livfullhet, men aldrig gör han sig möda att framföra dem i ett ordnat sammanhängande system, fastän det i själva verket är ett inre tankesammanhang, som de belysa. Sadhuns lära utgör verkligen ett slutet helt, icke emedan han åsyftat att foga den samman till ett system, utan emedan hans lära är en spontant gjord omskrivning av vad han funnit under långvarig meditation över Nya Testamentet, varunder hans egen personlighet fostrats fram till en inre enhet.

Men just för att Sadhun icke är teolog och systematiker utan helt enkelt en människa som tänker i bilder, kan det hava sitt särskilda intresse att iaktta, på vilket levande och verkningsfullt sätt huvudpunkterna i den kristna åskådningen bli aktuella för hans sinne. Vi skola i själva verket hos Sadhun finna den johanneiska teologien omsatt i liknelser.

En treenighetsvision.

"Under en viss tid hade jag ganska svårt att komma tillrätta med treenighetsläran. Jag tänkte mig något i stil med tre olika personer sittande på tre troner. Men allt kom i nytt ljus genom en vision. Jag rycktes under ekstasen upp till tredje himmelen. Jag fick veta, att det var samma himmel, som Paulus kom till. Och där såg jag Kristus i förhärligad, andlig gestalt sitta på en tron. Vart jag vänder mig, ser jag samma syn. Kristus är alltid medelpunkten med sin outsägligt, obeskrivligt sköna gestalt. Hans ansikte lyser som solen, fastän det inte alls bländar; det är så ljuvt och vänligt, att jag kan

se in i det utan minsta svårighet. Han ler hela tiden, ett strålande, kärleksfullt leende. När jag först fick se honom, tyckte jag att det fanns någon gammal, förgäten förbindelse oss emellan, som om han sagt, fast inte i ord: 'Jag är den, genom vilken du blev skapad.' Det var ungefär samma känsla, fastän nu mycket mer förstärkt, som den jag hade vid mötet med min far efter många års skilsmässa. Min gamla kärlek vaknade på nytt. Jag visste, att jag redan förut hört honom till.

Första gången jag kom in i himmelen såg jag mig omkring och frågade: 'Men var finns Gud?' Då svarade man: 'Gud är inte synlig här mer än på jorden. Gud är oändlig. Men Kristus är här. Han är Gud. Han är den osynlige Gudens avbild. Och det är endast i Honom, som vi kunna se Gud, i himmelen och på jorden. Och jag såg det strömma ut från Kristus liksom vågor av ljus och frid, lysande igenom och ibland alla helgon och änglar, överallt bringande hugnad och nytt liv, såsom när vederkvickande regn i hettan faller över träden. Och detta förstod jag var den Helige Ande.' "*

Guds Son.

"Och Livets Ord vart kött. Ordet kom i köttet. Jag brukade tänka: Varför var det nödvändigt för Gud att taga mandom och komma i mänsklig gestalt? När jag ännu inte var kristen, brukade jag kritisera denna lärosats. Det finns ju tusentals människor

* Av andra yttranden framgår tydligt, att Sadhun icke fattar Anden såsom opersonlig.

som inte känna någon svårighet för sitt förstånd att tro på Guds människoblivande, men som ändå inte fatta dess nödvändighet. Men ofta bära de i sitt hjärta en brinnande längtan att få se Gud. Människan har medfödd en längtan att få se Gud. Vi skulle vilja se Honom, som vi försöka dyrka. Men Han är oändlig. Jag säger ibland till avgudadyrkare: 'Varför dyrka ni dessa beläten?' Då svara de: 'Gud är oändlig. Våra gudabilder skola endast hjälpa oss att samla vårt sinne. Genom dessa symboler går det för oss att tillbedja och att förstå något av Gud.' Honom som vi älska vilja vi också tala till och se. Svårt är det ju för oss, att vi inte kunna se Gud, ty Han är oändlig. Om vi själva en gång skulle bli oändliga, då skulle vi väl få se den oändlige Guden. Men här och nu äro vi icke i stånd att se Honom, vår Skapare, vår Fader, Livgivaren. Dock — därför har Han tagit mandom. Han kom i människogestalt, tog på sig våra begränsade villkor, på det att vi människor så skulle kunna se Honom."

I Sadhuns föredrag i Balliol College, vars inledningsord utgjorde nyss återgivna stycke, återfinnas också två enkla bilder ur indiskt liv.

"En gång i Himalaya ville jag komma över Sutlejfloden, men det fanns ingen bro.* Jag kunde inte simma över. Jag stod just och tänkte på hur jag skulle bete mig, när jag fick syn på en man och tilltalade honom: 'Jag skulle gärna vilja komma över

---

* Att färdas över Sutlej på simdyna är ingalunda ovanligt. Jämför Devendranath Tagores Min Levnad, s. 293: "Jag for över floden på en lädersäck. Träbåtar vore till intet gagn på denna flod, emedan stora klippor döljas under dess yta. Lädersäckar äro de enda möjliga fortskaffningsmedlen här."

till andra stranden, men det finns ingen båt eller bro'. Han sade: 'Det går bra ändå. Luften bär dig över.' Jag blev häpen. Andas luft kunde jag. Men inte kunde luften lyfta mig över till andra stranden. Men mannen tog en lädersäck, blåste upp den och uppmanade mig att hålla mig uppe med dess tillhjälp. Jag gjorde så och kom lyckligt över. Såsom luften endast kunde bära mig, när den stängdes in i lädret, så måste Gud bli människa för att kunna hjälpa oss. Livets ord blev kött. Han bär dem som vilja över denna världens flod till himmelens strand. 'Den som har sett mig, han har sett Fadern.' Vi kunna se den levande Fadern: Jesus Kristus är Hans uppenbarelse i människogestalt.

Jag minns en annan episod: i Kashmir fanns det en man som ägde flera hundra får. Hans tjänare brukade föra fåren ut på bete, och varje kväll, när de fått dem tillbaka in i fållorna, brukade ett par tre stycken saknas. Husbonden befallde tjänarna att gå ut och söka de förlorade, men de fruktade för vilddjuren och gjorde sig inte mycken möda för fårens skull. Men ägaren älskade sina får och ville rädda dem. 'Om jag nu själv går ut och söker, känna de inte igen mig. De ha ju inte sett mig förut. Mina tjänare skulle de känna igen, men de vilja inte gå. Alltså måste jag göra mig lik ett får.' Så tog han ett fårskinn och satte det på sig och såg då ut som ett får. Han gick ut och fann några som gått vilse och några som gjort sig illa. De följde honom villigt, ty de trodde, att han var ett får som de själva.*

---

* Sadhun uppger, att detta är en faktisk händelse. En herde, som jag rådfört mig med, sade sig fullt och fast kunna tro det. Det är nämligen vanlig sed, om ett lamm dör, att

Han förde dem hem och satt hos dem och matade dem. När han räddat alla fåren och fört dem hem, tog han av sig fårskinnet. Då var han inte får utan människa. Han blev ett får för att rädda dessa förlorade får. På samma sätt är ju Gud icke en människa, men Han blev människa för att frälsa människorna."

Bland föredragen på tamuliska förekommer följande liknelse.

"Det var en gång en konung. Hans storvisir var en lärd och from man. Under en resa i Palestina blev storvisiren djupt gripen av vad han hörde om Kristus och blev en kristen. När han återkommit hem, omtalade han för folket, att han blivit en kristen och att han trodde på Frälsaren, som kom i världen för att frälsa syndare. Konungen sade till honom: 'Om jag vill få något gjort, säger jag till min tjänare, och det blir gjort. Men varför skulle Konungarnas Konung, som ju är mäktig att frälsa människorna med ett ord, själv behöva komma hit till jorden och bli människa?' Storvisiren begärde en dags betänketid, innan han skulle svara på frågan. Han sände efter en konstskicklig snickare och bad honom göra en docka och kläda på den precis samma sorts kläder, som konungens ettårige son brukade bära, och att komma till honom med dockan nästföljande dag. Nästa dag sutto konungen och storvisiren tillsammans i en båt, och konungen begärde svar på sin fråga. Vid detta klockslag kom snickaren ned till stranden med sin docka. Konun-

binda något av dess ull på ett annat lamm, vars tacka är död eller har för många lamm att ge di — och tackan tar då genast emot det nya. Igenkännande och släktkänsla bland djuren sammanhänga mera med lukt än med syn. —

gen sträckte ut armen för att taga emot barnet — han trodde det var hans eget barn. Snickaren hade på förhand fått förhållningsorder och lät dockan falla i vattnet. Konungen störtade sig genast i vattnet för att rädda det drunknande barnet. Efter en stund sade storvisiren: 'O konung, du hade inte behövt hoppa i vattnet. Hade det inte varit nog att be mig göra det? Varför skulle du själv störta dig i?' Konungen gav eftertänksam sitt svar: 'Det var faderskärleken, som drev mig'. Storvisiren svarade: 'Kärleken gjorde också, att Gud den Allsmäktige blev människa för att frälsa världen i stället för att göra detta med sitt blotta ord.' "

Försoningen.

En dag frågade vi Sadhun, hur han fattade Nya Testamentets tal om att vi äro frälsta genom Kristi blod. Han svarade med en berättelse: "En gång i Bhutan predikade jag Kristi evangelium och sade: 'Han dog för att frälsa syndare'. 'Vad?' sade de. Men en ung man bland åhörarna sade: 'Det är sanning.' Jag tänkte, att den mannen måtte vara en kristen, men när jag talade med honom, sade han sig aldrig ha hört något om Kristus. Han sade: 'Det är sanning. Genom den mannens död kunde andra bli frälsta.' Jag sade: 'Hur förstår du det?' Han svarade: 'Genom min faders död har jag själv blivit räddad. En dag halkade jag här på bergen och föll och nästan förblödde ur såren. När min fader fick veta det, förde han mig till sjukhuset.

Han är nästan döende, sade läkaren.

Han är min ende son, sade min far.

Det är omöjligt att rädda honom, livet flyr. Han har förlorat för mycket blod. Ingenting kan göras, fortsatte läkaren.

Om det finns något som kan göras, så är jag villig att göra det, sade min far.

Om någon vore villig att ge honom sitt blod, kunde jag rädda honom, sade läkaren.

Jag ville gärna ge mitt liv och blod, sade min far.

Det blev så. Jag levde, och min far dog, och genom min fars död har jag blivit räddad.'

Just så hade jag fallit från helighetens berg, fortsatte Sadhun. Jag hade förlorat mycket blod, andligen talat. Livet flydde, och jag var nära döden. Min Frälsare förde över sitt blod till mig — Han lät sitt liv utgjutas, och jag blev frälst. De som vilja släppa till sina hjärtan skola förstå, hur sant det är, att de kunna bli frälsta genom Jesu död. Jag har funnit det bekräftat genom min erfarenhet. Den som vill rädda liv måste giva livet."

En synnerligen underlig bild följde sedan, en berättelse som Sadhun funnit likna något som förmedlats till honom genom en vision. "Det var ett fall nere i Sydindien, där under liknande omständigheter en katts blod tappades in i en mans ådror, med den påföljd att denne alltid sedan visade somliga av kattens egenskaper, t. ex. lömskhet. Detta visar, hur överförande av livskraft från en varelse till en annan kan förvandla den så behandlade människans karaktär."

"I samma vision sades mig också, att vi kunna bära god frukt, endast om vi bliva inympade i Kristus. Andra religioner säga: 'Gör gott, och du blir god'. Kristendomen säger: 'Var i Kristus, så gör du det goda'. Innebörden i försoningen och blodet,

som renar från våra synder, är detta, att vi ympas in i Kristus, jag i Honom, Han i mig. Det är ett vildskott som ympas in i trädet, men när det väl är inympat, flödar trädets ädla saft genom det vilda skottet och gör det ädelt."

De föregående bilderna ligga alla efter den linje, som så starkt framträder i Johannesevangeliet: frälsning är delaktighet i gudomligt liv. Den liknelse, som här nedan följer, åskådliggör den något skiljaktiga grundsyn som ligger bakom synoptikernas tal om l ö s e n genom Kristi död.

"Två unga män spelade hasard. Det var lag där i landet, att de som spelat hasard skulle betala en bötessumma av fem hundra rupees. Polisen ertappade dem under spelet och kastade dem i fängelse. En av de två var son till en förmögen man; den andre var son till en fattig lantman. Fem hundra rupees betalades omedelbart för den rike ynglingen — och han släpptes lös ur sitt fängelse. Vad kunde den fattige göra?

Då han inte kunde betala sin gäld, fick han stanna i fängelse. För att få ihop bötessumman måste hans moder släpa dagen lång och bära sten. Stenar föllo ibland på hennes händer och sargade henne och kommo blodet att rinna. Genom fängelsefönstret såg sonen moderns händer. Han frågade: 'Mor, vad är det för sår på din hand? Vad är det för blod på ditt finger?' 'Jo, så arbetar jag för att få dig fri', sade modern och beskrev hela sitt arbete. Till slut hade hon skrapat samman flera hundra rupees och befriade så sin son ur häktet. Någon tid därefter kom en dag den rike ynglingen och föreslog, att de skulle spela tärning. 'Det kan jag aldrig mer göra. Du slapp lös som ingenting, men jag blev fri genom min

moders tunga arbete, genom hennes slit och släp, genom såren på hennes kropp, genom hennes blod. För framtiden kan jag inte ens se åt detta spel, som har kostat min moder så bittert lidande.' De som tänka som den rike ynglingen, att frälsning från synd är en enkel och lätt sak, hava ingen verklig kraft att övergiva synden. Men de som göra klart för sig, att Gud blev människa och fick utgjuta sitt dyra blod för att frälsa oss från synd, kunna inte ha lätt att begå den synd som ger deras Gud ett sådant lidande."

Härnedan följer en liknelse, som i sin syn på den uppfordrande kraften i den självutgivande kärleken snarast erinrar om Abålard. "Det var en ung man som levde ett dåligt liv, bröt med sin fader, rymde hemifrån och slöt sig till ett rövareband. I hemmet fanns en broder, som höll honom innerligt kär. Fadern uttalade en önskan, att den förvillade brodern om möjligt skulle nås av ett bud om hans villighet att förlåta. Ingen vågade gå av fruktan för farorna i djungeln. Slutligen erbjöd sig brodern att gå, och fadern gav honom den hälsningen med, att han alltjämt älskade sitt villfarande barn, samt sände några gåvor för att riktigt övertyga honom om sin faderliga kärlek. Under vägen föll han i rövarnas händer. De stulo ifrån honom hans pengar och dyrbarheter och sårade honom till döds. Han sade till dem: 'Att ni tagit allt vad jag äger, det bryr jag mig inte om. För mig blott fram inför er ledare.' Rövarna gjorde så. Brodern kände igen honom på rösten, och när han såg hans sår, skar det honom i hjärtat. 'Jag kommer till dig', sade den sårade brodern, 'med ett budskap från far. Han älskar dig ännu. Han har aldrig slutat älska dig. Om du nu

vänder om hem, skall han förlåta dig. Detta är mitt ärende, och nu skall jag dö.' Och så gav han sitt liv för sin broder. Rövaren greps av ånger och stod upp och gick till sin fader. Men med beständig sorg gömde han minnet av brodern, som gav sitt liv för honom. Detta har Jesus gjort för oss. Många förstå inte fullt ut, vad det innebär för oss. Har vad Jesus gjort för oss, riktigt fått gå er till hjärtat?"

Pauli bild av "avskrankningens skiljemur" ligger säkert bakom uttryck som de följande:

"För en tid sedan såg jag i Himalaya ett par byar, som voro skilda från varandra genom en hög, oöverstiglig bergvägg. Det faktiska avståndet mellan byarna var inte stort, men som alla resande måste gå runt om berget — man kunde ju inte gå tvärs över — tog färden en vecka. En invånare i ena byn kom till den slutsatsen, att om man inte kunde lägga vägen över berget, kunde den sprängas tvärs igenom det. Han beslöt att ägna sitt liv åt försök att genombryta berget. Han grep sig verket an. Men ack, innan det var slutfört, hade mannen blivit dödad. Han gav sitt liv under sin strävan att förena de två byarna. Detta har synts mig vara en bild av syndens skiljemur och hur Jesus med sin död brutit sig väg igenom den, såsom Paulus säger: 'I som förut voren fjärran, haven kommit nära i och genom Kristi blod.' "

Tanken på Kristi död såsom enbart eller i första hand ett försoningsoffer för att avvända Guds vrede tycks inte spela någon roll i Sadhuns predikan. Eller om den så gör, har den i varje fall ringa organisk förbindelse med hans djupaste tankar i ämnet. För Sadhun vänta helvete och dom de obotfärdiga som slutresultatet av deras egen ofrånkomliga inre ut-

vecklingsprocess; de äro således icke att fatta som uttryck för gudomlig vrede. Ty Sadhun tänker alltid på Gud utifrån sin erfarenhet av Kristus. Och "Jesus Kristus kan aldrig vara förtörnad på en människa."

Unio mystica.

Med glöd och övertygelse försäkrar Sadhun: "Indien behöver inga missionärer, som förkunna en Kristus, som endast är en stor morallärare och icke därjämte den levande Herren." De flesta av oss tänka väl, när Kristi namn nämnes, i första hand på den historiske Jesus, hos och genom vilken vi se, så att säga, den osynlige Gudens anlete. Men i alla tider ha de kristocentriska mystikerna i första hand samlat sig kring det eviga gudomliga väsen, som de känna som samtidigt och som de älska, och sedan i andra hand kring mannen som åt och drack och predikade i Galiléen.

"Det finns människor, som tala om Kristus som den högste mystikern", sade vi. "Vad skulle ni säga om ett sådant sätt att se?" "En dylik tankegång trivs bland dem som inte vilja antaga Kristi gudom. Kristus är icke den störste mystikern. Han är mystikernas Mästare, mystikernas Frälsare."

"Kristus är icke endast en personlighet i historien, han lever och verkar i detta nu. Han lever icke blott i Bibeln utan i våra hjärtan." — "En vittberest indisk kristen sade en gång: 'Jag såg Muhammeds grav. Den var praktfull, prydd med diamanter och alla slags dyrbarheter. Och man sade till mig: Här vila Muhammeds ben. Jag såg Na-

poleons grav, och de sade: Här vila Napoleons kvarlevor.* Men när jag kom till Kristi grav, såg jag, att den var öppen. Inga ben lågo därinne. Kristus är den levande Kristus. Graven har stått öppen i nära två tusen år. Mitt hjärta är också öppet för Herren. Han lever i mig. Han är den levande Kristus, ty Han lever i de kristnas liv. Verkliga kristna äro icke de som bekänna och ära Kristus, utan de som känna och bära Honom i sina hjärtan.' "

"Några påstå, att frälsning är att uppgå i gudomen. Vi kristna säga, att himmelen redan är förhanden, när vi leva i Kristus. Vi skola leva i Honom och Han i oss. Huru kan detta ske? När en järnkula kastas i elden, blir den rödglödgad. Järnet är i elden och elden i järnet; dock är icke järnet elden eller elden järnet. På samma sätt leva vi i Kristus, och Han lever i oss, och vi bliva ändå inte gudar."

"Tänk på luften, som vi andas. Luften är vårt liv. Och likväl är icke människan luften eller luften människan. På samma sätt inandas vi Guds Ande, men vi äro icke Gud. Liksom vi draga in luft vid andningen, kunna vi inandas Hans välsignade Ande ge-

---

* När Sadhun besökte Paris, visade han ett särskilt intresse för att få se Napoleons grav, fastän annars "sevärdheter" inte falla honom i smaken. Två gånger befanns gravkapellet stängt. Han gjorde sig noga underrättad om huruvida och på vad sätt hans jordiska kvarlevor hemförts från St. Helena. Detta intresse för Napoleon, som inte saknar andra belägg, sammanhänger troligen med att Sadhuns tankar kretsat kring den motsättning, som Napoleon själv påpekat mellan de världsriken, som av Alexander, Cæsar och honom själv grundats på våldets princip och som därför gått under, och Kristi rike, som aldrig förgås, ty det har kärleken till sin eviga grundval.

nom bönen. Vi icke endast tränga nära Gud, vi bli ett med honom. Detta är icke endast gemenskap utan l i v s g e m e n s k a p, och när vi ha fått detta l i v, kunna vi se Guds underbara kärlek."

"Planeterna ha icke ljus i sig själva. De lysa med ett sken, som de lånat av solen. Kristna människor likna planeterna. I sig själva hava de intet ljus, utan lysa med ljus, som de lånat från Rättfärdighetens Sol."

"Kyrkan har blivit kallad 'Kristi kropp', emedan förhållandet mellan Kristus och de kristna icke är som mellan husbonde och tjänare. Det är mer än så. De äro Kristi egna lemmar. De äro icke endast Kristi vänner, de äro Kristus själv. Han andas och lever genom dem."

"Kristus är alltid närvarande i sin kyrka, fast osynligt. Varhelst människor känna vördnad stiga i sitt hjärta, innebär detta en dunkel aning om hans närvaro. Men Kristus griper aldrig in i vår frihet och tvingar oss aldrig att känna hans närhet. Han låter oss göra det efter vår förmåga. Det händer ju för resten aldrig, att han griper in i vårt liv med tvång, utan endast genom den dragningskraft han utövar."

"Vi kunna se en ögonmedicin. Vi se den, så länge vi ha den framför oss. Men när den droppats in i ögat, kyler och rensar den ögat, men vi kunna inte se den längre med ögat. På samma sätt kunna vi icke heller se vår Frälsare, som renar vårt hjärta och fyller det med glädje över sin heliga närhet."

"Den kristne har evigt liv, ty Gud, med vilken han lever förenad, är evig."

III.

EN MYSTIKERS FRID.

Guds frid.

En timme i Sundar Singhs närhet meddelar ett oförgätligt intryck av ro och glädje. "Guds frid" strålar ur hans ansikte och tycks genom hans blotta närvaro, genom den omedelbara makten av hans personlighet, spridas till hans omgivning. För honom har himmelen redan börjat. Den är här hos honom på jorden. Samma erfarenhet unnar han andra. Det är den, menar Sadhun, som Paulus talar om i Ef. 2: 6: "Han har satt oss med honom i den himmelska världen, i Kristus Jesus." Att denna frid och denna "himmel på jorden" verkligen finnes och att den är möjlig att nå, det är för Sadhun det kristna budskapets väsentliga innehåll. Och denna glädje är ämnad att vederfaras allt folket. Miss Evelyn Underhill ger i ett yttrande ett troget uttryck för hans ståndpunkt: "Utan att vara geograf kan man tränga in i ett landskaps ande; utan att vara filosof eller teolog kan man hinna fram till himmelen, om bara sökarefärden gått i rätt riktning. Ty himmelen är ett sinnelag, enklast beskrivet som visshet, att Kristus har tagit sin boning i oss."

Denna frid har fyllt Sadhuns inre alltifrån hans omvändelses stund. "När jag såg Kristus i en syn och blev omvänd, strömmade en kraft — lik den elektriska — genom min själ och tog den i besittning." Naturligtvis väntade han finna hos andra kristna samma glädje och frid, än mer, samma omskapande kraft. Hans förväntningar uppfylldes icke. "Har Ni blivit besviken på de kristna?" "Ja", svarade Sadhun, "i början var det så. Jag trodde, att de skulle vara underbara människor, som hade tillgång till denna underbara frid." Men för länge sedan har han lärt sig förstå, att de kristna, liksom alla andra, behöva få syn på hemligheten med Guds frid. "Jag önskar jag kunde visa er denna underbara frid. Men det är omöjligt: den kan inte ses. Den kan inte beskrivas: inga ord kunna uttrycka Guds frid, men de som fått sina andliga ögon öppnade, de kunna fatta den." Sadhuns begränsade kunskaper i engelska, som han ofta talar om som en brist, utgöra här intet väsentligt hinder. "Jag har inga ord, ens i mitt eget språk, för att förklara Guds underbara frid. Den är inte sådan, att man kan visa den för andra: här är en fördold frid." Men vilken bland mystikerna har någonsin kunnat på mänskligt tungomål troget återge sin erfarenhet? William James anger ej för intet osägbarheten — egenskapen att ej låta sig meddelas — som ett av mystikens fyra utmärkande kännetecken.*

Sadhun tröttnar aldrig att betona, hur artskild den frid och glädje är, som han nu talar om, från rikedomens fröjder och hemmets lycka, som han i yngre år prövat. "Allt överflöd i mitt hem kunde

* William James: Den religiösa erfarenheten, sid. 374 f.

inte ge mig min frid." "Min själ är som världshavet. På ytan kunna stormar och vågor rasa, men i djupet råder en ostörd ro." När han ser människors synd och lidande, står han väl i bekymrad undran, men innerst, i personlighetens djup, störs icke hans frid. Under sina första år som kristen var han själv så slagen av det säregna i sin frid, att han trodde sig stå inför "en fördold kraft i sitt liv", för att bruka hans eget, något dunkla uttryck. Utan tvivel torde han ha tänkt sig den som någon outforskad, fysiologiskt eller psykologiskt bestämd egendomlighet, tillhörande hans naturliga utrustning — eller möjligen som ett outrett symptom av självsuggestion. Som vi redan ha sett, leddes han genom sin långa fasta bl. a. till klarhet angående dessa tvivel och till full övertygelse, att hans frid var ovanefter född.

Men denna frid, som undandrager sig all förklaring, är likväl möjlig att nå. "Vår värld är full av sorger; vår kropp är eländets hemvist. Då så är, draga många den slutsatsen, att himmelsk glädje är omöjlig, så länge vi leva i denna värld, bundna av vår kropp. En gång, på Himalaya, sade jag till en annan vandrare: 'Här finns det heta källor'. Mannen trodde jag var galen och sade: 'Det är då lögn att säga, att det finns heta källor i denna kalla trakt, där vatten snarare fryser.' Jag tog tag i honom, drog honom med mig och förmådde honom att doppa sin hand ned i en viss källa. Då lärde han sig av egen erfarenhet inse sanningen av vad jag sagt. Sedan försökte han lämna en vetenskaplig förklaring av faktum. På samma sätt är det endast utifrån personlig erfarenhet, som vi kunna veta, att man i denna sorgtyngda värld kan hava en himmelsk

glädje. I Tibet träffade jag en underbar man. Han visade mig sina ärr, när han tog av sig kläderna. Han ansåg det som en lycka att ha fått lida förföljelse för Kristi skull, och han berättade för mig om sin omvändelse. 'Åsynen av en annans martyrlidande', sade han, 'var det som först ledde mig till att tänka över andliga frågor. Denne man blev torterad till döds, insydd i ett vått jakskinn och sedan utsatt för brännande sol. Men när jag såg honom, tänkte jag: 'Vad har han för en hemlighet i sitt liv, som gör honom så lycklig?' Laman sade: 'Han måste ha en ond ande'. 'Om en ond ande kan göra något så underbart', sade jag då, 'ber jag Gud giva mig samma onda ande.' Detta kom mig att tänka närmare över orsaken. Så blev jag en kristen. Martyrens namn var Kartar Singh. Han visade mitt under tortyren en så underbar frid och glädje, att hans förföljare skuro ut hans hjärta för att finna, vari i grunden denna hans frid bestod. Men det enda de funno var ett stycke kött."

Kristna som icke taga ut sin rätt till denna underbara skatt av frid och glädje, som de ändå ha inom räckhåll, äro att förlikna vid en tiggare, som Sadhun hörde talas om i Nepal för några år sedan. "Mannen hade varit tiggare i 21 år. Hans livs strävan hade varit att bli rik; men han fick dö som utfattig. Efter hans död gjordes en upptäckt: under den plats, där han suttit och tiggt i tjuguett år låg en skatt begraven, juveler och andra dyrbarheter, som fordom tillhört en kung. Tiggaren hade ingen aning haft om den oändliga rikedom, som han suttit på. På samma sätt finns det kristna, som gå genom livet utan att njuta den frid och glädje, som ligger tillreds för dem i Kristus Jesus."

"Människor, som mottagit denna frid och glädje och lycka, behöva inte förmanas att gå ut och säga det till andra. De kunna inte hålla sig stilla. Till många kristna måste jag säga: 'Varför gå ni inte med budskapet om Jesus Kristus till andra? Om ni verkligen ha sett något, kunna ni inte hålla er stilla.' "

Sadhun använder i sin engelska tre olika uttryck: "frid", "glädje", "lycka" — för att beskriva sin erfarenhets art. Genom en fråga ha vi utrönt, att han härmed alls inte åsyftar tre olika slags känslor. I de tamuliska föredragen nämnas endast två olika ord, "frid" och "glädje". Vad han talar om är en enhetlig själsrörelse, som till en outsäglig harmoni i sig förenar det djupa, ostörbara lugnet, "friden", och den strålande fullhet av liv och ljus, som han kallar "glädjen", och som för honom utgör icke endast ett vittnesbörd om livsgemenskap med Kristus, utan denna personliga "unio" själv i all sin realitet.

Av särskilt intresse är Sadhuns anmärkning, att denna "frid" för honom innebär en förutsättning för intellektuell upplysning och för hans förmåga av klarsyn över andliga problem. "Skulle ni vilja säga", sade vi en dag till honom, "att den frid som ni äger är densamma, som den Paulus beskriver med orden: 'Guds frid som övergår allt förstånd'?" "Ja", svarade han då. "Här är en frid, som icke allenast övergår allt förstånd, utan som lånar förståndet sitt ljus."

Korsteologien.

Vad som kanske mest utmärker Sadhuns frid är, att den vilar över honom icke endast i stunder av relativ trevnad och ro utan — och det rent av i steg-

rat mått — under lidande och förföljelse. "Vad ha vi för gagn", säger han, "av en religion, som inte hjälper oss under livets prövningar och kriser?"

Vid ett tillfälle frågade vi honom, om hans säregna upplevelse av Guds frid kastat ljus över något särskilt bibelställe. Han citerade därvid utan att tveka Pauli ord i 2 Kor. 7: 4: "Jag har fått hugnad i fullt mått och glädje i rikt överflöd, mitt i allt vårt betryck."

Ibland, under hårda yttre öden, har hans frid kunnat stegras till högsta jubel och triumf. Som belysande exempel kan här erinras om en episod, redan förut flyktigt antydd, som han berättade för oss i Oxford. I en viss stad fick han befallning att vid risk av strängaste straff sluta upp med sin predikan. Sadhuns förakt för hotelserna ledde till att han blev fängslad och satt i allmänna häktet tillsammans med en skara mördare och tjuvar. I detta sällskap, i den fruktansvärda omgivning, som en österländsk fängelsehåla erbjuder, skrev han på försättsbladet i sitt Nya Testamente: "Kristus är hos mig och förvandlar mitt fängelse till en salig himmel. Hur skall han inte göra det sedan en gång, i den kommande himmelen?" Han begynte predika för sina medfångar, och många hörde honom med glädje och började omvända sig till den Kristus han förkunnade. Men när ryktet härom trängde fram till myndigheterna, togo de honom ut ur fängelset och förde honom till torget för bestraffning. Man klädde av honom hans kläder och tvang honom att sitta på marken en hel dag och den följande natten utan mat och dryck. Händer och fötter hade man satt i stocken, och över den nakna kroppen hade man släppt blodiglar. Runt omkring stod en folkhop och drev gäck

och njöt av skådespelet. När myndigheterna nästa morgon funno honom vid liv och sågo hans ansiktes fridfulla prägel, menade de i sin förskräckelse, att han var besatt av någon övernaturlig makt och läto honom gå. Han föll då medvetslös till marken men vaknade efter en stund och lyckades med yttersta ansträngning släpa sig bort, tills han fann vänner, hemliga kristna, som gåvo honom stärkande vård. Men hela tiden, försäkrade han oss, bars han av känslan av en djup frid i sin själ. Och Mrs. Parker omtalar, att han i sin berättelse för henne gjort följande tillägg: "Jag vet inte, hur det var, men mitt hjärta var så fullt av fröjd, att jag inte kunde annat än sjunga och predika".

Den här åsyftade händelsen gör det uppenbart, att den fulla innebörden i Sadhuns frid först blir förstådd, när den ses i sammanhang med hans korsteologi. Mellan försakelsen och njutningen — mellan uppgivandet av ett begär och detsammas tillfredsställande — finns en psykologisk förbindelseled, betingad av en grundegendomlighet i själva den mänskliga naturen. Varje val, som vi ha att träffa, visar detta med all tydlighet. Valet i sin mest primitiva form framvisar problemet: "Man kan inte både ha kakan kvar och äta upp den". Men tills man har fattat sitt beslut, vilketdera man vill avstå från — ett beslut som alltid känns besvärligt för en människa, så länge självviskheten är obruten — går man med en inre ofrid. När vi hunnit längre i utveckling, låta vi livserfarenheten i allmänhet säga oss, att sinnesfrid köps endast mot vissa försakelser. Endast genom resolut avskärande av vissa möjligheter — en nog så påkostande procedur — och hela personlighetens inriktande mot en

enda enhetlig hög tankebana eller handlingsväg, kan den inre spänningen lösas. Det var om denna världen och inte, i första hand åtminstone, om den tillkommande, Jesus yttrade: "Den porten är trång och den vägen är smal, som drager till livet".

Men så länge försakelsen känns som försakelse, rymmer den i sig en anledning till inre konflikt. Dock, här gäller att fasthålla, att Sadhun är en Kristusmystiker; för honom liksom för Franciskus och Paulus är deltagarskap med Kristus en lidelsefullt åtrådd förmån, som därför omskapar arbete, möda, förlust från att vara något vi passivt finna oss i som ett nödvändigt ont till att bliva ett positivt värde, välkommet för Hans skull. Håll detta klart — och man har en begynnande inblick i Sadhuns frid och dess hemlighet. Si crucem portas, portabit te, "bär korset, och korset bär dig". Himmelen på jorden åsyftar han med följande ord, bakom vilka skymtar nyss anförda kända ställe ur Kristi efterföljelse: "Av egen erfarenhet under fjorton år av mitt liv vågar jag med förtröstan säga, att korset bär dem som bära korset, tills det lyfter dem in i himmelen för att vara när Herren alltid".

Sadhun känner en fullkomlig entusiasm för lidande — man kan inte finna annat uttryck för det — dock inte som asketerna för dess egen skull, inte heller för någon andlig vinning, som han därigenom hoppas nå. Hans hänförelse gäller förmånen att få lida i den Älskades tjänst, i Hans fotspår, i Hans gemenskap. Detta kastar blixtljus över hans starka intresse för allt som rör martyrer och martyrium. Liksom många i den urkristna församlingen skulle han känna det som en lycka att få sluta sitt liv som blodsvittne. Men hans längtan sträcker sig icke en-

dast efter glädjen att med Kristus få dela den yttersta förföljelse utan lika mycket efter tillfället att så bli ett vittne — "en martyr" — om Hans makt och för Hans rike. Detta senare motiv kommer till synes i ett tillfälligt yttrande: en gång när han lämnats att dö, bunden vid ett träd i en obebodd trakt — han blev sedan befriad, såsom han själv ser det, genom ett under — var det hans enda bekymmer, att han skulle omkomma på ett sätt, som skulle hindra hans död från att bära offentligt vittnesbörd om Kristus. Den vikt han lägger vid vad man kunde kalla propagandavärdet i martyriet — och är inte originalbetydelsen av ordet martyr just vittne? — ligger alldeles i linje med hans åskådning, att lidandet icke bör sökas för sin egen skull, såsom alla asketer mena, utan mottagas med tacksägelse, när det kommer som ett led i Kristi sak eller som en ny möjlighet att tjäna Honom.

I Paris frågade man Sadhun, vad han helst ville se, och fick till svar: Saker som ha att göra med martyrer och med landets religiösa liv. Han gick hastigt igenom Louvren men stannade uppmärksam vid en tavla, föreställande St. Sebastian, genomborrad av pilar. Senare beskrev han denna tavla som den bästa i Louvren. Såsom vi redan påpekat, ligger en del av den dragningskraft, som Tibet, hans speciella missionsfält, har på honom, i möjligheten till lidande och martyrium. Tibet är ju ett tillstängt land för varje missionär, som inte likt Sadhun är beredd att vilket ögonblick som helst stå fram och vittna intill blods. I sina föredrag vidrör han ofta martyrernas lidanden, särskilt gärna talar han om de banbrytare för evangelium, som han mött eller hört talas om i Tibet. Den omständigheten, att Sadhun för egen

del förutsätter möjligheten av ett liknande öde och längtar efter att få möta det med samma hjältemodiga sinneslugn och samma överströmmande himmelska fröjd, ger en särskild personlig ton och undermening åt t. ex. följande berättelse:

"Det bodde en kristen i Tibet. När han förkunnade evangelium, bemötte människor honom med hån och förakt. Men trots förföljelsen fortsatte han oförfärat att förkunna evangelium. Man tog en kniv och ristade honom med den. Medan han blödde, strödde man peppar och salt i såren och skårorna. Han fäste sig inte vid smärtan, utan sade: 'Förr i tiden sårade mig Satan med sina glödande pilar. Men Jesu blod har helat alla sådana sår. Det lidande, som edra sår kosta mig, är inte så kännbart.' I sitt begär att än mer tortera honom började de flå av honom huden. Men han sade till dem: 'Jag tackar eder för att ni gör så här. Tag av mig de gamla kläderna. Jag får snart ikläda mig Kristi rättfärdighets skrud.' När de sågo, att det inte gick att beröva honom modet utan att han alltjämt vid fullt medvetande prisade Gud och var lycklig, och då de inte kunde uthärda hans åsyn, kastade de honom i en dånande eld. 'Jag tackar er, som kastat mig i denna eld', sade han då, 'ty dess lågor lyfta mig mig så högt, att jag snart når himmelen.' Sedan bad han för sina förföljare och dog, glad överlämnande sin ande i sin Faders händer."

Själens mörka natt.

Den mystiska litteraturen överflödar av hänvisningar till ett stadium i den andliga erfarenheten,

känt under beteckningen "själens mörka natt". Därmed menas en period av maktlöshet, tomhet, övergivenhet, härledande sig hos somliga mystiker från en känsla av skilsmässa från Gud, hos andra från en plötslig förvissning om den egna själens hopplösa, ohjälpliga ofullkomlighet, hos ännu andra från försvinnandet ur själen av all dess forna glöd. "En sådan mellantid av kaos och elände kan vara i månader, ja, i år, innan det innersta samlar sig på nytt och en ny medvetandeskärna bildas."*

Har Sadhun gjort någon erfarenhet motsvarande "själens mörka natt"? På denna fråga, vars innebörd han ögonblickligen fattade, i det han också hänvisade till en annan gängse term, "kärlekens spel", brukad vid tal om vissa mystiker, gav Sadhun till svar, att understundom för några timmar, dock aldrig för dagar eller veckor, hans själ kunnat berövas sin underbara frid och glädje. Han är glad att ha fått pröva detta av två skäl: för det första, emedan han mer än någonsin fröjdas över ljuset, när han väl sluppit ut ur mörkret, och för det andra, emedan denna erfarenhet kraftigt motbevisar den åskådning, som säger, att människoanden och gudomsanden äro ett. Ty, om de vore ett, huru skulle de då kunna åtskiljas, och hur kunde denna fas i själens inre historia då inträda? "Det är ju klart, i verkligheten överger inte Gud själen. Han fördöljer sig endast ett ögonblick. Det var en gång en indiangosse, som var feg. Hans far ville lära honom kurage. Han tog honom ut i skogarna och band honom vid ett träd och lät honom vara där hela natten. Gossen tjöt av fruktan, att vilddjuren skulle

* Evelyn Underhill, Mysticism, sid. 462.

komma och göra honom till byte. Men fadern hade i själva verket inte lämnat honom ensam. Han hade bara gömt sig bakom ett träd med bössan i hand, färdig att skjuta första vilddjur, som kunde komma och anfalla hans son. Så gör vår himmelske Fader med oss." En annan gång talade Sadhun om samma ämne på följande sätt: "Ibland kände jag det, som om jag lämnades allena. Då började jag tänka: 'Jag har gjort någon synd. Det är därför jag mist min frid.' Jag ville få klart, vad det var för en synd, för vars skull jag förlorat min frid. Ibland lämnas vi ensamma för en synds skull, ibland få vi pröva gudsövergivenheten av annat skäl, för att sedan kunna bära djupare vittnesbörd än förut."

"Har ni någonsin känt det mödosamt att hålla ert andliga liv vid makt?" sporde vi.

"I Indien ha vi långa regnlösa hettider. Efter första regnet tilltar hettan, varma dimmor bilda sig och stiga som ånga, och man får en förnimmelse av kvävning. Efter andra, tredje, fjärde regnskurarna finns det varken något damm eller någon kvävningskänsla längre. På samma sätt kände jag mig i trångmål efter det första regnet av välsignelse (här tänker han förmodligen på sin omvändelse). Men efter det andra, tredje, fjärde regnet av välsignelse har jag inte känt av något trångmål mer. Detta gäller i synnerhet tiden efter fastan. Alltifrån fastan har jag haft lättare att nå ekstasen. Men före den fann jag mera fröjd i det vakna tillståndets rent kroppsliga glädjeämnen. Jag var för medveten om yttervärlden och inte nog försänkt i det andliga. Fastan förde mig nog in på rätt väg."

I varje fall tycks för Sadhun övergivenhetstillståndet aldrig ha varat mer än några få timmar. Vi

ställde flera olika frågor till honom i detta ämne för att försäkra oss mot varje missförstånd. Det blev oss emellertid klart, att han — förutsatt att icke minnesfel föreligger, vilket knappast är troligt på en så vital punkt för honom — alltsedan sin omvändelse gått relativt fri för perioder av andlig avmattning och efter fastan så gott som fullständigt undsluppit dem. "Om jag någonsin förlorat min frid, fick jag den åter, så snart jag började bedja."

IV.

EN MYSTIKERS LIVSFÖRING.

Mystikern och genomsnittsmänniskan.

Sadhun sympatiserar inte med den syn på mystikern, som ställer honom som ett slags andlig aristokrat fjärran från den stora hopen av vanliga enkla kristna. Visserligen har han, som vi sett i föregående kapitel, mycket att säga om den mystiska erfarenhetens outsägbarhet. Men inte mindre starkt hävdar han, att umgänget med Gud, som dock är mystikens kärna, är öppet och fritt för alla och icke kräver någon sällsynt och säregen gåva eller kallelse, utan kan förverkligas utan övergivande av livets vardagliga värv. Värt att särskilt uppmärksammas är, att Sadhun konsekvent tar avstånd från det asketiska livsidealet, som annars lockat så många både kristna och hinduistiska mystiker. För honom är inte mystikens väg någon via negativa i självreflekterad försakelse, utan tvärtom ett enkelt och stilla liv i bön och självuppoffrande tjänst.

"Ni avböjer ju att bli kallad asket; skulle ni hellre låta kalla er mystiker?" frågade vi.

"Det är ju en litet annan sak", svarade han. "Dock vill jag inte gärna själv karakterisera mig som mysti-

ker. Ty för en vanlig människa (här log Sadhun) är mystiker något, som har att göra med töcken och mist, och många som borde veta bättre, få, så snart någon utger sig för att vara mystiker, rent av lust att säga: 'I många avseenden är det en förståndig karl, men i en sak är han galen'. Den verkliga mystikern lever ett liv med Gud och känner Guds sinne. Och i det stycket ha mycket få, ens av de största helgonen, hunnit någon vart. Jag är endast en nybörjare, ett barn, som andligen närs av modersmjölk. Jag finner behag i den, och den ger mig kraft. Jag vill inte begära mer än att få vara Hans barn. Därför tvekar jag att kalla mig mystiker, liksom jag i Indien alltid söker hindra folk att kalla mig Swami. Jag vill hellre bli kallad Sadhu, som endast betyder 'from' eller 'gudsman'."*

Vid ett annat tillfälle ställde vi frågan så: "Vad säger ni om icke-mystiska människors religion? Somliga ha sinne för musik, andra inte. Somliga kunna uppskatta ädel konst, andra inte. Så kanske också somliga ha religiösa anlag och andra inte?"

"Den religiösa begåvningen, sinnet för religion, motsvarar inte sinnet för konst. Snarare liknar det törsten. Finns det någon människa, som inte blir törstig? Just som törsten blev till för att komma människor att använda vatten, så blev den religiösa törsten oss given, för att vi människor skulle söka Gud."

"Men", invände vi, "somliga människor ha säkert ett djupare sinne för andliga ting än andra. Ni skulle väl ändå säga, att sådana män som Augusti-

---

* Swami betyder Herre och används i fråga om gudar och heliga män.

nus, Luther och Wesley ha en rikare utrustning än andra?"

"Fysiska olikheter råda människor emellan. Somliga ha större huvuden, andra ha mindre. Men jag tror, att alla ha samma möjligheter till andligt liv. Människor sådana som Augustinus stå fram ur hopen, därför att de utvecklat sina anlag bättre än andra. De ha ägnat mer tid och kraft åt utdaningen av sitt andliga liv."

Försakelseliv och aktivt tjänande.

Sadhun kan inte känna sig tillfreds med den uppfattningen, att mystikerna i medeltidsklostren endast levat för sig själva och inte uträttat något till gagn för världen. "Var det inte en munk, som skrev K r i s t i e f t e r f ö l j e l s e, som givit så oskattbar själavård för tusenden?" Trots de långa timmar Sadhun tillbringar i omedelbar Kristusgemenskap, i sin "himmel", är dock hans eget liv i övervägande grad ett liv i aktivt tjänande, arbetsfyllt, krävande all hans kraft. Man frågade honom, vad han skulle göra, om han fick en vecka för egen räkning; om han skulle tillbringa den i bön och meditation eller i aktivt arbete. Och man fick följande karakteristiska svar: "Kunna vi under en hel vecka bara dricka vatten eller bara äta mat? Vi behöva både mat och dryck." Han vistas veckor i sträck i Himalaya. Dock vore det ett misstag att tro, att han helt och hållet ägnar dem åt meditation och bön. Han har sällan ens dagar av oavbruten meditation. Han förkunnar evangelium i byarna, som ligga

spridda överallt bland bergen och mediterar, när han har tid till det.

Hans kristendoms praktiska art får sin belysning av en berättelse, som han gärna återkommer till för den nästan bokstavliga tolkning den ger av sanningen i ett av hans älsklingsställen ur Nya Testamentet: "Den som vill bevara sitt liv, han skall mista det, och den som mister sitt liv för min skull, han skall finna det". Matt. 16: 25.

När Sadhun under en häftig snöstorm gick fram över en bergskedja, fick han sällskap med en tibetan, som var rädd att gå ensam. Kylan var så intensiv, att vandrarna redan börjat misströsta att komma levande fram till sitt mål, när de blevo varse en man, som halkat ned för en snösluttning, ungefär 30 fot nedanför vägen, och nu låg där medvetslös. Sadhun bad sin kamrat hjälpa sig bära mannen till byn. Men tibetanen lämnade honom åt sitt öde och sprang huvudstupa vidare, ropande åt Sadhun, att han var en dåre, som tänkte på att hjälpa andra, där man knappt kunde bärga sig själv. Sadhun gick ned för sluttningen och lyckades komma upp till vägen igen med mannen på sina axlar och strävade så långsamt framåt. Ett stycke längre fram fick han se sin förre kamrat sitta vid vägkanten. Han ropade men fick intet svar: mannen hade frusit ihjäl. Sadhun själv hade under tiden blivit genomvarm av ansträngningen, och som en följd av värmen och friktionen mellan de båda kropparna blev också mannen som han bar varmare och började kvickna vid. Och båda kommo fram till byn, levande och fulla av tacksamhet.

"Det är lätt att dö för Kristus. Det är svårt att leva för Honom. Att dö tar endast en timme eller

två, men att leva för Kristus betyder att dagligen dö. Under detta jordelivs korta år har jag ett rikt tillfälle att tjäna människor och tjäna Kristus. Om det varit rätt för mig att alltid vara i himmelen, skulle jag ha kallats dit; men nu när jag alltjämt lämnas kvar på jorden, är det min plikt att arbeta. Detta gör mig alldeles främmande för den hinduistiska försakelsetanken. Jag kallar mig inte Sannyasi, ty en Sannyasi är en som lever i försakelse. Han försakar världen, emedan han håller före, att allting är ont. Men jag menar, att allt är gott. Hela världen är min Faders egendom; därför är den också min.* Om jag försakar världen, försakar jag några av de gåvor, som min himmelske Fader i sin kärlek räcker mig. Därför försakar jag inte världen utan endast det onda i världen."

"Världen är full av svårigheter och frestelser, men den är inte i sig själv ond. I Himalaya finns det en plats med vackra blommor, men om man går där och strövar, faller man i sömn. Människorna, som bo i trakten, lukta alltid på en annan ört, innan de gå fram just där, för att motverka blommornas makt. När de varnade mig för dem, antog jag, att blommorna voro giftiga. Men man sade mig, att de inte voro i egentlig mening giftiga, vilket också bevisas därav, att människor som angripits av dem inte dö förrän efter tolv dagar och då inte genom direkt inverkan från blommorna utan som följd av hunger och törst under den långa dvalan. På samma sätt är det goda i denna världen inte i sig själv ont, men det kan hindra oss att känna andlig hunger och törst och så bli en orsak till andlig död. Och liksom det finns

---

* Enligt indisk lag tillhör egendomen ofta familjen och inte den enskilde.

en annan ört, vars doft förebygger insomnandet, när man går förbi de farliga plantorna, så är bönen ett läkemedel, som låter oss vandra oskadda fram genom världens lockelser."*

"Det är otvivelaktigt så, att strävandena efter rikedom och samhällsställning lätt draga en människa ifrån högre andligt liv. Därför är det alltid få förmögna människor, som bidraga till missionsarbetet. Det har hänt någon enstaka gång, att Rajas blivit Sannyasi. Så gick det med Buddha. Dessa få hava hållit före, att denna världens goda var ett ont i och för sig, men i själva verket är det ju inte ont, fast det framkallar onda följder, om det icke handhaves på rätt sätt. Jag beundrar somliga av dessa indiska furstar och deras världsförsakelse, fastän deras teoretiska åskådning är bristfällig. Jag beundrar deras mod att omedelbart kunna avstå från sitt gamla liv i överflöd och prakt, då de börjat inse dessa vanors dåliga inflytande. Ett sådant exempel är konung Bharatri Harish Chandra av Ujjain. Jag har sett både hans ståtliga palats och några mil längre bort den underjordiska grotta, till vilken han drog sig tillbaka efter sin avsägelse av världen. Den slående motsatsen mellan palatset och grottan tvang mig att riktigt besinna, hur omöjligt det är för en människosjäl att finna tillfreds-

---

* Det är ofta svårt att känna sig säker, huruvida Sadhun hämtat sitt berättelsestoff från det verkliga livet eller skildringarna äro avsedda att uppfattas som rena liknelser. En dam, som varit med bland åhörarna, när Sadhun använde ovanstående bild, antog först, att liknelsen var en ren fantasiskapelse, men fick sedan till sin häpnad att göra med en kuli, som fallit i nio dygns dvala genom de omtalade blommorna, och skrev då ett brev i saken från Indien, vilket nu befinner sig i undertecknads ägo. — B. H. S.

ställelse i något som hör denna världen till. Detta kan vara aldrig så gott, men det mäktar icke släcka vår andes törst. Ett hus hade råkat i brand. Ägaren ville släcka lågorna och hämtade upp en hink petroleum. Han trodde, att det var vatten. Vatten och petroleum springa ju båda fram ur marken. Han hällde det på elden, men det gjorde endast saken värre. Detsamma inträffar, när vi söka släcka andens brinnande törst med denna världens goda."

"Hör ni någonsin människor säga till er: Det går väl an för er, en sadhu, som varken är familjeförsörjare eller driver något yrke, att bokstavligen efterfölja Kristi lära. Men hur är det möjligt för dem, som ha barn att ge uppfostran och som ha att föra arbetet framåt här i världen? Och ni säger ju själv, att de flesta människor ha sådant till kallelse." "Så länge vi leva i denna världen", svarade Sadhun, "kommer det att vara svårt för alla att följa Kristus, på vilken väg de än försöka göra det. Mitt liv är visst inte lätt. Mina svårigheter äro stora. Stora svårigheter möta också dem som leva i världen, fastän de inte äro av riktigt samma art. Men om vi göra vårt bästa trots alla svårigheter, skola vi vinna en styrka, som genast skall föra oss fram till höga mål, i det ögonblick vi inträda i den andra världen, där alla sådana hinder falla bort. I gamla tider tränade män för vissa kapplöpningar genom att försöka springa i kedjor. De kunde varken springa lätt eller fort i kedjor, men när på tävlingsdagen kedjorna kastades undan, funno de, att de nu kunde springa mycket snabbare genom den styrka de vunnit under övningen med kedjorna."

Vi togo upp frågan på nytt: "Men affärsmän säga ofta med ett visst fog, att kristendomen inte passar

för denna världen. Vad skulle ni t. ex. säga till en affärsanställd, som förklarar, att han måste vara oärlig för att få behålla sin plats; att han t. ex. måste utge en vara för god, fastän han vet, att den inte är det; annars skulle hans principal avskeda honom?"

"Till att börja med", sade Sadhun, "måste nog mannen lida för sin önskan att vara hederlig. Men snart kommer man att respektera honom, och Gud skall låta honom lyckas. Jag kände en handlande i Indien, som fick lida för sin hederlighet. Han hade det svårt i två eller tre år. Sedan började alla köpa av honom, då de lärt känna hans sanningskärlek och ärlighet, och han blev rik."

"Om någon verkligen lever med Kristus, kan inte motgång, sjuklighet, förtal eller förföljelse skada honom. Tvärtom mottar han allt detta på ett sätt, som tillför både honom själv och andra gagn och välsignelse. En gosse kastade sten på ett träd, och frukterna föllo ned. Jag sade: Du ser, att trädet ger dig god frukt i vedergällning, när du försöker skada det. Så är det med dem som leva i Kristus."

Bönens väsen.

Bön är ett ämne, där man har möjlighet att säga mycket som är sant, men inte så mycket som är nytt. Rent instinktivt skulle man för övrigt misstänka halten och vederhäftigheten, om synpunkterna på ämnet vore alltför överraskande nya. I varje fall har Sadhun inga sådana att bjuda. Hans iakttagelser om bönen äro att hänföra till samma upphöjda plan av "andefyllt lekmannatänkande" som hans tankar

om tjänandet och försakelsen. De äro i det stora hela enkla, lättfattliga, nära tillhandsliggande satser, belysta av hans säregna, lyckligt funna bilder. Men de bli också framställda med en absolut övertygelsevisshet, vunnen ur personlig erfarenhet, och förtjäna redan på den grund uppmärksamhet.

"Hur stor del av er bön är bön om något, och hur mycket är rent gudsumgänge?" frågade vi Sadhun. "Under de två eller tre första åren efter min omvändelse", svarade han, "brukade jag frambära bestämda böneämnen. Nu beder jag om Gud. Vi kunna tänka oss ett träd fullt med frukter — vi måste gå till ägaren och bedja om att få taga eller få köpa ett par. Var dag på nytt måste vi så hämta en frukt eller ett par. Men om ni kan få trädet att bli er egendom, bli alla frukterna edra. På samma sätt om Gud är eder, blir allting edert i himmel och på jord, emedan Han är eder Fader och är allt för eder. Annars får ni gå och bedja som en tiggare om enstaka saker. När de förbrukats, får ni be en gång till. Så bed inte om gåvorna, bed om Givaren, icke om liv, utan om Livgivaren, ty livet och vad till livet hör skall därjämte falla eder till."

"Att bedja är inte att tigga, det är gemenskap med Gud, samtal med Gud. Hur omskapas inte vårt liv i en ädel väns sällskap! Huru mycket mer skall icke umgänget med Honom, som är god utöver alla mått, förvandla vårt väsen."

"När jag reste i Belutschistan kom jag till en by, dit vatten måste ledas över tre mils avstånd. Där fanns ingen källa eller brunn. En dag mötte jag en man, som berättade mig hela historien därom. Han hade två söner, och han bad dem att gå och gräva i en viss åker och sade: 'Det ligger en skatt där i åkern'.

De sade: 'Vi skola finna silver och guld där'. De grävde från morgon till kväll under tre dagar men funno intet. Då gingo de hem för att säga det till fadern. Men han svarade: 'Där finns en stor skatt; ni träffa säkert på den'. På fjärde dagen höllo de alltjämt på och grävde, utmattade av trötthet. De sade: 'Även om vi funne guld och silver, kunde vi inte få släcka vår törst. Det viktigaste är ändå vatten.' Plötsligt brast en vattenstråle fram, och männen blevo så lyckliga. Den ene gick hem till fadern för att berätta vad de funnit. Fadern sade då: 'Jag sade inte: gå och gräv efter vatten. Jag visste, att det ville ni inte göra för de andra i byn. Ni skulle ha sagt: Låt byborna gå och gräva! Men när jag sade, att där fanns en skatt, gingo ni åstad. Min mening var, att ni skulle få söka guld och silver men finna ett ännu större värde. När ni så grävde, var det på en gång en nyttig kroppsövning — och så funno ni vatten!' Bönen är en övning liksom grävandet. Den gör en starkare — starkare att möta frestelsen. Genom bönen finna vi också en skatt, långt värdefullare än den vi gingo ut för att söka."

"En dag kom en hungrig man och knackade på i ett hus och bad om en bit bröd. Ägaren tog emot honom inne i sitt hus och talade med honom om andliga ting, tills middagen var färdig. Då gav han honom mat. Främlingen blev gripen i sitt hjärta genom denna halvtimmes samtal, och han blev omvänd och ett Guds barn. Vad han sökt, var en bit bröd. Vad han fann, var frälsning för sin själ."

Förbön är ett viktigt led i Sadhuns böneliv. "Jag har 200 eller 300 'gudbarn'. Jag har en lista på deras namn. När jag är ute på predikoresor, får jag inte tid att bedja för dem. Men när jag är på Hima-

laya, beder jag för dem alla." I förbigående kommer i ett av föredragen en glimt av vad han menar: "Under åtta år bad jag för en person, som jag kände. Det syntes mig ibland nästan lönlöst att bedja, men efter åtta år kom den mannen till eftertanke, och min bön fick sitt svar."

Han var också viss, att de förböner, som hans olika vänner i Indien framburo, höllo honom uppe och hjälpte honom i det verk, som tycktes honom särskilt tungt och ansvarsfullt, nämligen att i England och på engelska språket bära fram sitt budskap. Han talade alltid om dem med tacksamhet och skrev eller dikterade regelbundet brev med meddelanden om sina erfarenheter för att uppmuntra dem. När han fått uppmaning att på Långfredagen hålla en predikan i Westminster Chapel, vidtog han särskilda åtgärder för att ordna det så, att underrättelse om detta möte, som han kände särskilt viktigt, skulle nå Indien i rätt tid, för att hans vänner just den dagen skulle kunna minnas honom i sina böner.

En tid stod Sadhun själv tvekande inför värdet av förbön. "Vi själva äro ju inte goda människor. Hur kan då vår bön hjälpa andra?" Men Naturens bok, som ofta i så överflödande mått givit hans tankar lyftning och innehåll, hjälpte honom få dessa tvivel skingrade: "Jag såg moln bilda sig av dunsterna från havsvattnet. Jag menade, att eftersom ångan kom från salt vatten, skulle också regnet som föll bliva salt. Därför räckte jag ut handen och tog några regndroppar och smakade på dem. Och se, deras smak var frisk och söt. Solen hade lyst på vattnet, och saltet hade lämnats kvar i havet. När vi bedja, stiga tankarna upp ur hjärtat som vattenånga. Rättfärdighetens Sol lyser på dem, och allt

som är ont lämnas kvar. Ned från de moln, som så bildas, falla skurar av välsignelse över världen."

Bönens nödvändighet.

"En gång satt jag vid stranden av en flod och såg på fiskarna, som kommo upp till vattenytan och öppnade munnen. Jag trodde, att de sökte efter småfisk att äta. Men en som kände till saken, upplyste mig senare, att fisken måste med vissa mellanrum komma upp till ytan och hämta luft, fastän den till en viss grad kan andas under vattnet. Liksom dessa fiskar måste kristna människor åter och åter höja sig över sina dagliga sysslor och träda i omedelbar förbindelse med Gud, ehuru de även under sitt arbete kunna stå i en viss beröring med Honom."

"När jag for över haven på ångbåten, sade en mycket lärd man till mig: 'Är ni inte intresserad av stjärnorna och planeterna och astronomerna, som sända budskap till Mars?' Jag sade: Det är ju mycket intressant, men Mars ligger på många miljoner mils avstånd från jorden. Här försöka vi sända budskap dit, men Han som skapat både stjärnan och oss själva, är oss närmare än vår egen andedräkt. Tänker ni någonsin på att bedja och sända ett budskap till Honom?"

"Men vad tänker ni om affärsmannen", frågade vi, "som säger sig sakna tid till bön? Han får bara rusa från sin hastiga frukost till sitt kontor." "Bönen är lika nödvändig för honom som frukosten", svarade Sadhun. "Hur kan han leva utan bön bättre än utan mat? Om han väl får in bönen som en vana i sitt liv, kommer han att finna en sådan tillfreds-

ställelse genom den, att han på ett eller annat sätt får tid för sin bön. Att bedja är lika viktigt som att andas. Och vi säga aldrig: 'Jag har inte tid att andas.' "

Själv finner han tid till bön genom att avskära en mängd intressen, som andra räkna som oundgängliga. Före ett möte begär han att få flera timmar reserverade för stillhet. Om han skall tala på kvällen, avböjer han bjudningar till te eller middag, fastän han gärna deltager i sådana, när icke viktiga uppdrag lägga beslag på honom. När någon frågade, hur en man skulle göra, som hade så knapp tid till sin disposition, att han måste välja mellan sin tidning och sin Bibel, svarade Sadhun: "Han bör obetingat välja Bibeln". Sadhun själv läser sällan en tidning. Han säger, att han för det första inte har tid och för det andra inte intresserar sig för politik. "Jag bryr mig föga om självstyrelse för Indien", bekände han en gång, "jag har ju mitt eviga hem i en annan värld."

Sadhun utlade texten: "Så litet förmådden I då vaka en kort stund med mig. Vaken och bedjen, att I icke mån komma i frestelse." "Varför", sporde han då, "riktar Herren dessa råd särskilt till Petrus? Därtill måste ha funnits en särskild orsak. Petrus var den, som snart skulle förneka Kristus. Kristus bjöd honom bedja, så att han icke måtte komma i den stora frestelsen. Men han förspillde sin tid. Och så förnekade han Kristus. Legenden berättar, att Petrus ofta tänkte tillbaka på denna stund med ånger och grämelse och att han kallade den 'en törntagg i köttet'. Kristus tillbragte den timmen i bön. Hans bön blev hörd, och en ängel från himmelen styrkte honom. Han fick den kraft han be-

hövde till döden på korset. Om Petrus vakat den timmen i bön, kunde han ha fått kraft att övervinna s i n frestelse."

"Uppe på en bergstopp hörde jag åskdunder djupt under mig och såg skenet av blixtarna. Först blev jag ganska rädd. Men ingen fara hotade mig från dem, jag stod ju högt över dem, och de voro under mina fötter. På samma sätt kommer inte Satan åt att skada en kristen, som genom bönen lever i det himmelska med Kristus."

Bönelivets former.

En vandrande evangelist lever inte under sådana yttre villkor, att han kan hålla sig med fullkomligt regelbundna vanor. Understundom kan Sadhun avskilja så gott som hela dagar till ensamhet och gudsumgänge. Vid somliga tillfällen har han kunnat vaka natten igenom i bön. Andra tider har han fått nöja sig med andakt under ett par tidiga morgontimmar, i England ofta mellan fem och sju. När tiden tillåter det, utsträcker han gärna sin meditation över tre à fyra timmar. När han någon gång av omständigheterna tvingas att avstå från eller att väsentligt inskränka på sin morgonandakt, känner han för hela dagen en viss inneboende oro och vantrevnad.

Han börjar dagen med att läsa ett kapitel i Bibeln, först i hastig genomläsning, antecknande i minnet de verser, som synas särskilt rika och tankeväckande. Sedan återvänder han till dessa verser och stannar för dem, så länge han känner sig ha fruktbärande tankar över dem. Därefter stillar han

under omkring en kvart sina tankar i inre samling som förberedelse för bönen. Sedan — så fattar han det själv — lär honom den Helige Ande, vad han skall bedja, både med hänsyn till sig själv och till andra. Han har ingen bestämd böneställning. Han beder sittande, knäböjande, ibland gående. Såsom sikh brukade han bedja framstupa, nedböjd i stoftet; numera följer han icke längre denna plägsed.

"Brukar Ni i allmänhet bedja med ord?" frågade vi.

"Nej, bönens språk är ordlöst. När Gud talar till själen, få vi en förmåga att omedelbart fatta hans vilja, något i samma väg, som ibland händer under ett samtal, då vi förstå, vad den andre skall säga, redan innan han sagt det. Så är det Gud i stillheten talar till vår själ. Hans tankar stå omedelbart fram för vårt inre utan ord; ofta äro de tankar, som icke kunna få uttryck i ord. Men på en minut kunna vi så få lära oss, vad vi på annan väg inte kunde lära på trettio år. Därför brukar jag inte ord vid min enskilda andakt, men vid den offentliga bönen äro ju orden nödvändiga."

Med stark betoning talar Sadhun om nödvändigheten att stilla förbida Herren. "Gud är stilla, Han gör intet buller; för att förstå Honom måste även vi bli stilla." "I jäktet och livslarmet tiger Gud; vi måste sitta ned vid Kristi fötter, om vi skola få del av hans välsignelse, och då kommer Himmelen in i våra hjärtan." — "Före pingsten måste apostlarna v ä n t a i tio dagar." "En stor välsignelse från den Helige Ande kan endast mottagas efter stor beredelse."

"Filosofer ha funnit, att de behöva stillhet för sitt arbete. Huru mycket mer krävs inte stillhet för

dessa ännu djupare andliga ting. Men de som ingen erfarenhet ha, mena att stillhetsbehovet bara är lättja."

Sadhun älskar bönen i enrum, där tankarna få löpa mot ett fast mål utan något väsentligt som stör. Han finner det svårt att i andras sällskap vinna samma mått av inre samling. Men ofta måste han ju för andras skull bedja med dem. Ljud och rörelse tyckas störa honom. Till vår förvåning hörde vi honom dock säga, att kväkarnas sätt att ha tyst gemensam bön icke var honom till synnerlig hjälp.

"Söker Ni se Kristi bild för er inre syn, när Ni beder?" frågade vi. "Jag gjorde det alltid i början", svarade han, "men jag gör det inte ofta nu. Hans gestalt står understundom fram för mig. Han liknar då den Kristus jag alltid ser i min ekstas. Ofta, och starkare ju längre tiden lider, kan jag känna Kristi närvaro, fastän jag inte ser honom, varken med mina yttre ögon, såsom i visionen vid min omvändelse, eller med min själs ögon, såsom i erfarenheterna under ekstasen. Ju mera Kristuslik man blir, desto mer förnimmer man hans närhet. När man vistas i ett hett klimat, kommer en kylig vind med vederkvickelse. Så kännes Kristi närhet för mig, där jag står mitt i arbetet."

Med tanke på de medeltida mystikernas sedvänjor frågade vi Sadhun, om han funnit krucifixet vara av särskilt värde. "Personligen har jag inte fått mycken hjälp av krucifixet", svarade Sadhun, "men jag tror det kan vara nyttigt för barn, för nybegynnare i tron och för människor, som hela dagen få syssla med världsliga arbeten."

Inte heller tycker han sig ha fått mycken hjälp av skrivna böner. "Krysostomos' och andras böner äro

sköna, men med tiden bli de slitna för en." Han tvekar t. o. m. att för ofta begagna Herrens bön, för att inte få de heliga orden utnötta. På tal om formulerade böner säger han: "Människors begär finnas inneslutna i deras hjärtan, inte i några böcker." Ibland berättar han följande: "En man låg döende. En präst besökte honom, men fann att handboken inte låg i hans ficka. Därför skyndade han hem efter boken. När prästen kom tillbaka, var mannen död. Men folk sade: 'Bönerna tyckas inte komma från hans hjärta. De komma ur hans ficka.' "

Det är av vikt att lägga märke till hans ställning till nattvarden. Sadhun känner sig hemma bland kristna av alla bekännelser. Än deltager han med högkyrkliga anglikaner i daglig mässa, än med nonkonformister, i vilkas krets nattvardsfirandet förekommer blott någon enstaka gång. Hans verksamhets art för honom i förbindelse med kristna med alla slags bekännelser och gudstjänstbruk. Hur ofta Sadhun deltager i Herrens nattvard, tycks snarast vara beroende av hans kristna omgivning och av den tid han har till sitt förfogande. "Om jag hade tid, ville jag gå till nattvarden varje dag. Jag får rik välsignelse av det." Å andra sidan är förnimmelsen av den levande Herrens närvaro och innerliga gemenskap något som han äger, nästan oberoende av deltagandet i nattvarden. Hans lärouppfattning är enkel. "Jag tror inte, att brödet och vinet verkligen förvandlas till Kristi lekamen och blod, men deras inverkan på den troende är sådan, som om det förhölle sig så. Det fanns ingenting särskilt i kopparormen, som Moses upphöjde i öknen; folkets lydnad gav dem hälsa. Så är det med sakramentet. I sig själva äro brödet och vinet ingenting, men lydnads-

handlingen och den troendes sätt att mottaga hå-vorna göra hela saken."

Nybörjarens väg.

Med tanke på att många, som träffat Sadhun eller hört honom predika, skulle sätta värde på några praktiska råd av honom angående det inre livets vård, ställde vi till honom frågan: "Vilket råd skulle Ni vilja ge en nybörjare ifråga om bön och meditation?"

"Jag skulle råda honom att läsa ett kapitel, gärna ur Johannesevangeliet, och lägga märke till kärnställena. Sedan skulle han begrunda och finna ut dessa ställens innersta mening. På den vägen kan han lära sig inre samling."

"På de första stadierna av min kristna utveckling brukade jag vanligen välja ut ett eller ett par ord ur Nya Testamentet om Guds kärlek och stanna för dem. Sådan inre samling ger samma resultat, som när ett förstoringsglas får verka som brännglas på ett stycke tyg. När vi stå samlade inför andliga ting, med hjärta och tankar riktade mot Rättfärdighetens Sol, strömmar värme och ljus från denna Sol ned på allt skräp i vårt liv och förbränner det. Allt som är emot Guds vilja, blir så förtärt."

"Vid olika tillfällen har jag frågat hednakristna, vad det var, som först drog dem till Kristus. Somliga ha då citerat orden: 'Kommen till mig, I alle, som arbeten och ären betungade, så vill jag giva eder ro'; andra ha nämnt verser ur Pauli brev. Olika bibelställen tala till olika människor. Därför är det bäst att läsa ett kapitel i följd och taga ut de språk, som tala till ens hjärta.

Samma metod passar inte för alla. Jag kände två män, som ledo av samma sjukdom. Den ene kom från Nordindien, den andre från Sydindien. Jag menade, att läkaren skulle ge dem samma medicin, men det gjorde han inte. Den ene kom från ett kallt kliklimat, den andre från ett hett. Så föreskrev han olika medicin för dem båda, och båda blevo botade."

"Känner Ni till Loyolas andliga övningar och skulle Ni vilja rekommendera något motsvarande?" "Jag har läst boken, och jag tror nog, att hans metoder kunna ha nytta med sig för somliga människor, men mig hjälpte de inte mycket. De hjälpte mig något, men inte så mycket som min egen meditationsmetod."

"Ofta ägna vi inte nog tid åt bönen. Därför gå vi miste om styrka och kraft. Ibland är det säkert nödvändigt att ägna mer än en timme åt bön. Den tidiga morgonen är den bästa tiden. Först förnimma vi Hans välsignelse. Sedan märka vi, att Han icke blott välsignar oss utan lär oss att bedja."

"Naturvetenskapsmän kunna ägna hela år, ibland hela sin livstid, åt utarbetandet av någon enda viktig vetenskaplig upptäckt. Hur kunna vi då vänta att göra upptäckter i den andliga skönhetens värld, om vi endast ge fem minuter om dagen till stillhet och bön? Somliga bli trötta efter tio minuters bön eller en halvtimmes. Men hur skall det bli, när de måste tillbringa en evighet inför Guds ansikte? Vi måste skapa vanan här och vänja oss vid att vara i Guds närhet."

"Om vi skola kunna verka för Honom, måste Han själv vara med oss, och detta sker endast genom bön."

"Det finns flera strängar på en fiol. De måste spännas för att kunna frambringa en melodi. Våra olika tankar äro som de olika strängarna. De måste spännas, d. v. s. bringas under Kristi lydnad. Sedan kan bönens stråke framlocka underbara melodier."

"Om vi icke redan funnit det nya livets ljus, låt oss genast börja sträva efter det. Om vi funnit det, låt oss här bruka vad vi fått till Hans ära. Ty om vi inte använda Hans gåvor, kunna vi mista dem för evigt. En biolog berättade mig, att strutsen en gång kunnat flyga, men att den förlorat flygförmågan genom att aldrig göra bruk av sina vingar."

Men utan självuppoffring och tjänande blir bönen i Sadhuns ögon av ringa värde. Osjälviskt tjänande är A och O i hans uppmaningar. "Det var tolv apostlar och endast fem bröd. Men när de blevo villiga att dela med sig, fanns det mer än nog åt alla. Det är, när vi uppenbart slösa med vår kraft, som människor börja tänka: 'De äro inte självisk a. De ha blivit frälsta.' Vår Frälsare säger, att vi äro jordens salt. Endast när det smälter, ger det sin sälta åt andra föremål. Om vi kastade salt i ett kärl med kokande ris och det inte smälte, vartill tjänade det då? Om det smälter, sprider sig sältan till alla de tusende riskornen i grytan. Fastän vi inte uppfatta det salta med synen, veta vi, att det finns där, genom smaken. Emedan saltet smälter, få tusentals riskorn smak. På samma sätt kunna vi bli till frälsning för andra, endast om vi ge ut oss själva till det yttersta. Annars komma vi att likna Lots hustru, som genom sin kärlek till denna världen blev en saltstod. Vad är det för nytta med salt, om det inte smälter?"

V.

EKSTAS OCH VISION.

Ekstasen såsom esoterisk erfarenhet.

Det har förut framhållits, att Sadhun finner sin stora källa till upplysning, tröst och kroppslig vederkvickelse i ett ofta återkommande tillstånd av ekstas, varvid han känner sig uppryckt till vad han menar vara det Paulus talar om i 2 Kor. 12: 2, "den tredje himmelen".

"Jag gör aldrig egna ansträngningar att komma i ekstas. Icke heller ville jag råda någon att göra sådana ansträngningar. Det är en gåva att taga mot, men icke att eftertrakta. Om den blir given, är det en kostbar pärla. Under de fjorton årens sadhuliv har jag många gånger av hunger, törst och förföljelser frestats uppge alltsammans, men stunderna av ekstas ha hållit mig kvar, ty dem skulle jag inte vilja försaka för allt i världen."

Därför skulle givetvis en studie över Sadhuns religion bli missvisande, om den inte innehöll en framställning av dessa erfarenheter, som Sadhun själv tillmäter en sådan vikt. Men lika naturligt är, att en sådan framställning stöter på vissa svårigheter. Bildade människor bli, åtminstone när de inte särskilt studerat mystikernas liv, benägna att draga i tvivelsmål den sunda själsjämvikten hos dem, som icke

blott se syner utan taga dessa på allvar. De obildade åter, i synnerhet i Österlandet, äro i stället böjda att möta både siaren och hans syner med den vidskepliga överskattning, som Sadhun själv är så brinnande angelägen att förebygga.

Sadhun inser faran till fullo. I offentliga föredrag gör han aldrig hänsyftningar på sina visioner; han omnämner deras förhandenvaro, men även detta helt sparsamt, i den förtroliga kretsen av vänner, på vilkas omdöme och hänsynsfullhet han litar. Till ett omnämnande av en religiös svårighet, som han genomkämpat, fogade han följande ord: "Detta är en sak, som jag ofta säger i predikningarna, men jag nämner aldrig, att jag sett det under ekstas, ty människor skulle inte kunna förstå, vad jag menade, utan besvärliga, tidsödande förklaringar." På liknande sätt förklarade Sadhun Pauli tystlåtenhet om vad han sett i tredje himmelen, när han skulle ge oss en framställning av innehållet i sina egna syner. "Paulus var rädd, att människor skulle missförstå honom. Det är därför han talar om sin erfarenhet, som om den inte vore hans utan någon annans; han säger ju: 'Jag känner en man i Kristus som . . .' Det var emedan han visste, att om han talade om visionerna såsom sina egna, skulle människor ha kommit och plågat honom med dåraktiga frågor för att sedan missförstå svaren, som han givit dem." — "Han var klok nog att inte försöka yppa sina hemligheter", tillade Sadhun med ett leende, som möjligen gav uttryck åt en oklar farhåga, att också han själv handlat klokare, om han efterföljt aposteln i tystlåtenhet.

En vän har rått oss att alldeles gå förbi detta kapitel i boken, men Sadhun meddelade oss otvivel-

aktigt just sådant, som han avsåg för offentliggörande. Och det må nu gå som det kan: ryktet är redan i omlopp, och det har också blivit sagt i tryck, att han ser syner. Somliga av dessa visioner röja ock en sådan finhet i känslolivet och en sådan djupt etisk syn, att ansvaret blir större att undanhålla dem än att offentliggöra dem. I längden gör det säkerligen Sadhuns anseende en tjänst, att en verkligt autentisk framställning lämnas åtminstone av hans mest typiska och originella visioner. Detta äro vi lyckligtvis i stånd att göra, eftersom den ene författarens anteckningar kunna kontrolleras genom den andres och Sadhun själv har läst och gillat en avsevärd del av just dessa skildringar.

Syner och uppenbarelser inom judendomen.

Sadhuns visioner hava ett säreget intresse, därigenom att de kasta ljus över uppkomst- och utvecklingshistorien av föreställningarna om uppståndelsen, domen, himmelen och helvetet. Nyare forskningar ha visat, att de traditionella tankarna i hithörande eskatologiska ting huvudsakligen utvecklats inom en enhetlig apokalyptisk litteratur, vars äldsta beaktansvärda inslag är Danielsboken (166 f. Kr.) och vars senaste för vårt syfte viktiga skrift är Petri Uppenbarelse, skriven omkring år 120 e. Kr. och återupptäckt för några år sedan i en egyptisk grav.

Nästan varje författare inom denna apokalyptiska skola gör sina jämkningar och tillägg i fråga om detaljer i traditionen. Denna revision av det gamla traditionsstoffet äger alltid rum under formen av vi-

sioner, som skådats av bokens vördnadsvärde författare, eller av budskap, förmedlade av andebudbärare i en himmelsk sfär. Såsom vi nu hava dem bevarade, hava visionerna tydligen undergått betydande redaktionella bearbetningar av den faktiske författaren, ofta också av senare händer. Men att visionerna ursprungligen skådats som visioner och därför både av författare och läsare uppfattats som gudomliga uppenbarelser, är enligt vår åsikt höjt över varje tvivel.

Ofta få visionerna formen av en utveckling eller en ny belysning av någon ouppfylld förutsägelse eller ledande grundtanke hos någon gammaltestamentlig profet eller av någon syn ur en äldre apokalyps. De innehålla mycket som är trivialt och mycket som är fantastiskt, men detta till trots, var det genom denna kanal, som de stora tankarna om domen och det eviga livet först leddes över till den senjudendom, ur vars mark kristendomen sprang fram. Den punkt, som här mest drar till sig vår uppmärksamhet, är det faktum, att denna uppenbarelse — eller om man föredrar ett annat ord, denna upptäckt — förmedlats av män med obestridlig religiös hängivenhet, som med brännande iver sökte en väg att bringa försoning mellan livets hårda verkligheter och tron på Guds godhet. De funno en utväg genom sin syn på livet på andra sidan graven, en åskådning, som i släkte efter släkte av apokalyptiker vann en alltmer tillfredsställande utformning och blev långt mer hållbar, både moraliskt och religiöst, än de på deras tid gängse föreställningarna.

Nu tänker Sadhun, såsom redan påpekats, liksom apokalyptikerna, till stor del i bilder. Och i det stora hela hör hans världsåskådning, till sin intel-

lektuella sida, i många stycken närmare samman med de judiska skriftställarna än med vår tid. Liksom dessa är han upptagen av problemet att förena Guds godhet med de traditionella föreställningarna om livet efter detta — ett problem, som för honom blir svårare än för dem, just därigenom, att han alltid i sin syn på Gud låter sig bestämmas av sin erfarenhet av Kristus. För honom liksom för de gamla apokalyptikerna lösa sig svårigheterna genom de modifikationer av de traditionella föreställningarna, som han kommit till genom sina syner.

"Johannes", säger Sadhun, "använder aldrig ordet ekstas: han sade 'i anden', men han menade samma sak." Ingen kunde våldsammare än Sadhun reagera mot tanken, att hans yttranden skulle ställas på samma plan som Bibelns. Men hans vittnesbörd om sig själv att han gjort en erfarenhet, visserligen icke identisk med, men dock närbesläktad med Uppenbarelsebokens författares, är enligt vår fulla övertygelse värt den allvarligaste uppmärksamhet. Men om så är, blir följden den, att ett studium av Sadhuns erfarenhet kan kasta ljus över det psykologiska förlopp, som till åtskilliga författare i Bibeln förmedlade religiös sanning.

Låt oss hålla i minnet, att sanningen är en annan sak än det psykologiska förlopp, genom vilket en individ tillägnar sig sanningen, samt att varje uppenbarelse av det gudomliga med nödvändighet är betingad av mottagarens andliga vyer, kulturförhållanden och allmänna livserfarenhet. Då skola vi icke frestas att förneka, att visioner kunna vara en real uppenbarelse av verklig sanning. Nu för tiden erkänner man allmänt, att alla våra olika tankar om den tillkommande världen och dess liv med nödvändighet få karaktären av symboliska föreställningar.

De traditionella* lärorna om himmel, helvete och dom få uppfattas som symboler; Sadhuns visioner av dessa metafysiska ting äro icke mindre av symbolisk art. Men om vi icke taga fel, är deras symbolik djupare kristen. Och om så är, beteckna de ju, i jämförelse med den traditionella uppfattningen, ett steg framåt mot en klarare insikt i den gudomliga sanningen.

Vi vilja emellertid icke göra gällande, att visioner äro den enda eller ens den bästa vägen att vinna kunskap om religiös sanning. Vi mena nästan tvärtom. De flesta av Israels profeter och psalmsångare, Paulus, för att icke nämna Jesus själv, tyckas alla ha hämtat endast en bråkdel av sin lära ur denna källa. Och vad de eskatologiska tankar angår, som Sadhun rör sig med i sina visioner, hava just de värdefullaste av hans teser tidigare framställts av liberala teologer såsom ett resultat av logiskt tankearbete med hithörande filosofiska, etiska och textkritiska frågor. Vi läste högt för honom ett ställe ur ett nyutkommet arbete om odödlighetsproblemet, som starkt påminde om en detalj i en av hans visioner, och anmärkte, att det dock var underligt, att en författare med så helt andra metoder kunde komma till en slutsats, som så liknade, vad som uppenbarats för honom i en vision. Men Sadhun svarade: "Jag är inte det minsta förvånad. Sanningen är en; men olika människor nå fram till den på olika vä-

---

* Med "traditionell" mena förf. den läroåskådning, som återfinnes hos praktiskt taget alla kristna teologer till för omkring 50 år sedan. Modernare forskningar hava visat, att denna traditionella teologi i många stycken vantolkat de nytestamentliga tankarna. — *B. H. S.*

gar." Därför blir vår enda möjliga ståndpunkt att antaga, att för Sadhun liksom för apokalyptikerna sanningen ofta kommer i form av visioner och att den för människor med deras temperament och deras intellektuella förutsättningar icke på någon annan väg skulle blivit fattbar, åtminstone inte med samma kraft och visshet.

Himmelen.

Det finns tre himlar. Så blev det sagt till Sadhun i en ekstatisk uppenbarelse.

Den första himmelen är himmelen på jorden — denna underbara inre frid och förnimmelse av Kristi inneboende, som kom som en gåva vid hans omvändelse och som i föregående kapitel här i boken närmare beskrivits.

Den andra himmelen är ett mellanstadium. Den är det paradis, som Kristus talade om på korset till den botfärdige rövaren. Här dväljas för en tid de själar, som ännu icke nått en sådan andlig mognad, att de efter döden kunna omedelbart vinna ingång i den tredje himmelen. Här äro de, såsom Kristus sade till den botfärdige rövaren, "med Honom i paradis". Men de se icke Kristus, såsom Han är, om än de få känna Hans personlighets makt, som om ljusvågor utginge från Honom, och få höra ett slags himmelsk musik.

Den tredje himmelen är den verkliga Himmelen, om man här kan bruka sådana ord. Fram till denna skola alla rättfärdiga hinna till sist. Men åt några få blev det givet — och bland dessa utkorade är Sadhun en — att redan under sitt jordeliv komma

ditin under korta ögonblick. "Jag förstod", säger Sadhun, "vad Paulus åsyftade, när han skrev: 'huruvida det nu var i kroppslig måtto eller om han var skild från sin kropp, det vet jag icke', ty när jag var därinne, tyckte jag mig hava en kropp, riktig till form och skapnad, men liksom helt och hållet av ljus. Men när jag rörde vid den(här tog han med handen på sin vänstra arm) kände jag ingenting. Det är vad Paulus talar om såsom 'en andlig kropp'. I himmelen ser jag icke med kroppsliga utan med andliga ögon, och man sade mig, att dessa andliga ögon skola alla människor hava att se med, när de fullständigt lämnat sin kropp."

Alla visionerna ha sin givna, gemensamma bakgrund. Där framträder — och det är visionernas äkthetsbevis, om ett kriterium kräves — hans mystiks genomgående kristocentriska karaktär.

"Kristus på sin tron sitter alltid i mitten, i outsägligt, obeskrivligt härlig gestalt. Ansiktet, sådant jag får se det i ekstasen med mina andliga ögon, liknar mycket det jag såg vid min omvändelse med mina kroppsliga ögon. Han har sår, från vilka blodet strömmar. Såren vanställa honom icke, de äro strålande och sköna. Han har skägg. Hans långa hår är gyllene, såsom solglöden. Hans ansikte liknar solen, men dess ljus bländar icke. Det är ett ljuvt ansikte, som alltid ler — ett strålande leende, fullt av kärlek. Kristus har intet skräckinjagande över sig."

"Runt omkring Kristi tron, ut över oändliga vidder, stå skaror av strålande andeväsen. Somliga äro helgon, andra änglar. Dessa kunna inte skiljas åt. 'Skillnaden är inte väsentlig', sade de mig, 'här äro vi alla ett.' De se alla ut som yngre bröder till

Kristus. De äro alla förhärligade, men hans härlighet strålar i härligare glans än deras, och de skilja sig inbördes genom graden av härlighet, någonting i stil med en färgskala, fast inte heller just så. Deras kläder äro som gjorda av ljus, icke bländande, men mångfärgade. Där finns flera färger än här. Det finns intet här, som äger en sådan skönhet, inte ens diamanter och ädelstenar. När de tala till mig, lägga de sina tankar i mitt hjärta på ett ögonblick, just som när man ibland på jorden vet, vad en människa skall säga, innan hon sagt ut det. Jag behövde inte lära mig den andliga världens språk. När vi lämna kroppen och ingå i den andra världen, tala vi dess tungomål lika lätt och naturligt som det nyfödda barnet andas från det ögonblick det inträtt i världen, fastän det inte gjort den saken förr."

"Under dessa visioner ha vi de underbaraste samtal. Det är d e h e l i g a s g e m e n s k a p, som omtalas i Trosbekännelsen. Vi tala om andliga ting och om frågor, som ingen här finner lösningen på. Dessa goda vänner besvara dem lätt. Det finns saker och ting, som jag ser och hör där och av vilka jag bevarar en klar minnesbild, men som jag inte finner uttryck för på hindostani, långt mindre på engelska. Ofta är det saker, som det inte skulle löna sig att försöka förklara, ty deras skönhet skulle gå förlorad, om de toges ut ur sitt sammanhang i den andra världen och passades in i denna. Men jag bär alltid med mig ett friskt och levande minne även av dessa ting. Ett annat drag av den andra världens liv, är, att där tröttnar man aldrig. Man längtar aldrig efter något nytt. I denna världen blir man trött efter tre eller fyra timmar, även då vår frid är som djupast, men i den himmelska världen

tröttnar man aldrig. Vid ett stort möte, som jag bevistade, hörde jag en enkel bykristen bedja. Han var uppfylld av ande, full av frid och lycka; och under bävande fröjd ropade han högt i bön: 'Herre, jag tackar Dig, jag tackar Dig, men giv mig icke mer, annars dör jag. Nog! Nog!' Jag kände mig förvånad över hans önskan att komma bort från denna andliga höjd. Sedan tänkte jag på Moses historia och på orden, som Gud sade till honom: 'Ingen kan se mitt ansikte och leva'. Han fick också endast se Gud på ryggen. Anden kan bära dessa höga erfarenheter, men kroppen orkar det icke*."

"I himmelen finns musik men inga musikinstrument. Jag såg mig om efter sådana, men inga kunde upptäckas. Det mest förunderliga med denna himmelska värld är emellertid, att jag alltid känner mig hemma där. Det finns ingenting, som jag önskade annorlunda, ingenting som kännts motbjudande. Man sade mig, att om två personer i den världen ville komma tillsammans, kunde de förenas genom ett ögonblicks tanke, hur vitt skilda de än varit. Jag kan alltid sitta ned bland de andra i fullkomligt naturlig förtrolighet."

"Var och en som varit där ett ögonblick, säger till sig själv: Här är mitt hjärtas hem, här är jag fullkomligt nöjd. Ingen sorg, ingen möda, endast kärlek, vågor av kärlek, fullkomlig lycka. (Sadhuns ansikte strålade, när han tänkte tillbaka på visionen.) Och detta varar för evigt, icke endast för ett

---

*) Vi äro benägna att antaga, att ovan anförda bild är i någon mån missvisande. Den andliga värme och spänning som utmärker väckelsemötena, tycks oss avgjort tillhöra en annan erfarenhetstyp, än den Sadhun beskriver som sin.

tusental år. Ingen där begär att äga något för egen räkning. Alla säga "v å r t hem". Ord kunna inte beskriva det. Jag tänker, att det är därför Paulus säger, att han hörde outsägliga ting. I den andra världen finns det många motsvarigheter till denna världens skönhet, där finnas berg, träd och blommor, med all ofullkomlighet borttagen. Bergen, träden och blommorna på denna jorden äro endast skuggbilder av vad jag där får skåda. Allting där, även det livlösa, är så inrättat, att det höjer en oavlåtlig lovsång — det kan inte annat. Jag kan se över millioner mil, se slott och murar, men dessa stänga aldrig utsikten, och om man står mitt i en folkhop, är det samma förhållande. Allting är på något vis genomskinligt. Man kan se tvärs igenom människorna; ingen döljer sin kärlek eller vad som bor i hans hjärta."

"Där möta vi icke blott igen de önskningar vi buro på här på jorden, utan nya anlag och begär framkomma och göra sig förnumna, ty där finns ju allt, som kan uppfylla dem. Där är jag nöjd; det finns inga otillfredsställda begär. Det är underbart. Där är vårt hem.

Jag frågade ett av andeväsendena efter meningen i orden ur Johannesevangeliet: 'Jag sade: I ären gudar.' Man sade mig, att en människa har otaliga anlag, och att dessa tyda på att hon kan utvecklas i det oändliga i himmelen. Där ha vi flera möjligheter och själskrafter än vi här ha huvudhår."

"En annan gång frågade jag vad Kristus menade, när han sade: 'Varen fullkomliga, såsom eder himmelske Fader är fullkomlig.' Han sade icke: Varen fullkomliga som änglarna och profeterna. Jag har grubblat på detta. Betyder det, att vi skola bliva

Gud? Om så skedde, skulle vi inte göra uppror mot Honom? Då sade någon, att Gud vill föra oss fram till sin likhet, ty Kärleken längtar alltid efter ett föremål, som är den själv likt. Liksom människor icke få nog av att älska djuren, så längtar Gud, att vi skola bliva Honom lika. Och om vi bleve det, kunde vi inte sätta oss upp mot Honom. Ty då skulle vi hava en obegränsad kännedom om Guds kärlek, och den skulle medföra en tacksamhet utan gräns. Det finns ingen avund i himmelen. Vår himmelske Fader längtar och vill, att vi skola bliva Honom lika. Det finns ingen avund i himmelen. Där finnas ju gradskillnader, men ingen missämja. Var och en står alltid på varje annans bästa, och de som äro lågt nere på skalan, känna sig så stolta, att deras äldre bröder äro så stora."

"Har Ni någonsin under ekstasen sett syner, som likna synerna i Uppenbarelseboken?" frågade vi Sadhun.

"Ja, jag har sett många ting, som påminna om slutet i Uppenbarelseboken. Och jag tänkte, när jag såg dem: 'Vår äldre broder för två tusen år sedan torde ha besökt samma platser som vi.' "

"Såg Ni någonsin syner som erinra om mittkapitlen i Uppenbarelseboken?"

"Nej, aldrig. Endast det som liknade slutet, i synnerhet stället som talar om den rena kristallfloden med Livets vatten, som utgår från Guds tron och Lammets. När jag såg dessa ting, tyckte jag mig vilja falla ned och tillbedja dem som visade dem för mig, men de sade till mig: 'Nej, tillbed Honom', och pekade på Kristus."

"Jag sade: 'Var är himmelens huvudstad? Där Han har sin tron?' Men de svarade: 'Nej, i varje

hjärta som älskar Honom, ty Han regerar icke med våldsmakt och svärd, utan med kärlek.' Om det inte funnes några levande själar, skulle det inte heller finnas något Guds herravälde. Konungens insegel är Kristi bild i hjärtat, och där den finns i hjärtat, präglar den på samma gång hela kroppen. Johannes skriver, att Lammets namn är på de heligas pannor. Jag såg efter, men jag såg ingenting skrivet där; däremot såg jag, att hela deras anlete bar likhet med Kristi ansikte. Och då förstod jag, att det var detta Johannes åsyftade."

"Fick Ni någonsin se keruber eller andra bevingade väsen, som beskrivas hos Hesekiel eller i Uppenbarelseboken?"

"Nej, jag tror, att när dessa talade om bevingade väsen, detta berodde på en svårighet att finna uttryck på mänskligt språk för vad de skådat. Jag såg ljusvågor stråla ut från andarna i himmelen, och först gjorde dessa intryck av vingar, men de voro inte vingar.

Allas ansikten, som jag ser i himmelen, likna Kristus, men blott i en svag avbild, såsom solens bild återstrålar ur de många vattensamlingarna. Kristus är Guds avbild — det beläte, till vilket Gud skapade människan. Han är den sanna urbilden, som endast i ofullkomlighet präglas ut hos andra människor. Detta förklarar den känsla av förtrogenhet och igenkännande, som enligt allas samstämmiga vittnesbörd griper dem, som första gången i det himmelska ställas inför Kristus. Han är som en gammal vän.* Detta tyder på en gammal förbindelse

* Jfr. sid. 61. "Jag kände det, när jag först såg honom, som om där fanns en gammal förgäten förbindelse mellan oss,

mellan Kristus och oss, även om vi icke förut varit medvetna om den. Alla syndare bära inom sig en illa medfaren bild av sin gudomlige Skapare, som de vid sin omvändelse känna igen och tillbedjande nedfalla inför. Jag har inte haft tillfälle att möta någon annan, som haft samma slags andehänryckning som jag, annars skulle jag gärna ha velat fråga om detta igenkännande, som jag erfarit."

"En gång frågade jag, hur långt himmelen ligger från jorden. De svarade, att de inte visste det, men att det var blott ett ögonblicks väg. Det förvånade mig, att de inte visste detta.

Innan jag blev kristen, brukade jag längta till ett land, där ingen död mera är, så snart jag såg någon dö. Jag stöttes tillbaka av den hinduistiska själavandringstron och dess tal om det ständiga kretsloppet från död till återfödelse. Första gången jag under ekstasen kom in i himmelen, kände jag mig viss att ha hunnit ett land, där ingen död är mer."

Kroppens uppståndelse.

"Hörde Ni något om kroppens uppståndelse?"

"Man sade mig, att de kristna lämna sin jordiska kropp efter sig till att begravas, men att den andliga kroppen, som döljer sig i den jordiska, då blir fri och att vi i denna ingå i den andra eller tredje himmelen, efter vår utvecklingsståndpunkt. Detta är

---

som om Han hade sagt, fastän icke i ord: 'Jag är den, genom vilken du blev skapad'. Jag erfor detsamma — endast i innerligare mått — som när jag efter en mellantid av många år återsåg min fader. Min gamla kärlek vaknade på nytt, jag visste, att jag redan förut hört honom till."

sant, åtminstone vad angår de flesta kristna människor. Men det finns olika grader av andligt liv, och med några få, som levat Kristus mycket nära händer det, att denna jordiska kropp långsamt förändras och upptages i himmelen. Den är då fullkomligt förandligad, ty kött och blod kunna icke ärva evigt liv, men det är samma jordiska kropp, fastän fullständigt förvandlad. Jag frågade dem, om detta gällde Henok och Elia, som i lekamlig gestalt togos upp till Himmelen. De svarade mig ja, samt att det även gällde Mose, och de visade mig på Mose och Elia i himmelen och sade mig, att de vid Kristi förklaring synts i samma gestalt och uppenbarelseform, som jag nu såg dem, ty i himmelen förändras vi inte längre. Gud begrov Mose, men de sade mig, att Guds sätt att begrava icke liknar vårt. Det är ett överklädande med en andlig kropp. Ingen kan ingå i himmelen med en jordisk kropp, men hos dessa få förvandlas kroppen; och detta är, vad som skedde med Kristi kropp."

"Men de flesta genomsnittskristna lämna sin jordiska kropp bakom sig och hinna i sin andliga kropp fram till mellanstadiet eller den andra himmelen. Här få de dröja några dagar eller några månader, kanske längre, tills de äro mogna för den tredje himmelen. Undantagsmänniskor, sådana som Franciskus av Assisi eller författaren till Kristi efterföljelse, hava redan vunnit en sådan andlig fullmognad att de med ens få inkomma i den tredje himmelen."

Den yttersta domen.

"Jag frågade en gång: Skola de döda alla tillhopa träda fram på samma plan och få sin dom? Svaret

blev nej; när själen lämnat kroppen, vet den redan sitt öde. Minnet av allt som hänt är klart och skarpt, och detta avgör domen. Det himmelska ljuset hänvisar de onda till sig själva. De se omedelbart, att de icke kunna leva i denna gemenskap med helgon och änglar. De känna sig så på orätt plats, så fullkomligt omaka, att de bedja om tillstånd att få gå bort från himmelen. Gud driver inte människor ut ur himmelen. Himmelen är inte en plats med murar och portar, där man måste begära pass och inträdeskort. Inträdeskortet är det liv, som en människa levat.

De som blivit pånyttfödda kunna se himmelriket* och känna sig hemma där, de andra kunna det icke. Detta är den verkliga domen, och det är en dom, som sker varje dag. Den åstadkommes icke genom någon yttre akt mellan Gud och oss, den sker inifrån. Den yttersta domen blir ett proklamerande av slutresultatet, då alla Guds sanna tjänare skola få sin upphöjelse inför hela skapelsen.

Man sade mig ock, att vi här i världen bära vår andliga kropp innanför vår materiella, och att när vi synda, det är, som när vi med en spets trycka på ett papper, under vilket ett kalkerpapper finnes lagt. På det yttre papperet syns ett helt lätt märke, på det inre är teckningen mörk och skarp. På detta sätt gör synden märken och skåror i våra andliga kroppar, och resultatet blir synligt, när den andliga kroppen frigjorts från den materiella, och redan insikten om det vanställande den utsatts för rymmer i sig ett gott stycke av domen."

---

* Sadhun tycks tolka uttrycket "himmelriket" såsom den tredje himmelen.

Helvetet.

"Man sade mig ock, att Guds kärlek är verksam ännu i helvetet. Han lyser icke där i sitt fulla ljus, ty det skulle varelserna där icke kunna bära. Men stegvis uppenbarar Han för dem mer och mer av sitt ljus och för dem sakta framåt, i det han drar deras håg mot något bättre, fastän de själva mena, att denna längtan stammar helt och hållet från deras eget inre. Så verkar Gud inifrån på deras hjärtan, ungefär på samma sätt, fastän i motsatt riktning, som när Satan här låter frestelse komma. Så, genom Guds dragande i det inre och genom Ljuset utomkring, skola till sist nästan alla i helvetet bringas ned inför Kristus. Det kommer kanske att kräva millioner av tidsåldrar. Men när målet är nått, skola de fröjda sig och lovsäga Gud, fastän de inte kunna få känna en sådan lycka som de, som mottagit Kristus på jorden. Så är också helvetet en uppfostringsanstalt, en förskola för Hemmet. De som äro i helvetet förstå, att de inte äro hemma där, ty de lida. Människor blevo inte skapade för helvetet och trivas där inte, och när de äro där, längta de över till himmelen. De komma dit på försök, men känna sig ännu mindre på sin plats där och återvända. Men detta övertygar dem om, att det är något skevt i deras liv, och så ledas de så småningom fram till ånger. Detta blir de flestas slutliga utveckling, men det finns några få, bland dem Satan, om vilka det sades till mig: 'Fråga icke om dem'. Och så ville jag inte fråga, men jag hoppades, att det fanns något hopp även för dem."

"Man sade mig också, att helgonen äro Guds medarbetare bland själarna i helvetet, ty i himmelen kan ingen sysslolöshet finnas. Varelserna i helvetet skola till slut föras till himmelen liksom den förlorade sonen, men om några slutliga öde får man icke spörja." — Sadhuns tankar torde gå i riktning mot förintelse för detta fåtal.

"En gång sade jag: 'Så många som gå förlorade, emedan de inte hört om Kristus!' Men de svarade: 'Tvärtom, mycket få gå förlorade. Det finns ett slags himmelskt skämt — nej, skämt är inte rätta ordet. Få gå förlorade, många bli frälsta. Så är det, men säg det inte', sade de liksom på skämt, 'människor kunna då bli för sorglösa, och vi unna dem att också få njuta den första himmelen, himmelen på jorden.' "

"Om det inte funnes hopp för alla de icke-kristna i världen och för de kristna, som dö i synd, skulle Gud sluta att skapa människor. Vi måste göra vårt här på jorden för att frälsa syndare, men om de icke taga emot frälsningen, behöva vi ändå inte vara utan hopp för deras räkning."

Denna Sadhuns "universalism" återkallar i minnet Julianas av Norwich beryktade syn med mottot: "Allt blir väl" och hennes utläggningar av denna tes — med den skillnaden, att hennes vördnad för kyrkans auktoritet hindrar henne från att göra någon som helst antydan om h u r detta skall kunna bli möjligt. Sadhun lyder troget maningen: "Säg det inte". I sin folkliga förkunnelse lägger han, såsom vi få se i nästa kapitel, all vikt vid botens nödvändighet och vid den säkra, omedelbara domen i det andra livet, men talar däremot aldrig om sitt hopp om slutlig frälsning även för de obotfärdiga.

Andra visioner.

Sadhuns visioner hämta icke enbart eller ens förnämligast sina motiv från eskatologien. Icke så få av de liknelser och tankevändningar han brukar i sina predikningar tyckas ha kommit till honom på denna väg. Ibland får han också i ekstasen svar på exegetiska bibelfrågor, som sysselsatt honom.

Vi kunna anföra ett karakteristiskt exempel, som visar både Sadhuns enkla, okritiska sätt att ta saker och hans fina etiska takt. "Varför bad inte Abraham för Lot? Gud tänkte förstöra Sodom och Gomorra. Abraham bad för andra. Varför bad han icke för sin brorson? Varför sade han inte: 'Rädda åtminstone min brorson'? Därför att något skevt fanns i Lots liv. Ty fastän han i åratal hade bott på platsen, hade han icke kunnat göra ens tio män rättfärdiga. Han hade inte gjort sin plikt. Därför blygdes Abraham för att bedja för honom. Men Gud tänkte på Abraham, och för hans skull blev Lot räddad. På samma sätt kunna kristna vara bra människor, och dock, om de icke ivra för andras frälsning, skall Kristus blygas för att bedja för dem, såsom Abraham blygdes för att bedja för Lot. Men", sade han med en litet underlig vändning, "det här talar jag inte ofta om. Det finns ju så mycket folk nu för tiden, som inte tro, att Abraham och Lot existerat."

"Vid ett annat tillfälle frågade jag: Varifrån kommer Livet? Man sade mig, att Livets källa är en och ligger bakom allting. Våra kläder äro varma, emedan kroppen, som de hölja, är varm. Det finns

ingen värme i kläderna, den stammar från kroppen innanför. Alldeles på samma sätt härleder sig alla levande varelsers liv från den enda stora Livskällan bakom allt. Deras liv kommer från Livgivaren. Och vidare, liksom kroppen höljes av kläderna, men dessa få både sin form och sin värme från kroppen därinnanför, så äro också alla växter och djur, som vi se, en form, som bärs upp av Livgivaren."

"Jag såg vågor av ljus och kärlek strömma ut från Kristus, i vilken bor Gudomens fullhet lekamligen. Dessa förmedla andligt liv. Likaså skänka de på någon underbar väg liv åt hela skalan av levande varelser. Materia och rörelse kunna inte producera liv. Livets källa är liv.

Man lät mig förstå, att dessa ljusvågor som jag såg, voro den Helige Ande. Liksom månen tycks stå rätt över våra huvuden, var vi än gå, så kunde man se den förhärligade Kristus och de strömmande ljusvågorna här och där och överallt. Jag såg skaror av människor i förhärligade kroppar. Och alla sade: 'Han är nära mig', 'Han är nära mig'."

Ekstasens natur.

Den som gör mystiken till föremål för studium, känner sig säkerligen önska få ytterligare stoff för att kunna bilda sig ett vetenskapligt grundat omdöme om arten och innebörden av Sadhuns visioner. Därför vilja vi ock fortsätta med att i detalj återge Sadhuns egen framställning av sitt ekstatiska tillstånd och dess yttringar.

"Jag blev tillfrågad av en vän: 'Vad är ekstas?' Jag svarade: 'Det finns pärlor i havet, men för att

finna dem, måste man dyka ned mot bottnen. Ekstasen är ett djupvattenfiske, ett neddykande i andliga ting. Ekstas är inte trance; men den är som ett dykande. Ty liksom dykaren måste låta andningen upphöra, så måste vid ekstasen de yttre sinnenas funktioner avbrytas.' "

"Så snart jag är ensam, kommer alltid något nytt till mig på ett ordlöst språk. Jag blir liksom omgiven av en underbar atmosfär; så börjar något tala i mitt hjärta, och så är ekstasen där. Inga ord talas. Jag ser allt i bild. På ett ögonblick lösas alla problem, lätt och lekande, utan tankemöda." — Under hans första tid som kristen förekom ekstasen relativt sällan. Numera hör den så gott som till hans dagliga erfarenhet, fastän han icke på förhand vet, när detta tillstånd inträder. Kanske man snarare borde säga, att den kunde höra till hans dagliga erfarenhet, om han inte själv hölle den tillbaka. Om han endast tänkte på sitt eget välbehag, skulle han så all sin tid leva med Kristus; men det han vill, är att hjälpa människor. Ekstasen inträder oftast efter omkring tjugo minuters bön och meditation, ibland medan han knäböjer, ännu oftare när han är i sittande ställning.

Denna täta förekomst är karakteristisk för Sadhuns ekstatiska visioner och värd uppmärksamhet. Så långt vår kunskap sträcker sig om de bibliska författarna och de flesta av de stora helgonen, äro i deras liv visioner och uppenbarelser tämligen sällsynta företeelser.

Under sitt ekstatiska tillstånd, som ibland kan vara flera timmar, förlorar Sadhun allt medvetande om yttervärlden. Icke heller har han då något sinne

för tid: "det finns intet förflutet och intet tillkommande. Allt är närvarande."

"En vän, som jag bett att inte störa mig, om han fann mig i ekstas, kom in och såg mig sitta med vidöppna ögon, leende, ja, skrattande. Då han inte förstod, att jag var i ekstas, tilltalade han mig, men avbröt sig, då jag inte hörde honom, och berättade det sedan för mig. När jag återkom till vanligt liv, fann jag, att jag hade blivit stungen över hela kroppen av getingar och att jag var alldeles svullen, men detta hade jag inte märkt förut."

En gång var Sadhun annonserad som talare vid ett möte kl. 8 på morgonen. Han började sin andakt vid femtiden och gled ofrivilligt in i ekstatiskt tillstånd. När han vaknade ur ekstasen, fann han, att klockan var 9. Han hade glömt hela mötet. Folket, som samlats i stora skaror för att höra hans förkunnelse, förundrade sig över att han inte syntes till, han som annars var så punktlig. Efter en stunds väntan skildes de åt, besvikna. Sadhun sörjde mycket över att detta skulle behöva hända, men kunde inte förklara orsaken för någon. "Jag talar inte gärna om dessa erfarenheter med andra. De skulle inte förstå mig, utan mena, att det var dårskaper." I städer är han på sin vakt och lägger band på sin lust att glida in i ekstas. På Himalaya, där han har mera tid till sitt fria förfogande och ingenting särskilt är planlagt för honom, behövs icke denna återhållsamhet.

"Kan Ni märka", frågade vi, "om Ni lättare kommer i ekstas vid fysisk kraftnedsättning och ansträngning eller när Ni känner Er frisk och utvilad?"

"Det händer i båda fallen. Kanske oftare, när jag känner mig kroppsligt spänstig; men om det händer, när jag är fysiskt ansträngd eller uttröttad,

eller, såsom jag har flera minnen av, när jag känner mig nedstämd, därför att man inte velat lyssna till min predikan, har följden varit, att jag efter ekstasen känt mig fullkomligt stärkt och upplivad. Detta är ännu ett skäl, som bevisar, att här icke är fråga om vanlig trance. När jag tillämpade Yogasystemet, fick jag ingen varaktig vederkvickelse, fastän trancen stundom kunde åtföljas av en tillfällig känsla av välbefinnande. Den stora skillnaden mellan ekstasen och de Yogatillstånd, som jag före min omvändelse sökte nå, ligger väl däri, att ekstasen alltid medför en lugn vederkvickelse och en stark hemkänsla, hurudant än mitt sinnestillstånd varit närmast förut. I Yogatillstånden däremot grät jag under trancen, om jag på förhand känt mig betryckt, och log, om jag varit glad till mods. Likaså känner jag mig efter ekstasen alltid styrkt, och fylld med ny livskraft och nytt livsmod — vilket ingalunda var fallet efter Yogatrancen."

"Syftet med denna trance är icke att tillfredställa hjärtat utan hjärnan."

"Ekstasen är icke, såsom Yogan efter min övertygelse är, ett stycke självsuggestion. Jag gör inga försök att komma i ekstas. Jag sitter inte heller en timme och tänker på samma sak, för att framkalla ett sådant tillstånd, såsom man gör vid tillämpningen av Yogan."

"Ekstas är ingenting sjukligt, inte något slags hallucinationer. Det är ett vaket tillstånd, intet drömliv. Jag kan hela tiden tänka under ekstasen. Under det vanliga livet blir mina tankars flykt störd och utsatt för olika inflytelser; detta sker inte i det ekstatiska tillståndet. Oftast dröjer en tanke i mitt inre endast en kort minut och följes snabbt av andra

tankar. Men i ekstasen är jag i stånd att länge hålla tankarna samlade kring samma ämne. Jag är böjd att tro, att detta beror på att i ekstasens tillstånd våra själsförmögenheter icke längre hindras av sammanhanget med kroppen och hjärnan."

"Under ekstasen kan jag tänka över sådana ämnen som Guds kärlek, och på samma gång lyssna till vad andarna, särskilt den Helige Ande, säga mig."

"När jag kommer tillbaka till kroppen, känner jag skillnaden stark mellan vad jag såg i ekstasen och vad jag här ser med mina yttre ögon."

"Ofta när jag vaknat ur ekstasen, tror jag, att hela världen är blind, som inte ser, vad jag ser; det är ju så klart och uppenbart."

Vid somliga tillfällen har han i himmelen fått återse människor, som han känt på jorden.

"En gång såg jag i ekstasen en man med förhärligad kropp. Han var mycket lycklig. Han frågade: 'Känner du igen mig?' Jag svarade: 'Nej'. 'Kan du inte minnas, att du sett mig?' Jag sade: 'Nej'. Då sade mannen: 'Jag var på det spetälskesjukhus, som du besökte. Genom spetälskan hade jag förlorat mina fingrar och fått ansiktet vanställt. Nu är jag icke längre spetälsk. Genom Jesus Kristus har jag fått detta liv i härlighet. Jag lämnade kroppen och fick ingå i detta liv den 22 februari 1908.' Senare har jag kontrollerat hans uppgifter och funnit dem trovärdiga. Han hade dött på den dag och den plats, som han uppgivit i synen."

Denna tilldragelse erinrar om Munkens av Evesham mycket omtalade berättelse. Denne föll i en tre dagars trance, under vilken han sade sig ha varit i himmelen, helvetet och skärselden. I skärselden såg han en viss abbedissas själ. Denna hade dött

under någon av dessa tre dagar, men underrättelse hade ännu icke nått Evesham, då munken redogjorde för sina syner. Hans samtida uppfattade detta som ett ojävaktigt vittnesbörd om att hans ande verkligen varit i skärselden — där också abbedissans själ måste befinna sig. Men saken tillåter en annan tolkning. Det finns människor, som under trance bli särskilt mottagliga för telepatiska inflytanden. Om munken tillhörde detta slags människor, kan en möjlig tankeöverföring, antingen från den döende abbedissan själv eller från hennes omgivning, förklara hans kännedom om hennes död och därför också indirekt om hennes vidare öden.

"Ni har förklarat", sade vi, "att lyssnande i anden och jordiskt hörande äro två skilda saker. Råder samma slags åtskillnad mellan jordiskt och himmelskt seende?"

På denna fråga hade synbarligen Sadhun svaret fullkomligt klart för sitt eget medvetande, men kände det höra till de ting, som icke kunna få uttryck på jordiskt språk eller med analogier hämtade från denna värld. Det intryck han förmedlade, var snarast, att överensstämmelsen mellan det andliga och det kroppsliga seendet var större än mellan det andliga och det kroppsliga hörandet, såsom han förut skildrat det. Syner och bilder, skådade i den andra världen, likna tingen i denna värld, men med en olikhet: när vi här i världen se berg, träd och blommor, se vi dem och beundra dem. I den andra världen se och beundra vi också ting av samma slag, men en sorts kraft utgår från dem alla, som driver en till att lovsäga Skaparen — och det utan allt tvång, fritt av sig själv, som ett uttryck av glädjens överflöd. När jag här i denna värld ser blommor och andra

sköna ting, beundrar jag dem, men de förhålla sig passiva. Men i den förandligade värld, som jag besöker i ekstasen, är det alldeles tvärtom. De äro aktiva, jag är passiv."

Vi försökte utröna, om Sadhun förmärkt någon utveckling i visionerna med avseende på typ eller halt. Men förutom den omständigheten, att de efter fastan oftare återkommit, tycks ingen väsentlig förändring ha ägt rum. För egen del räknar Sadhun den rika skatt av uppenbarelser, som han fick mottaga, redan när hans kristna erfarenhet var helt omogen, som ett bevis för att den så förmedlade kunskapen härleder sig från en källa utanför honom själv och icke endast är en drömskapelse av hans eget själsliv.

En enastående företeelse.

I Sadhuns egen framställning av sina ekstatiska visioner betonar han två huvudpunkter, som det här torde vara nog att pånytt erinra om utan alla kommentarer: deras täta förekomst och det faktum, att de aldrig ha utmattning i följe utan tvärtom både kroppslig och andlig vederkvickelse. Fyra andra punkter förtjäna att tagas i övervägande.

1. I ett avseende skilja sig Sadhuns erfarenheter från de apokalyptiska skriftställarnas samt — så vitt vi tro oss våga ett omdöme — från västerländska mystikers överhuvud. Under ekstasen tycker sig Sadhun icke förflyttad från plats till plats, så att han själv t. ex. skulle besöka helvetet, icke heller ser han serier av levande dramatiska bilder, vilkas tolkning antingen omedelbart blir tydlig eller ges genom en

ängels förmedling. Man kan säga, att han ser en enda vision — den tredje himmelen — en vision, som uppenbarligen i sig rymmer en outtömlig mångfald och i det väsentliga alltid är en och densamma. Den kunskap och de tankar, som i ekstasen meddelas honom, komma inte som olika visioner, utan snarare som muntliga meddelanden från olika andar, så att säga inom ramen av den ena stora samlande visionen.

2. Sadhun är långt mera angelägen än de apokalyptiska skriftställarna att åter och åter betona sin erfarenhets outsägbara art — orden äro ord, och dock varken hörda eller talade; synerna äro skådade, och dock icke som med mänskoögon. "Det finns intet språk, som kunde uttrycka, vad jag ser och hör i den andliga världen. Jag är som en stum människa, som kan smaka och uppskatta det goda, som bjuds honom, men som icke kan uttrycka sig eller förklara det för andra." Han är icke endast själv medveten därom utan också ivrig att få det framhållet, att de syner och ord, som han frambär, endast äro en dunkel spegelbild av verkligheten — med andra ord, att de äro att fatta som symboler.

3. Sadhun säger ifrån, att för honom är icke ekstasen ett drömtillstånd — härmed menar han ett tillstånd, där på en slump, osammanhängande scener och tilldragelser draga förbi utan all mening — utan ett vaket tillstånd av koncentrerad tankekraft, av klarare och mer följdriktigt tänkande än han annars förmår prestera i sitt vardagliga liv. Den omständigheten, att han under ekstasen kan bli så omedveten om allt yttre, att han inte ens känner bålgetingarnas styng, bekräftar denna hans uppfattning. Från sömn kan man lätt väckas; men hans

ekstas är tydligen, från psykologisk synpunkt sett, ett tillstånd av "temporär skilsmässa mellan själ och kropp", utmärkt genom intensiv tanke- och känslokoncentration.

Vi kunna här till jämförelse erinra om några rader hos Wordsworth — allmänt kända, men kanske inte lika allmänt förstådda — i vilka han talar om en sin egen erfarenhet, ofta återkommande och högt skattad, och talar om den i sådana ord, att Sadhun kunde tagit dem alla i sin mun för att därmed skildra sin ekstas:

— — — "en gåva finns,
en hög och helig syn, en himmelsk håg,
i vilken bördan av mysteriet
och all den tyngd, som trötta själen får
av denna ändlighetens värld,
avlyftad faller. O du helga håg,
dit känslan varligt leder oss vid handen,
tills andedräkten stillnar, själva blodets lopp
sin gång fördröjer, och i ljuvlig sömn
vår kropp försänks, och själen ensam vakar.
Då skådar ögat, lärt av alltets frid
och av det helas djupa glädjekrafter
i tingens väsen in, in i det dolda Livet."

4. Denna koncentrerade tankeverksamhet och rörlighet i känslolivet når sin höjdpunkt i visioner, där Kristus alltid är tavlans centralfigur. Sadhun har därvid alltid ett förblivande intryck, att han varit när Kristus och av Honom fått mottaga en stegrad insikt och livskraft och en djupare andlighet. Icke endast tänkandet och känslolivet förinnerligas; över hela linjen riktas alla personlighetens krafter in

emot en enda brännpunkt, att fatta den levande och evige Kristus.

Den mystiska litteraturen i Öster- och Västerland är så omfattande, att även de, som ägnat hela sitt liv åt dess studium, endast under reservation våga fälla allmänna omdömen. Och denna boks författare göra icke anspråk på att tala med sakkunskap. Men det är kanske icke för djärvt att påstå, att, fastän motsvarigheten till vart och ett av de sex ovannämnda dragen kunna återfinnas hos några äldre mystiker i Västerlandet eller Österlandet, dessa drags sammangjutning i en och samma person är något unikt. Om så är, hur skall det förklaras? Det är icke nog att framhålla, att i viss mening varje mystiker är unik. Vi våga ett mycket trevande försök till förklaring: Indien är mystikernas land, men Sadhun är den första indiern, som blivit en kristocentrisk mystiker, åtminstone den förste, vars erfarenhet ligger oss inom räckhåll. Vi kunna förvänta, att när väl den kristna mystiken vunnit riktig hemortsrätt i Indien, den skall framträda i en ny och karakteristiskt indisk utformning.

Idé och symbol.

"Ett närmare studium av förhandenvarande mystiska och apokalyptiska visioner leder oss till att starkt framhäva vikten av att grundligt skilja mellan dessas i n n e h å l l, d. v. s. den idé eller det värde, som de fatta i sikte, och f o r m e n eller symbolen, varigenom denna idé får sitt uttryck. Vi fastslå även, att formen och innehållet vardera härleda sig ur och betingas av fullständigt olika sidor av själslivet och

livserfarenheten hos den individ, som skådar visionen. Den form, som visionen ikläder sig, synes till en del bero på den skådandes dramatiska begåvning, till en del på hurudant det tillgängliga stoffet är, av vilket symbolerna kunna byggas upp och vilket tillhandahålles av föregående erfarenheter och miljöintryck. För Sadhuns vidkommande hämtas detta stoff till största delen ur Bibeln, som ju så länge utgjort medelpunkten för hans känslo- och tankeliv. Men innehållet i visionerna bestämmes av helt andra faktorer. Som den första må anges den skådandes intellektuella, etiska och religiösa utrustning och klarsynthet, vilken hos Sadhun utvecklats under ett helt liv i meditation, bön och självuppoffrande tjänst. Den andra bestämmande faktorn ligger i den grad av koncentration, med vilken alla själens högsta funktioner, tänkandet, kärleken, den estetiska bildkraften, låtit inrikta sig på just det problem, som visionen löser. Den tredje faktorn är den utsträckning, i vilken detta äger rum under stunder av särskild intensitet, när hela personligheten lyftes och besjälas genom innerlig och medveten umgängelse med Gudomen — för Sadhun, då som alltid, förkroppsligad och levandegjord i bilden av den evige Kristus.

F o r m e n för Sadhuns visioner är skön och innehållet värdig. Men deras grad av andlig sanning, deras bevisningskraft såsom verkligen förmedlande inspirerade inblickar i den outsägbara verklighetens värld, kort sagt, deras värde som u p p e n b a r e l s e, om man vill gripa till det ordet, vilar endast och allenast på ovan nämnda tre faktorer, som ha bestämmande inflytande på visionernas innehåll. Visionerna ha värde, inte därför att de äro visioner,

utan därför att de äro Sadhuns visioner, och detta icke endast på den grund, att Sadhun rent intuitivt har sinne för religiösa verkligheter och att han är en bönens man, utan emedan han i tanke, verk och ord kunnat genomföra ett liv, som utvecklat honom till en fullkomligt helgjuten personlighet, och slutligen och än mer, emedan de äro visioner framsprungna under denne Sadhus djupa, medvetna umgänge med sin Herre.

Om utrymmet medgåve, skulle vi här ytterligare leda i bevis, att samma psykologiska lagar ha bestämt formen och fullkomligt samma faktorer — personlighetens halt och fromhetslivets innerlighet — tryggat värdet av B i b e l n s visioner, ett värde, som för övrigt enligt vår mening är olika stort i olika fall. Vi skulle vidare kombinera detta med vår uppfattning av inspirationen, såsom varande huvudsakligen en intensifiering av de naturliga själskrafterna intuition och intelligens, vilken hos människor med höga ideal, som lärt sig sträng självtukt under ett ädelt liv, kommer som en nödvändig följd av deras personliga förening med en personlig Gud. Och slutligen skulle vi hävda som vår mening, att den utomordentliga grad av inspiration, som utmärker de stora bibliska författarna, först och främst betingas av deras höga etiska halt — deras sunda, bistra allvar vid sidan av en för den tiden ovanlig humanitet — av deras ensidigt starka koncentration på moral och religion samt av djupet i deras erfarenhet av livet med Gud.*

---

* Dessa tankar finnas närmare utvecklade i samlingsverket *The Spirit,* utgivet av B. H. Streeter.

Gudomlig ledning.

"Nästan alla visioner, som Ni skildrat för oss, avhandla teologiska spörsmål. Har Ni någonsin", frågade vi, "genom en vision erhållit lösningen på ett praktiskt problem, inför vilket Ni stått oviss och tvekande, t. ex. detta: vilket steg bör jag nu närmast taga?" Sadhun svarade med följande berättelse:

"Under en resa i Himalaya vandrade jag med byn Rampur till mål. Jag kom till en skiljoväg. Jag visste inte, vilkendera vägen som gick till Rampur. Jag valde den ena, men sedan jag vandrat en lång sträcka, förstod jag, att jag slagit in på den orätta vägen. För att återvända till vägmötet hade jag elva mil att gå tillbaka. Modfälld genom mitt misstag gick jag in i Nalthora, en närbelägen by.

En handelsman från orten vinkade åt mig. När jag kom fram till mannen, gömde han undan ett nytt Testamente på hindi, som han höll i handen; han trodde nämligen att jag var en hinduistisk sannyasi. Sedan vi samtalat en stund, sade han till mig: 'Vad tänker Ni om Jesus Kristus?' 'Han är min Frälsare', svarade jag. 'Sörj icke', jublade han mot mig, 'att Ni tog miste om vägen och kom hit. Sedan en tid tillbaka har jag studerat evangelierna. Jag har många tvivel och svårigheter. Jag har bett, att Herren skulle sända mig någon, som kunde hjälpa mig med dem. Han har fört Er hit som svar på bön.' Vi fortsatte till sena natten att tala om Kristus, och jag stannade hos honom över nästa dag. Hans tvivel skingrades, och han kom till tro på Kristus. Senare blev han döpt. Så leder oss Gud, när

vi överlåta oss åt Honom. Vi kunna tro, att vi gått vilse. Men Han för oss till en plats, där vi behövas, och själar bli frälsta."

Detta svarade ju inte direkt på vår fråga, som vi därför vid ett senare tillfälle upprepade. Sadhun gav oss då ett mera precist svar.

"Jag har ibland frågat mig, vad som skall hända, om jag gör så eller så. Det blev mig sagt, att jag icke skall ha omsorg om framtiden. Framtiden vilar i min Faders händer. Jag skall inte bekymras för den, utan i det närvarande göra min plikt. Jag kommer troligen att på 24 timmar när få kännedom om min dödsstund. Andarna, som jag ser i himmelen, möta mig då och leda mig fram. Jag skulle gärna vilja ha liknande tid att på förhand varsko mina vänner om min död. Liksom Paulus har jag den önskan att bryta upp och vara hos Kristus, men för deras skull, som jag kan hjälpa, vill jag också gärna dröja här.

Det blir stort att i dödsstunden mötas av helgonen från himmelen. Samma kära vänner, som jag så ofta sett i ekstasen, skola då komma och hämta mig och leda mig dit. Såsom när vännerna i London togo hand om mig, annars hade jag gått vilse."

Inte ens detta svar, som ju huvudsakligen berör frågan om dödsberedelse, gav oss den önskade upplysningen. Vi känna oss emellertid förvissade, att Sadhun med all makt litar på ledning genom bönhörelse, men att han lika litet som flertalet västerländska mystiker har erfarenhet av sådan ledning genom bestämda direktiv, förnumna under ekstatiskt tillstånd. Detta har mer eller mindre tydligt framgått av många smådrag under samtalens gång. Klart utsagt tycks det vara i följande svar på en vid annat

tillfälle framställd fråga: "Hur finner Ni, vad som är Guds vilja?" "De som leva med Gud ha inte svårt att förstå, vad Gud vill. Kristna, som ägna liten tid åt umgänget med Gud och huvudsakligen syselsätta sig med denna världens ting, kunna stå förvirrade. Många kunna möjligen läsa ut Guds vilja ur sina egna åsikter eller ur sina känslor eller ur skickelserna. De som leva sitt liv nära Gud, få en stark visshet om hurudan Guds vilja är. De känna och älska Fadern, och därför känna de Hans vilja." "Har Ni någonsin gjort något, som Ni menade var Faderns vilja, men som Ni sedan fann vara er egen vilja?" "Nej, för 14 år sedan t. ex. började jag sadhulivet under stark övertygelse, att det var Guds vilja. Och jag tror alltjämt, att det är min Faders vilja."

Kyrkans auktoritet.

Medeltida mystiker underställde ofta sina visioner sin biktfaders prövning, och lät hans syn på deras rättrogenhet och värde avgöra, om de kommit från Gud och skulle offentliggöras, eller om de kommit från Satan och skulle undertryckas. Därför riktade vi till Sadhun en sådan fråga: "Om något, som Ni fått Er meddelat under ekstasen, tycks stå i strid med kyrkans traditionella lära, vilkendera får för Er den avgörande auktoriteten, visionen eller kyrkan?"

"Det finns inte i kyrkan nog många människor med verkligt djup andlig erfarenhet, för att förläna kyrkans lära värdet som yttersta auktoritet. Därför går jag direkt till Gud. Trosartiklarna utformades av människor med andlig erfarenhet, vilket vi förstå av hänsyftningen på 'de heligas samfund',

men de, som nu upprepa deras ord, äga inte samma rika erfarenhet. För mig känns en uppenbarelse genom ekstasen mera värd än kyrkans tradition. 'Kyrklighet' och 'kristlighet' äro inte samma sak. John Wesley och General Booth följde Guds ledning och gjorde opposition mot kyrkan, och de visade sig vara på rätt väg. Det är ju inte allom givet att vara mystiker; kyrkans tradition blir därför en nödvändig auktoritet för den stora mängden. De romersk-katolska gå för långt åt ena hållet och somliga protestanter åt det andra. Men det är inte nog att vara en medlem i kyrkan, man måste tillika vara en lem i Kristus."

Ekstasens faror.

"Andehänryckningen har tydligen en stor betydelse för er. Vill Ni också uppmuntra genomsnittskristna att pröva den ekstatiska vägen?" frågade vi.

"Nej. Bönen är till för alla, liksom meditationen. Om det är Guds vilja, att någon skall gå vidare, skall Gud säkert leda honom till det. I annat fall må han stanna på den enkla bönens ståndpunkt och vara stilla."

"För några år sedan — icke numera — brukade jag ofta före ekstasen höra röster med mina yttre öron (d. v. s. de talade icke den himmelska världens andliga tungomål) och se ljus och höra toner, men jag konstaterade, att detta härrörde från Satan eller någon ond ande. Ibland blev jag som stungen av vassa nålar; jag såg ljus, men inte ett verkligt ljus.

Jag tror, att det finns något i vårt hjärta, som ger oss förmåga att instinktivt bedöma, om sådana erfarenheter komma från Gud eller icke. Jag kände på något vis, att dessa icke kommo från Gud. Genast jag hörde rösten, förstod jag, att det icke var Kristi röst. Fåren höra hans röst och känna den. Maria trodde, att mannen som hon såg var örtagårdsträdgårdsmästaren, men så snart han började tala, visste hon, att det var Kristus. Ibland kunde jag känna en sorts hetta, som icke medförde glädje, och jag fann, att sådana erfarenheter hindrade mig från den rätta ekstasen. Jag kunde inte känna dem som sanna. Personlighetens fäste, d. v. s. hjärtat, kommo de inte åt. Satan bara viskar ibland, ibland talar han i klara ord. Ibland säger han: 'Du har orätt, detta är icke rätta vägen.' 'Du har vikit ifrån sanningen.' 'Du är en syndare och kan inte bli frälst.' När jag lyssnade till dessa röster, fylldes jag av oro. Men när jag då bad till Herren om hjälp, stannade allting av; hettan, viskningarna, skälvningarna, nålstyngen upphörde. Då sade jag: 'Dessa ting voro Satans verk; men den verkliga ekstasen, som sedan följde, kom från min Gud, som hejdade det andra.'

Om man inte lever Kristus riktigt nära, kan man lätt låta bedraga sig genom dessa förberedande stadier. Så har skett till och med med kristna och med verkliga sanningssökare, som varit andra religioners profeter. Sålunda ha falska religioner uppkommit. Deras stiftare ha menat sig höra gudomliga röster, när det i själva verket varit djävlar. Men om de icke stannat för dessa förberedande röster utan trängt djupare, kunde också de ha nått den verkliga ekstasen. Mystikerna borde handskas varsamt med dessa krafter, i synnerhet nybörjarna. De som förut levat i

världen, tänka gärna, att dessa erfarenheter äro något synnerligt, eftersom de förut inte sett något liknande, men de komma från Satan och från andra varelser ur den lägre andevärlden."

Sadhun nämnde här namnen på några teosofer och på några andra beryktade personer, både levande och döda, som enligt hans mening blivit vilseledda av dessa falska andar, men gav oss en antydan, att dessa namn icke borde utsättas i boken. "Dessa andar känna något av framtiden, men intet väsentligt. Såsom vi i Indien kunna göra förutsägelser om väderleken för några veckor framåt, så kunna de lägre andarna genom sin överlägsna kunskap om den inre utvecklingen av vissa saker, för korta tidrymder förespå, vad som skall ske, och detta bruka de som medel att bedraga människor. Men profeter, som fått sin ingivelse från Gud, kunna förutsäga händelser många, många år i förväg. Detta är skillnaden.

Det är med sådana andar ur den lägre andevärlden, som spiritisterna träda i beröring. Från dem få spiritisterna nog så intressanta meddelanden, men till slut stå de där bedragna av andarna, som börja med att räcka dem nittionio sanningar och en lögn och så småningom förändra proportionen mellan sant och falskt, tills de slutligen driva människor till ateism eller någon annan skev ståndpunkt i livet. En verkligt andlig människa har inom sig en instinktiv antipati för slika uppenbarelser genom röster ur den lägre andevärlden. Om vi endast söka det intressanta, komma vi aldrig att nå upp till den verkliga, höga andevärlden."

Kyrkans klassika mystiker tröttna aldrig att försäkra, att den som söker efter syner, också verk-

ligen får dem, men från djävulen, icke från Gud. Sadhuns tankar gå, som vi sett, i samma riktning. Men det finns grader inom sökandet. Den moderna psykologien lär oss, att i dessa stycken det bästa är att icke ens begära.

Teosofiens och spiritismens historia i äldre och nyare tid visar, att för vissa temperament ingen svårighet erbjuder sig, att medvetet eller genom en slump tillägna sig konsten att glida över i trance och skåda visioner med många underliga uppenbarelser om världsalltets byggnad, om tillvarelsesfärer och om det tillkommande livet. Men till sådana visioner bestås formen, åtminstone väsentligen, av tankar och erfarenheter, böjelser och intressen, som tillhöra ifrågavarande persons medvetna liv. Innehållet däremot, visionens intellektuella och andliga halt, beror på hans egen inre halt och sinnesbeskaffenhet. Ett sinne, som icke vants till exakt tänkande, som står främmande för den disciplinerande karaktärsövning, som ligger i strävandet att i vardagslivet genomföra ett strängt och upphöjt ideal, återspeglas i alldagliga visioner, ofta melodramatiska och bisarra, vilkas form påverkats av ifrågavarande persons älsklingsböcker och älsklingstankar. Om den visionäre på allvar tar sina syner som tecken på en särskild personlig gåva av övernaturlig kunskap, om vidare han eller hon, omkring sig finner en liten krets av beundrare, vilkas fina smicker uppmuntrar till allt större dristighet i fantasiens flykt, så är han, innan han vet ordet av, inne på utförsbacken, rusig av fåfänga — och framstår snart som stiftare eller överstepräst i någon esoterisk religion.

Ytterligare ett skäl kan andragas för misstro mot drömmar och visioner. Modern experimentell psy-

kologi har bevisat, att drömlivet är ett uttryck för tankar och känslor, som trängt ned i sinnets undermedvetna skikt. Somliga drömmar kunna då vara besläktade med tankar och känslor, förbundna med det medvetna jagets högre intressen, som sjunkit ned till det undermedvetnas djup.* Men drömmarna tala ofta ett annat språk. Under vaket tillstånd hållas tigern och apan mer eller mindre i schack av samvete, uppfostran, sociala hänsyn. Men i drömmarna leva egoisten, njutningsmänniskan och ynkryggen, som finnas inom de flesta av oss, lössläppta och fria. Drömsymbolikens maskineri är så beskaffat, att dessa dolda passioner på en gång kunna finna utlopp och hålla sin verkliga natur undan från klart igenkännande. Och denna förställningskonst bedrivs oftast med en sådan sinnrikhet och list, att ingen skulle hålla det för möjligt, som icke länge och omsorgsfullt studerat den psykologiska forskningens nyaste resultat. Så länge vi betrakta drömmarna helt enkelt som drömmar, spelar detta ingen större roll. Visserligen är det troligt, att drömmen tjänstgör som en ytterst värdefull säkerhetsventil, som låter en personlighet genom oskyldiga fantasier göra sig kvitt en lidelse, som, om den inte funnit denna väg, skulle alltför envist pockat på utlopp genom ord och handlingar i vaket tillstånd. Men om drömmarna betraktas som kanaler för uppenbarelse, blir saken viktigare.

---

* Stränga lärjungar ur Freuds skola förneka varje drömmarnas sammanhang med det vakna jagets högre intressen; men trotsande på, enligt min mening, övertygande vittnesbörd ur verkligheten och icke utan stöd i medicinska fackmäns utlåtanden, djärves jag hävda avvikande mening. — B. H. S.

Sadhun har för sin del levat ett liv i meditation, bön och frivilligt lidande för Kristi skull och så blivit omskapad in i sitt väsens fördoldaste djup. I honom ha både det medvetna och det undermedvetna livet helgats åt Mästaren. I honom äro tigern och apan nästan kuvade. Och vad som betyder ännu mer: till och med under den ekstatiska andehänryckningen är han med sinne och själ så helt inriktad på Kristus, att hela hans tankevärld och alla hans uttrycksmedel under ekstasen lika väl som under det vanliga livet stå under Kristi kontroll.

För honom kan ekstasen sägas icke blott mista sin risk, den kan tjäna honom till verkligt gagn. För oss andra är det icke så. Det ljus, som får vägleda oss, är den medvetna tankens ljus, under bön och meditation. De skenfagra visioner och uppenbarelser, som lättköpt vinnas genom ett nära till hands liggande trancesystem, som vi själva eller andra tillämpa, göra vi ett misstag i att beundra, en dårskap i att eftersträva.

Sägnen berättar, att Said, Muhammeds tjänare, en gång trädde inför sin herre med en hänförd beskrivning på en ekstas, som han upplevt:

— — — "i denna stund
förgångna tider och tillkommande
förenades till ett osägligt Nu.
Låt tanken stanna häpnande och stum.
Den ser blott moln, den nionde himlen jag.
Guds höga tron och helvete och himmel
och mänskoöden blottas för mitt öga.
Se, jord och himlar svinna för min syn,
och döda uppstå. Töckenslöjan drar jag
från alla världar, och i himlens sal

min tron jag finner, strålande som Solen."
Då ljöd Profetens ord: "Din häst är varm.
Driv den ej längre. — Spegeln i din själ
har sprängt sin ram; så låt den nu få vila.
Göm den igen. Dig själv du annars skadar."

VI.

LIDANDET, SYNDEN, DOMEN.*

Karma.

Både den verkliga originaliteten och den fulla innebörden i Sadhuns tankar om lidandet, synden och domen, komma att undgå oss, om vi inte sätta dem i samband å ena sidan med den traditionella uppfattningen av Guds vrede, vilken alltjämt i vid utsträckning behärskar teologien och förkunnelsen, å andra sidan med den hinduistiska karmaläran.

Sadhun tror fullt och fast på vedergällning. Men han anser den verka med inre nödvändighet, som en personlighetens oemotståndliga degeneration, som bär sitt eget straff med sig, i det den gör människan oduglig för den himmelska tillvaron. Han betraktar den inte som ett uttryck för Guds vrede, ty hela hans syn på Gud är bestämd av Kristus, och, för att ånyo citera ett ord av Sadhun: "Jesus Kristus kan aldrig harmas på någon."

"När människor ha valt att leva i synd, måste de dö i synd. Det är inte Gud, som låter dem dö. Gud

---

* Materialet till detta kapitel är till större delen hämtat ur den på tamuliska utgivna samlingen av Sadhuns föredrag.

sänder ingen till helvetet. Syndaren drar straffet över sig själv. Låt oss se på Judas Iskariots öde. När han förrått Herren, var det inte Pilatus, som hängde honom, inte heller översteprästen, inte vår kärleksfulle Frälsare eller apostlarna. Han hängde sig själv. Han begick självmord. Han dog i sin synd. Sådan blir änden för den som lever i synd."

Men Guds kärlek är alltid nära, färdig att träda emellan och motverka vedergällningsprocessen. Men detta Guds verkande sker inte genom en godtycklig utvärtes förlåtelse, ett blott efterskänkande av straffet. Han verkar genom att förvandla hjärtat och så bota den sjukdom i viljan, som är syndens rot. Men människan själv måste ångra sig.

Karmaläran hävdar, att varje sorg, motgång, försämring eller sjukdom, som nu bringar lidande över någons liv, är en direkt och rättvis vedergällning för någon synd, som han eller hon begått i en föregående existens. Detta förhållande inträder automatiskt, efter lagen för orsak och verkan. Samma lag verkar, att varje synd, som vi här i livet begå, får sonas med ett motsvarande lidande, när vi i nästa återfödelse kommit tillbaka till jorden. Denna åskådning utesluter följdriktigt varje tanke på syndernas förlåtelse.*

---

* Den populära hinduismen anvisar olika vägar till ernående av syndaförlåtelse, t. ex. bad i vissa vattendrag, i synnerhet i samband med särskilda högtider. Detta låter sig förena med karmaläran endast därigenom, att etiskt värde tilläggs icke-etiska ceremonier, vilket berövar karmaläran rätten att anses som ett uttryck för en lidelsefri rättvisa. Men just tanken på en lidelsefri rättvisa har på många sinnen verkat som en stark moralisk uppfordran och givit karmaläran sitt bäst grundade anspråk på att bli tagen på allvar.

Sadhuns allvarliga betonande av att vedergällningen verkar automatiskt och icke kan föras tillbaka på gudomlig vrede, är inspirerat av hans brinnande nit för tanken på Guds kärlek. Till stöd anför han vissa ställen ur Johannesevangeliet. Det är utan tvivel så, att Sadhun här rör vid en genomgående grundtanke i Johannesevangeliet; men det kan likväl sättas i fråga, huruvida Sadhun så lätt skulle ha fått syn på den, om han icke på förhand varit förtrogen med karmaläran. Om det så förhåller sig, se vi här i en detalj fullbordan av Westcotts förutsägelser, att när Indien vunnits för kristendomen, nytt ljus skulle kastas över tolkningen av Johannes' evangelium. Men även inom tanken på vedergällningen som en automatisk funktion råder en fin men viktig skillnad mellan Sadhuns åskådning och karmaläran. För Sadhun är vedergällningen en följd av en inre förändring, något med själva personligheten organiskt sammanhörande. Karma däremot hänför vedergällningen till på ett företrädesvis yttre sätt verkande orsaker.

Men samma ofrånkomliga syn på Kristi kärlek, som kommer Sadhun att upptaga en nästan indisk åsikt om vedergällningen, driver honom till energiskt avvisande av andra konsekvenser av karmaläran, framför allt dess förnekande av förlåtelsens möjlighet och dess syn på allt lidande såsom strafflidande. Av dessa två ting opponerar han oftast mot det senare, som ju också, trots Jobs bok och Kristi ord, gör sig brett i den populära kristendomen. Även här kan han vädja till Johannes, evangelistens, auktoritet: "Det är varken denne som syndat eller hans föräldrar, utan så har skett, för att Guds gärningar skulle uppenbaras på honom." Men Sadhuns

korsteologi gör sig här också förnummen: Att uthärda ringaktning, ovänligt bemötande och kroppslig smärta är att hava del i Kristi kors. Att uthärda det med ädelt tålamod, utan agg och harm, är att efterlikna Hans sinne och att därför i tysthet utbreda Hans budskap och Hans herravälde. Därför är för Sadhun lidandet inte ett straff; det är ibland ett botemedel, och alltid en ny möjlighet, en förmån.

Lidandet.

"Gud är kärleken. Därför vill Han inte bestraffa. Jag instämmer inte med dem, som kalla sjukdom och olycka för straff. De äro snarast 'ett slag i kärlek'. En läkare berättade mig ett drag ur sin praktik. Innan ett barn är fött, kan det inte andas, men så snart det är fött, andas det. Men det är nödvändigt för barnet att skrika. Om barnet inte skriker, förbli dess lungor sammandragna och det dör. Ett barn kunde inte andas vid födelsen och skulle ha dött inom några minuter. Men sköterskan gav det ett slag. Modern måste ha tänkt: 'Hon är här för att hjälpa mig, och så dödar hon min son. Han är ju född för bara några minuter sedan, och nu slår hon honom.' Genom slaget fick hon barnet att skrika. När barnet började skrika, började det andas. Så kan Gud också ibland slå oss av kärlek."

"En gång efter nedstigandet från ett berg hade jag satt mig till vila i en portgång. En häftig vind började blåsa. En liten fågel kom hjälplöst drivande med vinden. Från ett annat håll slog en hök ned på den lilla fågeln för att ta den till byte. Den lilla fågeln, med dubbel fara för ögonen, föll ned i mitt knä. Den hörde till ett slags fåglar, som aldrig vilja

komma människor nära, och dock sökte den skydd hos mig på olyckans dag. Så driver oss lidandets starka vind in emot Guds famn."

"I Karachi badade jag i havet. Jag gick för långt ut utan att märka det. Jag såg en stor våg tornas upp mot mig som en mur, och i min ängslan bad jag till Gud. Det som sedan hände var, att vågen bar mig tryggt i land. Jag trodde, att jag aldrig skulle komma tillbaka till stranden. Jag fruktade, att jag skulle förgås i vågorna. Och nu bar vågen mig i stället tryggt i land och dödade mig inte. Så gör lidandet med oss."

"En gång under mina resor såg jag en herde. Han hade haft för vana att föra sin boskap över en flod och låta den beta där till kvällningen och så föra den tillbaka över floden. Den kvällen vadade alla över utom en ko och en kalv, som syntes ovilliga att gå över till andra stranden. Herden var rädd att lämna dem kvar, ty vilda djur kunde göra slut på dem under nattens lopp, och piskade därför på dem och sökte så förmå dem att gå över floden, men förgäves. Då höll han i stället fram för dem en knippa hö och försökte locka dem över. Även detta visade sig fruktlöst. Då föreslog jag honom: 'Bär över kalven, då följer kon lätt efter!' Herden bar kalven, och kon följde honom. Sammalunda, när vi äro ovilliga att följa vår Herre, skiljer Han våra kära ifrån oss och tar dem till sig. Då leder Han oss att längta efter den himmelska världen, dit våra kära ha gått förut, och att göra oss skickade att leva där."

Våga vi inte göra den förmodan, att sluttanken här står i samband med hågkomsten av Sadhuns döda moder, som han så ofta omtalar med kärleks-

full ömhet och vars bortgång ju en gång i tiden påverkat hans religiösa sökande?

"Sorg och olycka draga oss närmare Gud och göra oss skickade att tjäna Honom. Många se i olyckan ingenting annat än syndastraff. Och dock är vårt lidande och vårt sätt att lida en härlig möjlighet att få tjäna Gud och att verkligen få prisa Honom."

"Låt oss se på bilden av den fattige Lasarus. Han var full av sår. Det sägs inte, att hans sår voro följder av hans synd. Då skulle han ju inte ha fått den stora förmånen att vara i Abrahams sköte. Hans sår och hans sätt att bära sitt lidande voro som en stor predikan för hans omgivning. Genom denna hans tjänst fördes många till att lova Gud."

" 'Ja', säger nu någon, 'det kan vara gott och väl. Men låter Gud den oskyldige plågas för att Han skall bli förhärligad!' Låt oss då se på den lön, som Gud gav honom efter den korta trångmålstiden! Han säger till honom: 'Jag fick bära korset, du också har burit korset. Nu regerar jag, och du skall regera med mig.' "

"Den hinduistiska själavandringsläran är ett försök att lösa lidandesproblemet, men det tillfredsställer icke. Om den ene är furste och den andre kuli här i detta livet, skulle detta bero på att fursten varit en god människa, kulin en dålig i en föregående existens. En viss rajah bemötte själavandringsläran med följande invändningar: om ett finger blivit illa rispat, är skadan påtaglig, men ett ben kan vara brutet, utan att det syns utanpå. Mitt liv är en enda kedja av oro och bekymmer, fastän jag ser ut att leva i prakt och överflöd. Kulin behöver inte störas

av bekymmer. Jag måtte ha syndat i en föregående tillvaro och kulin ha varit ett helgon."

"Vi prisa Dig, Gud, för all glädje och allt lidande, som du i det förgångna tillskickat oss och som du nu sänder oss. Om vi bära ditt kors, blir himmelens salighet ljuv att nå. Ty den som icke burit lidande, kan icke begripa fullvikten av glädje."

Synden.

"En dag satt jag på en klippa. Nedanför hoppade en fågel långsamt framåt. Jag böjde mig över randen för att se, vad som var å färde. Vad fick jag se? En orm drog till sig fågeln med sin fascinerade makt. Blicken i ormögat tjusade fågeln, och oförmärkt kom den ormen mycket nära. Så snart ormen såg, att fågeln var i dess våld och inte kunde undkomma, fångade den in fågeln och slukade den. Men ännu på ett visst avstånd kunde fågeln ha undsluppit ormen. På samma sätt söker Satan locka oss till sig med lämpor och kel. Det finns bara ett medel att gå fri. I stället för att vända hjärtat åt hans håll, måste vi söka fäste för vårt hjärta hos Gud."

"Ordet: 'den som är född av Gud, han syndar icke', brukade förr slå mig med häpnad, men numera förstår jag meningen. Synd är i allmänhet en följd av nöjeslystnad. Men den som älskar Gud, har en så djup och aldrig sinande glädjekälla inom sig själv, att intet annat nöje lockar honom, och därför syndar han icke; liksom en man, som äger ett guldmynt, inte har bruk för en avnött kopparslant."

"Det bodde en flicka i en by. Varje dag dammade hon bort spindelvävarna ur sitt rum. En gång under

det hon arbetade, tänkte hon för sig själv och bad: 'Herre, såsom jag gör rent i mitt rum, så gör Du mitt hjärta rent från alla synder.' Då hörde hon en röst i rymden: 'Dotter, vad tjänar det till att endast sopa bort spindelväven var dag? Det vore bäst att röja undan spindeln, som spinner näten.' På samma sätt är det inte nog att vi få våra dagliga synder förlåtna; den gamla människan i oss måste dö, såsom aposteln säger."

"De romersk-katolska orda mycket om syndaförlåtelse i botsakramentet. Men sjukdomen, som är syndens rot, härjar med obruten kraft."

"Synd är icke blott en sjukdom; den är en smittosam sjukdom. Men när Rättfärdighetens sol lyser, dödas alla sjukdomsfrön."

"Menar Ni", frågade vi, "att botfärdiga syndare borde var stund tänka på sin synd och på nytt uppleva hjärtats förkrosselse?"

"Gå inte och oroa er för om Gud förlåtit eller inte förlåtit er synd. Huvudsaken i frälsningen är icke syndernas förlåtelse utan frihet från synd. Det var en lungsjuk i Sikkim, som började yra. Några frukter och en kniv funnos bredvid bädden. En vän kom på besök. Utan att ha medvetande om sin gärning tog den sjuke kniven och skar halsen av sin vän. För detta 'brott' skulle han hängas en morgon kl. 5. Hans vänner och släktingar gingo till kungs och bådo om tillgift för den gärning, som han inte varit medveten om. Men när de återkommo hem, fingo de höra, att han redan var död — av sin lungsot. Brottet var en följd av hans sjukdom. Ogärningen var förlåten, men själva sjukdomen, som var det ondas rot, hade inte blivit botad. Det är därför Guds ord säger: 'I skolen dö i edra synder'. Gud vill inte döda

syndaren. Men sjukdomen, som är syndernas rot, fortsätter att härja."

"Det är ett hälsotecken, när vi känna oss som syndare. Det är fara å färde, när vi inte känna det så."

"En gång när jag badade i Sutlejfloden sjönk jag djupt ned i vattnet. Över mitt huvud funnos många ton vatten, men jag kände ingen tyngd. När jag kom tillbaka till stranden, lyfte jag en full kruka med vatten och fann den vara mycket tung. Så länge jag själv var i vattnet, kände jag inte tyngden. På samma sätt känner inte syndaren, att han är en syndare, så länge han lever i synden."

"Kol är svart; vi kunna inte få svärtan avlägsnad. Man kunde bruka hundra pund såpa, och ändå skulle det svarta inte försvinna. Men lägg kolet på elden! Då går svärtan bort och kolet blir skimrande ljust. När vi få mottaga eldsdopet i den helige Ande, vilket sker, när vi giva våra hjärtan åt Kristus, börja vi syndare lysa inför världen. Detta är, vad Kristus åsyftade, när Han sade: 'I ären världens ljus'."

"Om vi framhärda i synden, blir vårt samvete, som är själens öga, slaget med blindhet."

"Jag såg en gång en tibetansk munk, som tillbringat många år i en mörk grotta under beständig meditation. När han kom ut, kunde han ingenting se. Hans ögon voro bleknade och gula. På återvägen från Japan till Indien träffade jag en naturvetenskapsman. Han hade några blinda fiskar i en glasburk. De voro vackra, men saknade ögon. Endast ett svagt märke återstod, som visade, att de en gång haft ögon. Emedan de levat i mörker och icke brukat sina ögon, hade de förlorat dem."

"En gång i Himalaya åt jag en giftig frukt, och un-

der tre dagar var min tunga så domnad, att jag inte kunde känna någon smak. Så kan man även förlora smaken för det heliga. Det betyder: man kan förlora sitt samvete genom att smaka på syndens giftiga frukt."

"Jag såg en gång en sopare bära i handen en bunke med träck, vars stank gav mig kväljningar. Men soparen var så van vid det, att han med den lediga handen kunde föra mat till munnen. På samma sätt bli vi så vana vid synden och det onda här i världen, att vi kunna leva mitt ibland det utan att störas. Men Kristus skulle därvid känna det, såsom jag kände det, när soparen gick förbi. Det är alltså ett misstag att tänka sig Kristi lidande inskränkt till korsfästelsen. Kristus levde trettiotre år på korset."

Ängern.

"Jag reste tillsammans med några andra i Himalaya. En i sällskapet började plågas av törst. När vi kommit upp på en höjd, sågo vi ett litet vatten blänka mitt på en myr. Den unge mannen ville gå dit och dricka. Hans äldre broder, som kände platsen väl, varnade honom gång på gång: 'Det är omöjligt att komma därifrån, när man väl kommit dit. Alla som försökt ha förgåtts i dyn. Håll ut en stund till; det ligger en by fem mil bort, där du kan få vatten.' Även vi lågo över honom med liknande böner. Men han var besluten att gå och begav sig på väg mot vattnet och sade: 'Där är ingen dy. Det är ju morgon och vattnet ligger fruset.' Han kom fram till vattnet och drack av det. Men när han skulle återvända, bara sjönk han i dyn. Han tram-

pade ned sig till knäna. Under försöken att komma loss sjönk han djupare och djupare, först till midjan, sedan upp till halsen. Det fanns ingen möjlighet att få upp honom. Vi hade intet rep nog långt för att nå honom med hjälp. Om någon av oss gått för att hjälpa honom, hade också han säkerligen gått under. Han grät över sitt öde, fastän han vetat om faran på förhand. Men vad tjänade det till? Han dog. Många älska det, som hör denna världen till, fastän de veta, att detta aldrig kan stilla själens törst, och fastän de inse, att detta blir till fara för dem. Sådana människor komma säkerligen att förgås. Låt oss vända våra hjärtan, icke till världen utan till Honom, som verkligen förmår stilla vår törst, så att vi få leva."

"I Tibet fanns det en by, som saknade vatten. Folket i byn måste hämta vatten från en klar källa på två mils avstånd. Några tröttnade på detta och grävde en vattendamm. De menade, att den skulle fyllas med regnvatten, som de kunde använda, och att det så skulle bli onödigt besvär att bära vatten två mil. När regntiden kom, fylldes den grävda dammen med vatten. Men några gingo som vanligt till den klara, friska källan två mil bort och hämtade vatten där. Andra skrattade åt dem och drevo gäck och kallade dem dårar. Tanklöst drucko de vattnet ur dammen, men alla, som druckit av det, dogo, emedan det på något sätt var bemängt med giftämnen. De som med mycken möda hämtat hem vatten från källan, fingo leva. Sammalunda kostar det på att älska Herren och hata världen, men detta är vägen till livet."

"En dag gick en jägare ut på jakt. Hela hans slungstensförråd var uttömt. Han hade velat slunga

en sten mot en fågel i ett träd. Då fick han se ett kärl stå där bredvid, fyllt med vackra stenar. Dessa tog han och slungade mot fågeln. De föllo i floden. Endast en sten blev över. Jägaren tog den med sig hem för att ge den åt sitt barn att leka med. På hemvägen mötte han en diamanthandlande, som bjöd honom ända till ett tusen rupees för stenen. Mannen gick inte in på köpet. Då sade köpmannen till honom: 'Bär hem så många rupees, som Ni kan få med er under en och en halv timmes tid. Låt mig bara få stenen.' Jägaren antog anbudet och gick hem med en påse rupees och kom tillbaka efter den nästa. Han hade bara några minuter av tiden kvar. Han tog en ny full penningpåse och började gå hemåt under gråt och klagan: 'Du är då galen', sade folk till honom. 'Du borde väl tacka Gud för alla dessa pengar, som Han låtit dig få, men i stället gråter du.' 'Visst är jag tacksam mot Gud', jämrade sig mannen, 'men jag var ju själv en dåre, som inte begrep mig på stenens värde. Jag slösade bort många likadana och slungade dem i vattnet. Om jag haft dem kvar, skulle jag blivit millionär.' Varje dag av vårt liv är en ädelsten. Vi ha förslösat många. Denna dag kan vara vår sista. Därför: låt oss omvända oss nu."

"I Nordindien bodde en fattig man. Han hade en stor skuld. Han hade ingenting att betala av skulden med. Han var för lat att tjäna ihop pengarna. De som försträckt honom lånet, kommo överens att sätta honom i fängelse. Men där i trakten fanns en rik och givmild man. När han hörde talas om mannens svåra belägenhet, ville han hjälpa honom. Då han inte ville, att någon skulle få kännedom härom, kom han vid midnattstid till mannens hydda med

mat av alla slag och med 500 rupees; skulden var inte ens så stor. Han stod en hel timme och knackade på dörren, men mannen därinne var för lat att öppna. Så fick den rike mannen gå hem utledsen, med den tanken, att honom var det inte lönt att hjälpa. På morgonen förstod den fattige, vad som hänt, och blev förtvivlad. Men vad tjänade det till? Se, Konungarnas Konung står vid dörren, villig att betala hela vår syndaskuld. Han klappar på dörren. Gudomlig spis bär Han med sig, en spis, som skall stärka oss och ge oss kraft att övervinna våra andliga fiender. Låt oss icke vara lata och likgiltiga som mannen utan stå upp och öppna dörren. Då skall den himmelska friden och glädjen bli vår egendom. Själva vårt hjärta blir en himmel."

"Satan plågar ofta t. o. m. sanna kristna med förvirrande tvivel. Men genom Guds nåd går en helgad människa fri ur tvivlen. Låt mig i detta sammanhang visa på en händelse ur verkliga livet. Det fanns ett helgon, som före sin omvändelse begått många brott. Efter sin omvändelse tjänade han Gud av hela sin själ och levde ett heligt liv. När han låg på sin dödsbädd, kom Satan fram med en lång lista på alla hans synder i det förflutna och sade: 'Allt detta har du gjort. Du är icke värdig att ingå i himmelen. Helvetet är platsen för dig.' Så anfäktade Satan honom. Men helgonet sade: 'Min Frälsare kastar sannerligen icke ut den som kommer till Honom. Om vi bekänna våra synder, är Han trofast och rättfärdig, så att Han förlåter oss synderna och renar oss från all orättfärdighet.' Trots detta fortsatte Satan att störa honom, men helgonet fällde icke modet utan framhärdade i bön. Då visade sig ett finger, som korsade över hela syndalistan. Hel-

gonet jublade och prisade Gud. Men Satan sade: 'Fröjdas inte så över detta. Du slipper väl in i himmelen, men dina synder skola stå fram i allas åsyn. Så får du blygas inför alla.' Helgonet bad alltfort. Då föll en droppe av Kristi blod ned på listan. Den spred sig över den helt och hållet, plånade ut all skrift och gjorde papperet vitt. När helgonet såg detta, fylldes han med en himmelsk glädje och trädde med frid fram inför levande Gud."

"Låt oss betrakta de tre korsen på Golgata. Han, som hängde i mitten, dog f ö r synden. En av rövarna var botfärdig och bönföll ivrigt hos Herren. Han hörde hans bön och lovade, att han i dag skulle vara med Honom i paradis. Han gick med Kristus in i paradiset, icke efter en tid, utan denna samma dag. Han dog f r å n synden och levde i Kristus. Den andre rövaren sökte räddning för sitt kroppsliga liv utan botfärdighet. 'Om du är Guds Son, så hjälp dig själv och oss', sade han. Han levde för sin kropp och dog i synden. Fastän han var Livets Herre så nära, dog han i synd utan att bli frälst."

"Vän, vilken är din ställning? Är du död i synd eller har du dött bort från synden?"

Domen.

På denna punkt av vår framställning bör utrymme lämnas åt några mera esoteriska läror från de visioner, som omtalats i föregående kapitel, om vi vilja få en fullständig bild av Sadhuns tankar om domen. Såsom vi redan antytt, är det honom i de offentliga föredragen synnerligen angeläget att förkunna en säker, stundande vedergällning; däremot rör han då

aldrig vid sitt hopp om en slutlig frälsning, om ock av lägre grad, för nästan alla människor.

"Många trösta sig med tanken: 'Gud är kärlek. På ett eller annat sätt ger Han oss till slut frälsning och återlösning.' Men när änden kommer, skola dessa stå där besvikna."

"I Himalaya finns det en infödd furste med ett förlåtande och godhjärtat sinnelag. En kväll under hans åktur blev en man, som hade stulit några saker från en skräddare och sprungit sin kos, gripen och förd inför fursten. Rajahn varnade honom och sade: 'I dag förlåter jag dig, emedan jag inte är hemma vid domstolen. Men gör inte om det.' Men mannen fortsatte med sin tjuvnad. En annan dag fördes mannen på nytt inför fursten, där han satt i sin vagn. Även denna gång fick han förlåtelse. Då gick han längre i djärvhet, fram mot allt grövre brott, tills han dödade en man och blev anklagad för mord. Han fördes inför rätta. Han trädde fram med stor fruktan, men så snart han såg på domarens ansikte, blev han djärv och lätt till sinnes. 'Det är ju den ädelmodige fursten, som två gånger förlåtit mig. Han förlåter mig denna gången också', tänkte han. Rajahn såg sorgset på honom och sade: 'Min vän, du borde ha övergivit din onda väg för länge sedan. Jag förlät dig flera gånger. Jag skulle vilja förlåta också denna gång. Men vad kan jag göra? Här är det inte jag utan denna lagbok, som dömer, och där står du dömd att hängas.' Detsamma skall hända oss på Guds stora dag. Gud är kärleken, men hör, vad Frälsaren säger: 'Om någon hör mina ord, men icke håller dem, så dömer icke jag honom, ty jag har icke kommit för att döma världen utan för att frälsa

världen. Den som förkastar mig och icke tager emot mina ord, han har dock en domare över sig: det ord, som jag har talat, det skall döma honom på den yttersta dagen.' " (Joh. 12: 47—48.)

"En gång lyfte jag en stor sten. Under den funnos otaliga insekter. Så snart de fingo se dagsljuset, sprungo de förskräckta och brådskande hit och dit. Jag lade stenen tillbaka på sin plats, och de lugnade sig. När Rättfärdighetens Sol uppgår, på den dagen kommer något liknande att upprepas. De som leva i mörkret och föra en syndig vandel, få då se de synder de begått i mörkret framhävda i ljuset. Ty 'intet är förborgat, som icke skall bliva uppenbarat, och intet är fördolt, som icke skall bliva känt.' Matt. 10: 26. I Hans ljus skola alla hjärtats fördolda synder ligga i öppen dager. Då skola de fyllas med förskräckelse och oro."

"Giv akt på cobran. Hur ofta den än byter skinn, förblir den dock en cobra. På samma sätt förblir en syndare en syndare i den tillkommande världen, även om han lagt av sin kroppshydda. Sinnesarten förvandlas inte i döden."

"Syndaren är en Gudsförrädare. Den som förråder ett land, kan fly in i ett annat och undkomma. Men finns det något rike, som lämnar skydd och tillflykt åt den, som förrått Guds rike? Synden hinner upp den, som för syndens skull löper bort från Gud. Döden överraskar den, som för att undfly döden, löper bort från Gud. I Tibet dödade en man en annan man. Myndigheterna bestämde, att mördaren skulle hängas. Fången lyckades med en spik göra en öppning i fängelsets lervägg och så fly ut i skogen. Men kölden därute blev honom för stark, och han dukade under. Döden fångade den, som sökte undfly döden."

"Bön och meditation hjälpa oss att få synderna avtvagna:

I södra Bhutan finns en tät djungel, där man jagar tigrar och annat storvilt. Det fanns en hydda där, dit jägarna kunde fly undan i händelse av fara. De buro alltid på sig nyckeln till denna jakthydda. En dag gick en man ut på jakt med geväret i hand. Plötsligt såg han en tiger komma rusande bakifrån. I tanke, att han kunde komma in i hyddan, kastade han geväret ifrån sig och sprang. Han hann till dörren och letade efter nyckeln. Men den hade han glömt hemma. På ett ögonblick var tigern över honom och dödade honom. Mellan stället där han stod och hyddans rum låg endast en tum, endast den tunga dörren. Och dock måste han mista sitt liv, därför att han slarvat med sin nyckel. Det hade ju inte varit underligt, om han fått dö, när han stod tio mil från hyddan. Icke dess mindre fick han dö alldeles i dess närhet. Många kristna stå nära Guds rike men fråga inte efter, om de ha nyckeln ditin. Vad är då himmelrikets nyckel? Det är ånger och trogen, uthållig bön."

"När jag jämte några andra vandrade i Himalaya, träffade jag en man, som kom från ett hett klimat. Vi varnade honom och sade: 'Svep om händer och fötter noga, annars bli de förstörda av frost.' 'Jag skulle kunna tänka mig, att hetta kunde förstöra dem, men det vore dårskap att tänka, att köld skulle skada dem', sade han och aktade icke på våra varningar. Några dagar senare träffade jag honom på nytt. Då grät han bittert över den skada snön gjort honom. Men vartill tjänade sorgen nu?"

"En dag stod en man i skuggan av ett träd. Han talade till skuggan och sade: 'O, skugga, du vet med

visshet, att du kommer tillbaka hit en gång på dygnet. Men jag vet inte, om jag någonsin mer kommer hit. Och ändå har jag ingenting klart att träda fram med inför Gud i den tillkommande världen.' ... Ja, vi kunna säga med visshet, att många saker komma igen, men vi ha ingen rätt att känna oss vissa, att tillfället till ånger och bot kommer igen."

VII.

HJÄRTAT OCH HUVUDET.

Front mot intellektualismen.

"Religionen är en hjärtesak. Om vi släppa till vårt hjärta, kunna vi förstå dess sanning. Den finna vi icke på förståndsvägen, icke heller genom sinnenas iakttagelser, endast genom vårt innersta hjärta. Andra läror kunna läras ur böcker. Att känna Kristus kräver ingen boklig bildning. Men hjärtat måste ges."

Motsättningen hjärta—huvud intar på många sätt samma rum i Sadhuns förkunnelse som motsättningen tro—gärningar hos Paulus och väsentligen av samma grunder. För dem båda ligga i denna motsättning utpräglad å ena sidan en positiv bekännelse till den Kristusmystik, som för dem är kärnan i all religiositet, och å andra sidan ett starkt avståndstagande från den religiösa spekulation, som hörde till deras gamla omgivning. För Paulus betyder icke i detta sammanhang tron ett bejakande av trossatser utan den älskandes fulla hängivenhet åt den Älskade, en rörelse i själens grund hän emot en mystisk förening med själens Herre. Samma hängivenhet, samma dragning åsyftar Sadhun, när han säger: "Giv ditt hjärta åt Kristus, överlåt dig åt Honom, låt Ho-

nom få äga dig." "Ibland har jag försökt på egen hand hålla mig fri från synd, utan att dock ha kunnat övervinna frestelserna. När jag gav mitt hjärta åt Kristus, blev det mig möjligt." Vad är detta annat än Pauli lära om att vi "rättfärdiggöras" allena genom tron på Kristus?

Olikheten mellan Pauli och Sadhuns antiteser framkallas av olikheten mellan de båda system, som de bekämpa. Paulus har vunnit och genomtänkt och därför också formulerat sin livserfarenhet i förhållande till ett judiskt lagväsen, som fattar Gud i första rummet som en övervärldslig Domare. Sadhun har upplevt och utformat sin livserfarenhet i förhållande till en hinduistisk spekulation, som gör Gud till den i världsalltet immanenta levande kraften. Med "gärningar" menar Paulus den lära, som låter frälsningen stå att vinna genom strängaste observans av ett minutiöst stadgesystem, av rituell eller etisk art. Med "huvudet" menar Sadhun läran om frälsning genom kunskap. 'Jag har träffat en hinduistisk Sannyasi, som sade 'J n a n a-m a r g a', d. v. s. 'Kunskap är nödvändig för frälsningen'. Jag sade honom, att för att släcka törsten måste man hava vatten, men att det däremot inte är nödvändigt att veta, att vattnet är sammansatt av syre och väte. Somliga hinduistiska sannyasis äro mycket lärda män, men de ha fridlösa hjärtan."

Läran om frälsning genom kunskap är nästan lika — om också inte fullt — så sammanvävd med hinduismens tankegång, som läran om frälsning genom laggärningar var det med det judiska system, som Paulus motsatte sig. Och liksom det inom detta fanns några judar — och dessa voro ingalunda de ytligaste — som kunnat vinna religiös tillfredsställelse

i och genom Lagen (här må erinras om förf. till Ps. 119) — så har ock ett sådant själsläge funnits inom hinduismen med kunskapens frälsningsväg. Men bortsett från dessa undantag har Sadhun liksom Paulus fullkomligt rätt i sina invändningar, om vi betrakta de kritiserade systemen som en helhet och inte stanna inför deras enstaka yttringar.

I England och Amerika riktar sig det religiösa intresse, som överhuvud taget finns, först och främst på religionens praktiskt-etiska sida. Det sista ämne, som en vanlig människa av bildad medelklass skulle kunna lätt och ledigt samtala om, är religionsfilosofi. I Indien är förhållandet det motsatta. Brahmanismen har bibringat den stora massan förtrogenhet med ett invecklat kultsystem och hos de bildade ingjutit en förkärlek för filosofisk spekulation. Att det första och viktigaste i religionen varken är något rituellt eller något spekulativt utan ett nytt hjärta, är hos oss i Västerlandet en självklar sanning. I Indien har det ännu inte hunnit bli det.

Naturligtvis har i Indien, där hela livet så får sin prägel av religion, oupphörliga protester rests mot flertalets träldom under vidskepelsen och fåtalets under intellektualismen. Den mycket inflytelserika Bhaktiriktningen opponerar skarpt mot intellektualismens herravälde i religionen. Det finns i själva verket inte så litet i Sadhuns förhållande till dessa frågor, som inte skulle kunna läggas i munnen på en representant för Bhaktifromheten.

Sadhun är lika litet någon fiende till kunskap, som Paulus var en fiende till goda gärningar, men han står i våldsammaste motsättning till dem, som vilja sätta kunskapen i första rummet. Vi måste också hålla i minnet, för att fullt kunna bedöma värdet och

innebörden av Sadhuns ofta uttalade ringa uppskattning av det som blott rör huvudet, att i Indien missionären ofta får den invändningen att bemöta, att många dugliga, bildade engelsmän, som uppfostrats till kristendom, likväl sedan i livet förkastat denna åskådning. Det är icke heller omöjligt, att Sadhun kan ha mött några höglärda teologer, som förefallit honom skäligen blinda för de viktigare styckena av lagen!

Det enda nödvändiga i religionen är ett sinne, känsligt för andliga värden, ett öga som ser och en vilja som lyder. Och Sadhun var inte den förste, som gjorde upptäckten, att detta ofta är fördolt för de visa och kloka, men uppenbarat för de enfaldiga.

Intellektets plats.

Gör en lätt ändring i terminologien; ersätt "hjärtat" med "jaget såsom viljande och känsla", och läs i stället för "huvudet" "det reflekterande förståndet" — så kommer vad Sadhun har att säga om intellektets plats att nära överensstämma med åtskilliga moderna psykologers uppfattning.

"Hjärtat är själens allra innersta. Det mottager liksom trådlösa budskap från den osynliga världen. Huvudet befattar sig med det synliga. Det är hjärtat som ser och känner den andliga verklighetens innersida. Mitt huvud får låta sig nöja med vad mitt hjärta har sett. Om jag inte först sett dessa ting, skulle mitt huvud aldrig ha trott på dem. Hjärtat är förmer än huvudet."

"Kunskap, som man vinner med huvudet, stannar på halva vägen, tränger aldrig ned till själva hjärte-

grunden. Jag tog en gång upp en sten ur en damm och klöv itu den. Sex eller sju tum av stenen voro våta, men i mitten var den alldeles torr. Stenen hade varit i vattnet, men vattnet var inte i stenen. Det kan vara samma förhållande med människor. Somliga i kristenheten veta mycket om Kristus, men deras innersta hjärta är torrt. Kristus bor inte i deras hjärtan."

"Ibland har jag bland enkelt folk i Indien mött frågan: 'Om inte de lärda tro på kristendomen, hur kunna då vi göra det?' Jag svarade: 'Det är alldeles galet att fråga de lärda till råds. De kanske äro specialister i sina fack, som de ägnat sig åt hela sitt liv. Där är deras omdöme av stort värde. Men i andliga ting äro de kanske som barn — de veta just ingenting. Den som lever ett böneliv är den enda auktoritet, vars ord något gäller i fråga om religion. Mystikerna äro specialister i religion.' "

"Men", frågade vi, "hur kan man inför andra bevisa giltigheten av den kunskap, som mystikern vinner på den rent omedelbara intuitionens väg?"

"Av en mystikers liv kan man bli viss, att han icke talar osanning. Därför har han rätt att kräva uppmärksamhet. Försök sedan att i livet och er egen erfarenhet omsätta, vad han säger."

"Det är dårskap att i religiösa frågor lita till omdömen av naturvetenskapsmän, som själva sakna andlig erfarenhet. Lärda män som kunna räkna ut, när solen förmörkas, kanske rakt ingenting veta om hur synden förmörkar."

Den högsta kunskapen nås inte enbart genom förståndsutveckling, utan genom att förståndet får skärpa och ljus från Kristus. "Ögonen ha synförmåga; dock kunna de inte se, förrän de träffas av

ljusstrålar. Så har också förståndets öga synförmåga, men kan likväl ingenting urskilja, förrän strålarna från Rättfärdighetens Sol lyst in i dem."

Fåfängt sökande.

"En far tog en gång ett nystan med snören, som voro alldeles tilltrasslade, och försökte reda ut dem. Arbetet tog flera timmar. Hans lille son, som stod och såg på, fick tag i ett annat snöre och band den ena ändan om ett träd och gjorde en rännsnara av den andra. Sedan lade han snaran om halsen på sig och hängde sig på lek, medan fadern satt där och alltjämt redde ut trasslet. Modern fick se sonen hänga där och kom springande till platsen. 'Usling', ropade hon. 'Här håller barnet på att dö. I stället för att rädda det, sitter du och petar med dina tilltrasslade snören!' Barnet hade redan hunnit dö. Sådana följder får ett missriktat sökande. Den tid, som förspills på sådant, kunde ha använts till att frälsa millioner själar ur fördärvet."

"För några år sedan såg jag ett barn stå med en lök i handen och skala bort de många hinnorna, den ena efter den andra. Gossen sade: 'Jag plockar bort alla skalen för att få se, hur den ser ut inuti'. Jag invände: 'Hela löken är bara gjord av skal'. Men barnet stod fast: 'Det måste finnas något inuti'. Han fortsatte att skala bort skinnen, tills ingenting mer fanns kvar. Massor av människor behandla religionen på samma sätt. De fråga och fråga, men gå just på den vägen miste om själva den andliga synen."

"För en tid sedan samtalade jag med en av mina

indiska vänner, en mycket intelligent människa, till yrket kemist. Han fick tag i en kopp mjölk och började göra kemisk analys. Han upplyste oss, att där fanns så och så mycket vatten, så och så mycket socker och så mycket andra ämnen. Allt detta kunde han tala om; men jag sade: 'Ett litet barn kan inte analysera mjölken, men två saker vet det av erfarenhet. Det vet, att den är söt och god och att den gör det starkare. Barnet får mera krafter för var dag. Det kan inte förklara, hur det går till, men det vet det. Du däremot', sade jag till min vän, 'får med ditt analyserande ingen nytta av mjölken, och för resten förstör du den.' Barnet är visare än kemisten."

"Men", invände vi, "i längden gör väl ändå kemisten nytta med sin analys?"

"Ja, men det finns människor, som hela tiden stanna vid analyserande och som aldrig dricka mjölken."

"En man kom till Frälsaren med en förtvinad hand. Frälsaren förstod hans längtan att bli botad. Han sade: 'Räck ut din hand'. Mannen gjorde så, och handen blev helbrägda. Om han börjat diskutera, hade han inte blivit botad. Han ville inte disputera med sin Frälsare. Han hade kraft att räcka fram sin hand. Jag måste göra detsamma och tro på sanningen. Vi skola få se underbara ting, om vi lyda."

Det moraliska hindret.

Sedlig slapphet är, enligt Sadhuns mening, den fördolda orsaken till otron. "Många kunna helt enkelt inte fatta och upptaga i sig andlig sanning, där-

för att de äro förlamade av synd. De äro lika den spetälske, som fick benet bränt men var så förtvinad, att han inte kände smärta. Ångra synderna och bed Gud om förlåtelse. Då få Ni känna Kristi närhet. Kristi närhet kan inte beskrivas. Den måste upplevas."

"Men hur söker Ni då väcka människor ur deras domning?" frågade vi. "Jag talar om Kristus, som är de spetälskes enda hopp."

"Jag har sett en vattenbro spänd över vatten. Detta sade jag en gång i en predikan. De sade: 'En stenbro eller en träbro förstå vi. Men hur skulle man kunna göra en bro av vatten?' I det landet rådde aldrig köld, och de hade aldrig sett ett vattendrag igenfruset. Isen var vattenbron, spänd över vattnet, men detta kunde de inte förstå. Hur kan också en människa, som alltid bott i de varma länderna, förstå talet om en vattenbro över vattnet? Sammalunda äro de som leva i synden att likna vid människor, som aldrig gå upp till fjällen, där vattenbron över vattnet finnes att se. De kunna icke fatta den religiösa verkligheten. Men de som leva ett böneliv, likna dem, som leva i kalla länder och som kunna förstå."

Att känna Kristus.

Sadhun gör en noggrann åtskillnad mellan "att känna Kristus" och "att ha kännedom om Kristus". "Paulus sade: 'Jag blyges icke, ty jag vet på vem jag tror'. Han bar lidanden i åratal, men han blygdes icke, ty han visste, på vem han trodde. Nu för tiden finns det många, som känna

till och veta mycket om Kristus, men mycket få, som känna Honom och våga säga: 'Jag vet, på vem jag tror'. De skenheliga känna också till Kristus, men de känna Honom inte. Att känna och att känna till gör här en stor skillnad. Paulus måste ha sett och hört talas om Honom före sin omvändelse. Medan han ännu bara kände till Kristus, brukade han förfölja de kristna, men när han lärt känna Kristus, var det han själv, som blev förföljd."

"För en månad se'n fick en av mina indiska vänner se en påsklilja och blev ytterst förvånad. Han kände till en hel del om blomman. Han hade läst om den till examen, han hade hört om påskliljor i Wordsworths dikter, men han hade aldrig själv sett någon, och när han fick se den, visste han inte blommans namn. Det går an för människor att känna till Kristus rätt väl, utan att känna Honom. Men de som känna Honom, vinna frid, glädje, lycka och frälsning."

"Många själar i Indien ha funnit frälsning; somliga av dessa äro mycket enkla människor. Jag känner en man, som nästan saknar boklig bildning, men som är alldeles underbar, när han bär fram sitt vittnesbörd om Kristus. Han brukade säga: 'Jag var "en sopare"*, men genom Hans nåd har jag nu blivit "en son". Jag känner Honom, Han bor i mitt hjärta. Och om Ni ger ert hjärta åt Honom, skall också Ni lära känna Honom.' "

En Oxfordstudent, som läste på kandidatexamen, fick starka intryck av det föredrag, som Sadhun vid ett möte höll över hithörande frågor. Han rusade

---

* Soparna, som utföra renhållningsarbetet och andra dylika sysslor, räknas som en av de lägsta kasterna i Indien.

bort till rektorn vid ett teologiskt college och sade: "Jag är alldeles ense med Sadhun om det fåfänga i att bara samla kunskaper. Så snart jag tagit min B. A.-examen, går jag ut som missionär. Jag förstår inte, vad teologisk utbildning skulle tjäna till." Man berättade detta för Sadhun, som sade: "Så har jag inte menat. Präster behöva utbildning. Vad jag menade var, att lärdom utan liv är torra ben." Han fortsatte: "Jag är ingen fiende till kunskap i och för sig. Jag vill endast starkt ta avstånd från den moderna benägenheten att överskatta kunskaperna. Låt mig ta en bild. Luther betonade med våldsam styrka rättfärdiggörelsen genom tron i opposition mot Roms betonande av gärningarna. Men han försmådde inte gärningarna helt och hållet."

Redan i kristendomens första dagar funnos sådana, som ur Pauli ofta upprepade framhävande av tron drogo den slutsatsen, att man kunde få känna sig fritagen från goda gärningar. I hans brev står — enligt 2 Petr. 3: 16 — "ett och annat som är svårt att förstå och som okunniga och obefästa människor vrångt uttyda — — sig själva till fördärv." Om nu Sadhun, genom att på samma sätt åter och åter framhålla vikten av hjärtats hängivenhet åt Kristus, utsätter sig för samma vantolkning — är han alltså ute i gott sällskap.

VIII.

NATUREN OCH BIBELN.

Naturens bok.

Naturen utövar en särskild dragningskraft på Sadhun. Dock älskar han icke naturen med samma glöd som Franciskus, som predikade för svalorna eller kunde sjunga sin höga visa till "Broder Sol". Icke heller står han inför naturen med den känsla av gudomens immanens, som utmärker en Wordsworths naturmystik. Sadhuns naturuppfattning kommer mycket närmare profeternas. Judafolkets syn på naturen skildras på följande sätt av d:r Sanday i en ännu icke offentliggjord uppsats, skriven kort före hans död :"Grekerna studerade naturen för naturens egen skull, gjorde observationer och undersökningar för naturens egen skull. Vi äro grekernas lärjungar och göra som de. Israels profeter hade inga intressen av denna art. Väl intresserade de sig för naturen och ha efterlämnat storslagna naturskildringar. Men detta intresse bottnade icke i en rent objektiv betraktelse av naturen i och för sig, utan i en betraktelse, som hade sitt yttersta mål bortom naturen: de tänkte alltid på naturen som ett Guds händers verk, som ett uttryck för Gud. Vad Israels profeter riktade sitt intresse mot, var de andliga verklig-

heterna. Och då dessa ofta alls icke eller icke tillfredsställande kunde finna omedelbart uttryck, voro de glada att kunna ge dem uttryck medelbart. Och då naturen erbjuder en rikedom av analogier mellan det kroppsliga och materiella och det andliga, upptogo de tacksamt dessa analogier, när de gingo till sin uppgift att för sina åhörare framställa de andliga verkligheterna. Med andra ord: de brukade dem icke för deras egen skull utan såsom symboler."

"Himlarna förkunna Guds ära, och fästet förtäljer hans händers verk." Sadhun älskar icke naturen så högt, emedan han känner Gud *i* naturen, utan emedan Gud skapat naturen, och naturen för honom är en uppslagen bok, som i liknelser talar om Guds hemligheter. Han älskar naturens skönhet, i synnerhet Himalayas rena snöprakt, men han gör det mindre för skönhetens egen skull än för att han i denna fjällvärldens eviga stillhet har lättare att förbliva i Guds gemenskap och läsa ut de heliga sanningar, vilka, såsom han säger, stå skrivna med stora bokstäver överallt i naturen. Icke endast sköna utan också föga tilldragande landskap — kala sandhedar, förgängelsens styggelse — kunna tala till honom i liknelser om Gud. Så ha vi att förstå en ordvändning, som han gärna brukar: naturens bok.

Helgonet eller snillet lyckas aldrig fatta, varför andra människor icke kunna se det som är dem själva så fullkomligt klart. Därför förundrar sig Sadhun, att det är så få, som regelbundet läsa naturens bok och taga ut den vederkvickelse och förnyelse i anden, som han själv kan finna där. Frukterna av hans läsning av naturens bok äro de bilder och liknelser, som utgöra huvudparten av hans förkunnelse.

"För att kunna läsa andra böcker, måste man med möda lära sig behärska det språk, på vilket de äro skrivna. Så är det icke med naturens bok. Den är skriven på ett språk, så enkelt att alla kunna förstå det. Lev nära Kristus, så upplåter jag naturens bok för dig." För Sadhun ger den på en gång vila och upplysning. När man frågade honom, vilka förströelser han hade i sitt liv, som alltid är så rikt på spänning, svarade han: "Jag vilar ut, när jag läser i naturens bok." Tanken på att han på vägen till Paris skulle få fara över Engelska Kanalen fyllde honom med glad förväntan: han skulle då få ett tillfälle igen att studera naturen. Han stod uppe på däck och såg ut över det djupa blå vattnet, och glädjen lyste ur hans ansikte.

Han visar gärna på likheter och motsatser mellan Bibeln och naturens bok.

"Bibeln och naturens bok äro båda skrivna av den helige Ande på ett andligt språk. Den helige Ande är livets upphov. Hela naturen är genomträngd av liv. Därför är den den helige Andes verk, och språket i naturens bok är ett andligt tungomål. De pånyttfödda hava den helige Ande till moder. För dem är därför Bibelns språk och naturens deras eget modersmål, som de lätt och ledigt förstå. Men skillnaden mellan Bibeln och naturens bok är denna: Bibelns budskap är enkelt och ger sig omedelbart och går rakt på sak. Men i naturens bok måste man stava och lägga ihop, bokstav efter bokstav." Sadhun har upptäckt, att Bibelns författare stundom använda naturens bok i hans egen anda, t. ex. i följande ställen: "Två mig, att jag må bliva vitare än snö" (Ps. 51: 7) eller "Han är som ett träd, planterat vid vattenbäckar, vilket bär sin frukt i sin tid" (Ps. 1: 3).

Underligt nog nämnde han inte Jesu liknelser i detta sammanhang.

Han blev tillfrågad: "Är det någon skillnad mellan ert sätt att studera naturens bok och det som förekommer inom hinduismen? Läste inte även de hinduistiska siarna, vedahymnernas skalder, skriften i naturens bok?" "Jo, visst", svarade Sadhun, "men de tappade bort Gud i naturen. Den kristne finner i stället Gud i naturen. En hindumystiker tror, att Gud och naturen äro ett och detsamma. En kristen mystiker vet, att det måste finnas en Skapare, som skapat skapelsen."

Sadhun påpekade, att för honom rymmes också den mänskliga naturen i den naturens bok, som han talar om. Han hämtar sina bilder icke endast från träd, växter och djur, floder och berg utan från hela människolivets växlande skådespel. Men fastän människorna med sina intressen och sina svårigheter lämna ett överflödande rikt stoff för hans vakna iakttagelser, ser han icke på mänskligheten med en Dickens' blick, som fröjdas åt alla små svagheter, inte heller riktar han såsom Meredith in förstoringsglaset på dess mest fördolda komplikationer, utan han står där snarast som en predikare, som på samma gång är en konstnär, och upptäcker överallt stoff till nya, innehållsmättade liknelser. Och vidare, med sina intressen för allt mänskligt, saknar han dock turistens intresse för sevärdheter. När han var i Oxford, gingo roddtävlingarna av stapeln, men han avböjde inbjudningen att bevista dem. Inte heller tycktes han finna något nöje i att se stadens vackra byggnader eller andra sevärdheter. Han blir visserligen intresserad av att se något nytt; men detta torde mera bero på en önskan att få se Guds värld s. a. s. i fågelper-

spektiv än på något intresse besläktat med den forskariver, som besjälar genomsnittsturisten. Han vill gärna få se ryktbara städer. Men en gång hörde vi honom säga: "Jag tycker inte om städer; de äro oskrivna blad i naturens bok."

Bibeln.

På tillfrågan om sina älsklingsböcker i Bibeln, svarade Sadhun: "Det är med Bibeln som med en sockertopp; den är full av sötma, var jag än smakar på den." Icke desto mindre gör han i praktiken vissa åtskillnader. I Nya Testamentet har han sitt huvudförråd av andlig föda. Genom dess mindre omfång är han i stånd att alltid föra det med sig, i en Urduöversättning. Detta Nya Testamente jämte filt och mantel är det enda han äger på jorden. I föredragen citerar han oupphörligt Nya Testamentet, men gör endast sällan hänvisningar till Gamla Testamentet, och då vanligen till Psaltaren. Om synerna i Hesekiels bok föllo sig hans ord en gång så: "De äro gåtor. Ibland kan man fånga en skymt av deras mening, ibland inte." När man frågade, om han kände sig särskilt tilltalad av Uppenbarelseboken, svarade han: "Nej, inte synnerligen". Johannesevangeliet är den del av Bibeln, som han oftast läser och flitigast citerar.

När man då ställde till honom frågan, varför han så starkt drogs till just Johannes' evangelium, svarade han, att det på en gång var så enkelt och så djupt samt att detta evangelium skrivits av den lärjunge, som Jesus älskade, och därför öppnar nya, underbara utsikter in i Jesu inre och har ett alldeles

säreget behag. "Johannes låg invid Jesu bröst. Han hade ett varmt hjärta, och han talade, icke mun mot mun, utan hjärta mot hjärta med Jesus. Därför förstod han Honom bäst." Och vidare: "Johannes vittnade om Honom, som han kände. Han sade icke 'om Honom som jag läst om i böcker och hört talas om som världens Frälsare', utan om 'Honom som vi skådade'. Han levde tillsammans med Honom dag och natt i tre år. Han älskade vår Frälsare mer än de andra, och han kunde förstå sin Frälsares kärlek och vittna om Honom. Huru många av oss skulle kunna säga som han, att vi hava hört och sett Honom, att vi med egna händer togo på Honom och att vi kunna vittna om Honom?" Det är Sadhuns önskan att en gång få skriva en utläggning av Johannesevangeliet och därvid använda sitt eget karakteristiska tolkningssätt med bilder och liknelser. Vi må hoppas, att han får tillfälle att utföra sin avsikt.

"Under en resa i Centralprovinserna talade jag med en skara icke-kristna om vår uppståndne, levande Frälsare. Jag slutade mitt inlägg och frågade mina åhörare, om någon av dem ville börja läsa Bibeln för att få veta något mer om Kristus. En av de närvarande, en utpräglad kristendomsfiende, tog emot ett Johannesevangelium. Han läste ett par, tre meningar och slet sedan genast boken i stycken och kastade bitarna ifrån sig. Detta hände i en tågkupé. Två år senare fick jag höra något underbart. Samma dag, som mannen rivit sönder Johannesevangeliet och kastat ut bitarna genom kupéfönstret, kom en sanningssökare vandrande fram utefter banan. Det var en verklig sökare. Under sex eller sju år hade han redan med all iver och möda sökt finna sanningen, men ännu hade hans själ icke funnit vila. När han

så gick fram på järnvägsbanken, fördjupad i sådana tankar, fick han syn på de sönderrivna bladen ur evangeliet, tog upp dem och började läsa. Han såg orden 'evigt liv'. Enligt hinduismen kan det väl vara en riktig tanke, att vi icke skola dö, utan leva under själavandring och återvända hit till jorden. Men 'evigt liv' — det ljöd på annat sätt. På ett annat blad läste han orden 'livets bröd'? Han visade de sönderrivna bladen för en vän och sade: 'Kan du säga mig, vad detta är för slags bok? Det är bra ledsamt att någon rivit sönder den.' Mannen svarade: 'Det där är något kristet. Sådant skall man inte läsa. Man blir befläckad av det. Läs inte sådana böcker.' Då sade sökaren, eftertänksamt: 'Jag måste få veta mer om detta. Det kan inte vara farligt att få närmare kännedom om dessa ting.' Han gick och köpte sig ett exemplar av Nya Testamentet och började läsa — och fann vår Frälsare. Nu är han själv en missionär för Kristus i Centralprovinserna. De sönderslitna bitarna av Johannesevangeliet bevisade sig riktigt vara ett stycke levande bröd — en del av Livets bröd."

Sadhun har många exempel att peka på, hur Nya Testamentet fått insteg och verkat omvändelse bland grupper av människor, som missionärerna icke komma åt. Den kristendom, som spritt sig på sådana självständiga vägar, röjer naturligtvis ofta excentriska drag. "I ett buddhisttempel i västra Tibet fann jag till min förvåning i själva Lamans, den buddhistiske översteprästens, bibliotek ett exemplar av Nya Testamentet. Jag frågade honom: 'Varifrån har Ni fått den här boken?' Han sade: 'Det är en underbar bok. Det står många underbara saker i den. Känner Ni till, vem denne Jesus Kristus är, som Bibeln

talar om? Han måste ha varit en inkarnation av Buddha.' Jag svarade: 'Jag tror på Honom. Han är min och världens Frälsare.' Prästen fortsatte: 'Om Han är världens Frälsare, vet jag inte. Men jag vet, att Han är en inkarnation av Buddha. Och Tibet är världens tak, och Han skall komma igen och hans tron skall stå i Tibet, och Han skall härska över hela världen, ty Tibet är världens tak. Därför vänta vi Honom, och Han skall komma igen, och Han skall regera på jorden, Buddhas inkarnation, Jesus Kristus.' "

Den moderna kritikens sätt att nalkas Bibeln och denna forsknings verkliga mål och innebörd känner Sadhun troligen genom liten eller ingen förstahandskunskap. Men vad han känner till om bibelkritiken, inger honom stark avsmak. Han är allvarligt bekymrad för "denna andliga influensa", såsom han kallar den, och för den benägenhet att i Kristus se endast en stor morallärare, som han tror vara dess följd.

Anmärkningen är värd beaktande, när den kommer från en sådan man som Sundar Singh. Det finns obestridligen teologiska vetenskapsmän, som behöva en påminnelse, att profeterna, psalmsångarna och apostlarna liksom Sadhun voro människor, som levde i, med och för Gud. Några av dem hade väl sett ljuset mindre klart än andra, men alla voro de mystiker av den enda riktiga typen — d. v. s. människor, som känna Gud, därför att de älskat Honom och sökt lyda Hans vilja. A m a n s a b a m a n t e a c c e n d i t u r, säger Augustinus: "kärlek tänds av kärlek". Den som nalkas deras skrifter med något av samma sinne, varmed han skulle nalkas sakramentet, kan tändas av deras eld; han också kan

tilläventyrs finna Gud. Och han skulle så mycket vissare få göra denna erfarenhet, om han hade nog omfattande kunskaper om dessa skriftställares historiska och andliga miljö för att vid läsningen kunna få fantasien och intuitionen till hjälp — dessa hjälpkrafter, som äro nödvändiga för det rätta förståendet och den rätta uppskattningen av allt verkligt stort inom litteraturen. Det historiskt-kritiska studiet av Bibeln är visserligen den viktigaste delen av den bibliska arkeologien och av kyrkohistorien — men det är ingenting annat än arkeologi och historia. Låt väl detaljstudiet under mikroskop av dokument och data få bli till en fix idé, som gör en blind för viktigare stycken i lagen, så är "den andliga influensan" ofrånkomligt där. "Det ena skall man göra och det andra icke låta."

Men Sadhuns egen syn på Bibelns inspiration, utifrån vilken han kritiserar kritiken, är inte det minsta lik den strängt mekaniska uppfattning, som företrätts av västerländska teologer av en äldre skola. Här är icke fråga om bokstavsinspiration och yttre ofelbarhet.

"Under vistelsen i en väns hem i Nordindien kom jag att läsa en bok i andliga ämnen, som jag delvis inte kunde förstå. Min värd, som var teol. och fil. d:r, redde ut de svåra ställena för mig, och hans förklaringar tycktes mig antagliga. Senare fick jag emellertid träffa författaren själv, som förklarade sin egen mening för mig, och den var ganska olika. På samma sätt vantolka de lärde ofta Den Heliga Skrift. För att få ett riktigt grepp om den verkliga meningen måste vi vända oss till författaren, vilket här betyder: vi måste leva nära den helige Ande."

"Den helige Ande är Skriftens verklige författare, men därför säger jag inte, att varje ord, så som det står på hebreiska eller grekiska, är inspirerat. Kläderna äro icke mannen; så äro ord endast mänskligt språk. Icke orden, utan deras inre mening har inspirationen. De bibliska författarna skrevo på vanligt vardagsspråk, som icke fullt förmår ge uttryck åt andliga verkligheter. Därför är det många gånger svårt för oss att genom orden tränga in till den verkliga meningen, men för dem, som leva i förbindelse med författaren, med den helige Ande, ligger allting i klar dager. 'Mina ord äro ande och äro liv'; men detta blev sagt om meningen, icke om bokstaven. När den helige Ande talar till människor, talar Han icke med vanliga mänskliga ord, utan på hjärtats tungomål, på den andliga världens ordlösa språk — det som jag hör i ekstasen."

"När jag är i andehänryckning och talar med änglar och helgon, brukar jag inte denna världens språk utan ett andligt tungomål utan ord, som tycks av sig själv gå över mina läppar. Innan jag formar ett ord eller rör mina läppar, är meningen utsagd. Och det var på detta samma språk, som sanningen meddelades åt Skriftens författare. Efteråt försökte de finna ord för vad de fått sig uppenbarat. Ofta kunna de väl då ha misslyckats i att finna det rätta ordet, men den mening de försökte ge uttryck, är inspirerad. De måste ha känt denna svårighet särskilt starkt, när det gällde att uttrycka hela det rika innehållet i något, som ofta innerst är outsägbart. Och sedan de gjort sitt bästa och skrivit ned sitt försök, måste de ha tänkt vid sig själva: "Ja, till slut är väl ändå något bättre än intet, och budskapet m å s t e bäras fram!"

Vid ett annat tillfälle fällde han följande ord om Bibeln: "Vi intaga föda. Det värdefulla i födan upptages genom matsmältningen, det onyttiga bortgår. Själen upptar spontant sådant, som den har gagn av; det andra skiljs ut av sig själv."

Om Bibelns roll vid hans egen omvändelse säger han*: "Jag brukade läsa Bibeln, och jag kände makten i Guds ord. Naturligtvis behagade det mig inte alla gånger. Jag brukade säga emot Bibeln, ja, riva den i stycken och bränna den. Men även i sådana tider kunde jag ibland känna dess underbara makt och dragningskraft, det måste jag bekänna. Det var som en frisk, sval fläkt — ja, kanske den bilden inte talar till er här i England, Ni tycka mer om eld än svalka. Men för dem som leva i ett hett klimat, är en sval vind en vederkvickelse — livets egen andedräkt. I mitt sanningssökande vände jag mig först till hinduismen för att få mättnad, frid och glädje, och sedan åt alla tänkbara håll. Men hinduismens urkunder och andra religioners upphöjda läror kunde inte ge mig nog. När jag då brukade läsa Guds ord, kände jag, att där fanns den svala fläkten, livets andedräkt. Fastän jag brukade slita Bibeln i stycken, kände jag dess makt. Många andra kände makten av Guds ord. De brukade säga: "Du skall inte läsa Bibeln". "Varför?" "Det är en trolldomsbok. Du blir kristen. Många som börjat med att läsa Bibeln, ha blivit kristna. Läs den inte." Några icke-kristna och ivriga motståndare till kristendomen fingo själva nogsamt erfara, att det fanns makt i Bi-

---

* Detta stycke, liksom några av de föregående berättelserna, äro hämtade ur ett föredrag vid Bibelsällskapets årsmöte i London. Jfr. The Bible in the World, juni 1920.

beln. Vid den tiden fick jag själv känna den underbara makten och dragningskraften i Guds ord. Jag lärde känna min Frälsare. Genom Guds ord fördes jag i beröring med min Frälsare. Jag lärde känna Kristus genom Bibeln. När Han uppenbarade sig för mig i en syn, blev jag omvänd och fick erfara himmelen på jorden."

De tre sista satserna visa oss hela hans ställning till Bibeln i en samlad syn. I sina tankar om Bibeln, liksom i allting annat, är han en Kristusmystiker. Kristus är medelpunkten i hans mystik. Eller, för att bruka hans egna ord: "Evangelierna ha ett enda syfte: att föra oss i beröring med Kristus".

Underverk.

Sadhun tror obetingat på under. "Underverkens tid är inte förbi, endast trons." Och han betraktar — med rätt eller orätt; det behöva vi här inte ta ställning till — dem, som stå tvekande inför Bibelns underverk, såsom människor med förtunnad tro på Guds makt. "Förr i världen var Bibeln en stor bok. Nu ger man den sådan utstyrsel, att man kan bära den i högra fickan. Förr i världen tänkte man också stort om Gud. Nu försöker man göra Gud så liten, att han skall kunna stoppas in i vänstra fickan." "Nya födelsens under är det största underverket. Den som tror på det undret, tror på alla under."

"Helgonen i himmelen kunna andligen bistå människor på jorden, men få inte komma hit ned och arbeta direkt. De göra sitt verk indirekt, genom andra människor. Änglarna skulle lätt kunna omvända hela världen på tio minuter. Några av dem bådo om

förmånen att få lida i denna värld, men Gud vägrade dem deras bön, ty Han ville inte ställa sig i vägen för människornas fria avgörelse, genom utövning av sådan underbringande makt. Apostlarna tillätos verka genom under för att bevisa, att de liksom Kristus hade makt bakom sina ord, och underverk tillåtas någon gång ännu såsom undantag."*

I London och New York talar allt, som drar blicken till sig, om organisation och uppfinningar och om naturvetenskapen, som möjliggjort allt detta. Naturen tycks vara människan fullkomligt underlagd och tanken på "lagbundenhetens rike" talar både till fantasien och förnuftet. Och det blir svårt att tro på under.

I en indisk by däremot, på berg som Himalaya, vid floder som Ganges, där den tropiska urskogens yppighet omväxlar med oändliga odlingsmarker och väldiga, kala ökenvidder, där man om dagen jagas av solens gissel och om natten binds i skräck av djungelns mångstämmiga sorl, där kan människan i sin ängslan och hjälplöshet förnimma den Endes hjärta klappa bakom allt som en underfull och fullkomligt oberäknelig, mäktig kraft. Kommer så härtill en åldrig kultur, med en överflödande rikedom på underberättelser och fullkomligt i saknad av själva den naturvetenskapliga anden — så kan man förstå, att det blir svårt att icke tro på under.

Att här taga parti för det ena eller det andra av dessa motstridande betraktelsesätt eller att ens utförligt hävda, att denna tvistefråga i grunden föga kommer en verklig fromhet vid, skulle icke vara på

* Detta meddelades Sadhun, enligt hans egen utsago, under ekstas.

sin plats. Vårt syfte är att ge en bild av Sadhun, sådan han verkligen är. Men om porträttet skall vara riktigt, måste den bakgrund, som personbilden framträder emot, igenkännas som h a n s omgivande värld, icke som vår.

Sadhun tror på under, icke endast därför att han finner dem i Bibeln och i naturens bok, sådan enkla indiska bönder bruka läsa den, utan emedan de skett eller tyckas ha skett i hans eget liv.

Det följande är hämtat ur ett stenografiskt referat av ett föredrag, som hölls vid det förut omnämnda mötet, där biskopen av London satt som ordförande. Den skildrade upplevelsen är hans egen; i Indien har han också många gånger framställt den så. Men han hade tillräcklig kännedom om engelskt åskådningssätt för att förstå, att om han framhöll det berättade som sin egen erfarenhet, skulle han få uppmärksamheten inriktad på sin person och dragen från den sak han ville inskärpa. Därför lät han, karakteristiskt nog, berättelsen skenbart gälla någon annan.

"Det fanns en man, som fått Guds kallelse att gå till bergsbygden. Först ville människor inte taga emot honom. I början hade han det ganska svårt. Trött och hungrig var han och törstig. Han gick in i en grotta och började bedja och kom i frestelse: 'Du drog hit för att förkunna Kristus för människorna, men var är din Kristus nu? Här går du hungrig och törstig, och din Frälsare hjälper dig icke.' Men när han började bedja, kom en så underbar frid in i hans själ, att han kunde säga: 'Min Frälsare har hört mig.' Han kunde inte få mat eller bröd, men han tog några söta blad, och det var, som om han aldrig smakat en så läcker föda förr. Vår Frälsares närhet hade förvandlat dem.

Längre fram kom en skara människor med käppar och stenar i hand för att anfalla honom. Han slöt sina ögon och sade: 'Ske Din vilja. I dina händer befaller jag min själ.' Men när han öppnade ögonen, såg han, att de alla gått sin väg. Han tillbragte hela natten i bön, och i dagningen kom en skara på åttio eller nittio människor till honom. Nu hade de icke störar och stenar i händerna.

'Om Ni vilja döda mig, så står jag här', sade mannen.

'I går kväll kommo vi för att döda dig och stena dig, men i dag ha vi kommit för att göra dig en fråga. Många människor från olika länder ha vi sett, och vi känna till dem alla, men i går kväll sågo vi en underbar sorts människor: i vilket land höra de hemma? Du stod inte ensam i går kväll. Det stod många omkring dig i skinande kläder. Vilka voro de?'

Det var inte en eller två som sågo denna syn, utan hela skaran. Männen i de skinande kläderna hörde till himmelens folk. De sändas ut att tjäna dem, som gå som Hans vittnen och lyda Honom. Men de som leva ett verkligt böneliv, kunna få se underbarare ting än dessa. De finna den frid, som ingenstädes annars står att vinna."

Föredragen på tamuliska innehåller följande berättelse:

I Tibet fanns en man, som sökte Gud, men inte kunde finna Honom och därför var fridlös och olycklig. Till slut blev han så modfälld, att han beslöt begå självmord. Just vid den tiden kom en främling till honom och sade: "Jag känner en man som bor hundra mil bort, utanför detta rikes gränser. Han kan hjälpa dig." Mannen bröt med glädje upp för

att gå och söka hjälparen. Efter flera dagsleder stodo de båda vid stranden av en flod. "Stanna kvar här", sade främlingen. "Sju mil härifrån ligger byn, där den mannen bor, som jag talat om. Jag går och hämtar honom hit." Med dessa ord gick han över floden till andra stranden fram till byn och kom tillbaka med hjälparen, som var en kristen. Den kristne och sökaren hade långa samtal. Han kom till tro på Kristus och var redo att låta döpa sig. Då såg han sig om efter främlingen, som varit hans vägvisare och hjälpt honom, men han stod ingenstädes att finna. Han trodde, att främlingen varit en vän till den kristne mannen, och denne å sin sida trodde, att han var en vän till tibetanen. Till sist kommo de överens, att det måste ha varit en ängel. Så blev mannen döpt. Men fastän ängeln vandrat med honom flera dagar, hade han aldrig förkunnat budskapet om Kristus. Det var Guds vilja, att denna del av uppgiften skulle fullgöras av en människa, av den kristne, som bodde där hundra mil längre bort."

Följande utdrag ur ett brev till Nur Afshan (citerat av A. Zahir, A Lover of the Cross) låter oss få en inblick både i Sadhuns sätt att leva och i den värld, där han rör sig, och kan lämpligen tjäna som avslutning på detta kapitel:

"För några veckor sedan besökte en kristen sadhu vid namn Sundar Singh byarna i trakten av Narkanda där han led allvarlig förföljelse. Vi sutto just och kallpratade, när en lantman vid namn Nandi kom fram till oss och sade:

'En underlig sak har inträffat i vår by. En dag, när vi bärgade in säden på ett fält, kom en Sadhu fram till oss och började tala religion. Vi kände oss alla förargade över att så bli störda i vårt arbete och

lät förbannelser hagla över mannen. Men utan att bry sig om våra eder och hotelser gick mannen på och talade. Då tog min bror upp en sten och träffade honom i huvudet. Men den ädle sadhun fäste sig icke vid förolämpningen; han endast slöt ögonen och sade: "O Gud, förlåt dem!" Efter en liten stund kom en häftig huvudvärk över min bror, som slungat stenen, och han måste sluta sitt arbete. Då grep Sadhun min brors skära och började meja säden. Vi förundrade oss alla och sade: "Vad slags människa är väl denne Sadhu, som beder för oss i stället för att hämnas med bannor och eder?" Därpå togo vi honom med hem till vårt hus, och där berättade han många sköna saker för oss. Sedan han lämnat oss, lade vi märke till något förvånansvärt. Fältet, där den ädle mannen gått och mejat, har aldrig givit så mycket säd som i år. Vi ha fått in två mått över normalskörd i år.' — — —

För några dagar sedan träffade jag en europeisk dam, som var på väg till Simla. Jag berättade saken för henne, och hon rådde mig att skicka en redogörelse för den underbara händelsen till N u r A f s h a n. — Därför sänder jag nu på hennes råd detta meddelande till redaktionen. Samtidigt vill jag framställa en begäran, att Sadhun må göra ett nytt besök i samma by, så att vi må få välsignelse genom hans heliga predikan.

J i y a R a m."

IX.

BORDSSAMTAL.

Till formen och även i sak är det inte stor olikhet mellan vad Sadhun säger från talarstolen och vad han säger i privatsamtal med en eller två personer eller i ett bordssällskap. Men det är påtagligt, att han känner sig mera hemma, när han får använda det litet formlösa framställningssätt, där tankarna få gå av och an, som den indiske gurun brukar i sin lärjungakrets, än när han skall anpassa sig efter Västerlandets givna predikostil och stela föredragskonst. Dessutom är det i mindre sällskap lättare att få grepp om hans humor, hans vänlighet, hans andliga djup och att få se hans ansiktes livfullhet och rika skiftning i uttrycket och att få känna den ande av övervärldslig frid, som breder sig kring hans person.

I detta kapitel samla vi under en enhetlig överskrift några stickprov på hans framställningssätt, både ur hans privata och hans offentliga förkunnelse. — Somliga saker ha medtagits för den andliga skärpa och klarsyn, som de röja, andra, därför att de visa på en gång hur enkelt och hur målande han kan skildra.

Predikokallet.

"Jag sätter mig inte ner och skriver predikningar. Under bönen får jag text, ämne och bilder. De som predika borde få sitt budskap direkt från Gud. Om man i stället hämtar det ur böcker, har man inte ett eget evangelium att förkunna: man förkunnar andras budskap. Man ligger på andras ägg och ruvar dem och menar, att det är ens egna."

En journalist från en Londontidning frågade Sadhun efter ämnet för ett visst föredrag, som han skulle hålla. Han svarade, att han inte själv visste besked om ämnet, men att han skulle tala, såsom Gud ledde honom att tala. Han begär ovillkorligen att få en längre stunds stillhet för bön och meditation före ett offentligt föredrag; detta inleder han sedan med en text och med angivande av några få, noggrant valda grundtankar, anpassade efter det ifrågavarande tillfället. Hur sedan gången av predikan utvecklar sig, beror i hög grad på åhörarskarans sammansättning. "Det finns någonting inom mig, vad det nu är, som sätter mig i stånd att omedelbart förnimma åhörarnas andliga behov, liksom hunden genom sin instinkt kan vädra sig till ett spår bättre än någon tränad människa."

Vi talade med Sadhun om hans sätt att förbereda sig till predikan: "Vad säger Ni då om dem, som inte ha en sådan skapande fantasi och andekraft? Om de gå upp i predikstolen såsom Ni och inte omsorgsfullt utarbetat sina predikningar, kunna de inte hålla intresset vid makt hos församlingen." Då svarade Sadhun: "Endast sådana, som fått verklig

kallelse från Gud, skulle träda i Hans tjänst som predikare. Åt dem kan Gud anförtro ett budskap, även om deras förståndsutrustning är klen."

"Det var en gång en sopare, som blev kristen. Han gav sitt hjärta åt Kristus. Han fann Kristi underbara frid och blev frälst och kunde vittna om Frälsaren. Folk brukade säga: 'Han har något, som vi inte ha'. Med största uppmärksamhet lyssnade man till hans predikan. Någon kom förbi, där han talade, och frågade: 'Varför lyssna de med sådan vördnad till en sopare?' Soparen sade: 'När min Frälsare red in i Jerusalem på en åsna, tog folket sina kläder och bredde dem på vägen under dess fötter. De bredde inte ut sina kläder under Kristi fötter utan under åsnans. Varför gjorde de så för en åsna? Emedan Konungarnas Konung red på den. När Kristus stigit av åsnan, var det ingen, som frågade efter den längre. Åsnan fick heder, så länge Konungarnas Konung red på den.' "

"Har Ni något råd att ge angående prästutbildningen?" "Teologerna borde få deltaga mera i praktiskt arbete. Professorerna borde draga omkring i landet med sina studenter under två eller tre månader och förkunna evangelium."

Liv och hopp.

"Liv och överflödande liv äro icke samma sak. Där är en stor skillnad. Vad ha vi för glädje av bara liv? Låt mig svara med en bild. Jag besökte ett sjukhus och såg där en man, som var sängliggande sjuk. Hans tillstånd ingav inga farhågor; likväl fick jag dagen därefter höra, att mannen var död. Hur

hade han dött? En cobra hade under natten fallit från taket ned på hans bädd. Den sjuke såg ormen kräla från fotändan upp mot huvudet. Han greps av skräck. Men han var inte stark nog varken att gå upp ur bädden eller att döda ormen. Den högg honom i halsen, och han dog. Sedan kom en annan man och dödade ormen. Mannen, som nu låg död, hade haft liv — och dock, vilken skillnad! Fastän han hade liv, kunde han inte skydda sig för faran. Den andre däremot skyddade sig själv och dödade ormen. Många kristna ha också liv, men kunna icke hålla sig skyddade för den gamle ormen. De kunna inte övervinna frestelserna. Hur skulle de kunna rädda andra? De få dö i sina synder, ty från den gamle ormens bett sprider sig giftet i hela kroppen. Men de som leva ett överflödande liv kunna döda den gamle ormen och icke blott själva övervinna frestelserna utan hjälpa andra att också göra det. Detta är överflödande liv."

"Om vi ge oss själva helt åt Honom, kan Han verka genom oss. Om vi överlåta oss i hans händer, kan Han bruka oss. Genom dem som äro bönens människor, kan Han uträtta stora ting."

"Guds tjänare fälla stundom modet. Folket aktar inte på dem, de lyssna inte. Ibland har jag själv känt det så. Men jag har fått lära mig, att det är vår sak att predika och bära vittne. Om vi göra vårt, skall den helige Ande verka sitt verk i deras hjärtan. Men vi måste sköta vår andel."

"Låt oss aldrig fälla modet inför våra svagheter. Solen har många fläckar. Slutar den väl därför att utstråla ljus? Så låt oss lysa med det ljus, som Han ger oss, Han som är det sanna ljuset. Han skall borttaga våra brister och göra oss fullkomliga. Det

är vår plikt att lysa. Eldflugan är en av de minsta insekterna, men hon gläder vandrarens hjärta med sitt vänliga lilla sken."

Tjänande.

"Det fanns en rik man i en viss bygd. En dag satt hans son ute i faderns trädgård. Då kommo många fåglar och åto upp frukterna. Boskapen trampade ned växterna. Sonen såg detta, men drev inte bort dem. 'Är det rätt, att du sitter här och ser din faders trädgård förstöras på detta vis och du ändå håller dig lugn?' sade människor till honom. 'Far har inte sagt åt mig att vakta', sade sonen. 'Det är inte min sak.' Men fadern, som hörde vad som stod på, körde ut sonen ur huset. Det är ingen särskild befallning, utan vår omgivnings brister och behov, som förmedlar till oss kallelsen att gå i Guds tjänst."

"Uppe i de fruktansvärt kalla bergstrakterna i norra Indien, bruka de resande hålla sig varma genom följande medel: De taga ett litet kärl och fylla det med glödande kol och lägga lock på. De linda om det med snören och vira in det i tyg och bära det sedan under armarna. Tre män färdades på detta sätt fram mot en helig plats kallad Amarnath. En av dem såg många medvandrare lida av kölden. Han tog då eld ur sitt kärl och tände så en brasa, där alla kunde få värma sig. Alla kommo levande därifrån. När mörkret föll på, tog den andre kol ur sitt kärl och tände därmed en fackla och hjälpte dem alla att kunna vandra trygga framåt. Men den tredje hånade sina kamrater och sade: 'Vilka dårar ni äro,

som förstöra er egen eld för andras skull!' 'Låt oss få se din eld', sade de till honom. Och se, när han öppnade kärlet, fanns där ingen eld, bara aska och svartnade kol. Med sin eld hade en givit värme åt andra, och en annan hade givit ljus. Men den tredje var självisk och behöll elden för eget bruk, och den blev inte till nytta ens för honom själv.

På samma sätt är det Guds vilja, att den helige Andes eld, som vi undfå, skall ge värme och ljus åt andra och hjälpa dem till frälsning. Många se ned på dem, som ge ut hälsa, krafter och pengar för andras frälsning, och kalla dem dårar. Och dock är det dessa, som skola föra många till frälsning och som själva skola bli frälsta. Men de som icke ivra för att andra skola få del av den frälsning de själva vunnit, skola mista sin egen frälsning och på yttersta dagen finna, att deras väg går till helvetet. Då gagnar det till intet att gråta och klaga. Därför skulle vi i detta nu försöka göra något för andras frälsning."

"Det var en kung, som härskade över Paras' konungarike. Han såg, att hans undersåtar voro mycket lata, och han var orolig för, hur de skulle kunna försvara sig, om fiender bröte sig in i landet. Då han förstod, att alla råd skulle vara fruktlösa, lät han rulla en stor sten till en plats, där fyra vägar möttes. Fastän folket såg detta, gjorde ingen ett försök att flytta bort stenen, utan alla togo sig en egen stig förbi stenen. En vecka förgick. Då bjöd konungen alla sina undersåtar att samlas vid vägmötet. Nu lyfte konungen själv utan svårighet undan stenen, som var urholkad och därför lätt. Under stenen låg en kista med gyllene smycken av omätligt värde. På kistan stod präntat: 'Åt den, som lyfter stenen'. Konungen visade dem på inskriften och sade: 'Detta

ha ni förlorat genom er lättja. Om ni fortsätta på samma sätt, förlora ni riket, när fienderna komma.' Var och en av de församlade sörjde över det tillfälle att vinna en sagolik rikedom, som han förspillt genom sin rädsla för besvär och arbete."

"Också Kristus kallar oss att bära korset och uthärda lidande och vånda för andras frälsning. Många gå bort och vilja icke bära korset, de vilja hellre ha rikedom, hälsa och inflytelserik ställning. De mena, att korset är tungt. Men Han säger: 'Mitt ok är ljuvligt, och min börda är lätt'. När vi bära det, märka vi, att det är lätt. Än mer, när vi lyfta korset, få vi bortom det skåda krona och tron och härlighet. Här är kors, där är salighet. Därför måste vi vara redo att giva ut hälsa, krafter, ja, om så kräves, själva livet för våra landsmäns frälsning."

"Det fanns en hängiven kristen, som lydde Guds kallelse och arbetade i Guds vingård. Folket slog honom och plågade honom och hängde honom i ett träd med huvudet nedåt. Men han sade: 'Det förvånar mig inte, att Ni hänga mig upp och ned. Världen är upp och nedvänd, och världens gärningar äro också upp och nedvända. Därför ha ni också hängt mig upp och ned. Jag vill tacka er för detta. I en lanterna magica placeras bilderna upp och nedvända, men de framträda rätt på duken. Här ha Ni fastbundit mig i upp och nedvänd ställning, men jag skall bli vänd rätt igen i det himmelska hemmet. Om jag vore vänd rätt härnere, skulle jag förmodligen vara upp och nedvänd där."

Religioner och religion.

"Äro inte alla religioner lika bra, de vilja alla fostra till goda gärningar?" "Jo, men där är dock en stor skillnad. Andra religioner säga: Gör alla goda gärningar du kan, så blir du god till sist. Men kristendomen säger: Var god, så kan du sedan göra det goda; det kommer av sig själv ur ett gott hjärta. Hjärtats förvandling måste ske först."

"Vad är er tanke om Buddha och hans lära?" frågade vi. "Buddha är ingen religiös mystiker, han är endast en morallärare. Det finns ingenting om Gud i hans lära. Detta är förvånande hos en sådan personlighet. Han förkunnade Nirvana och utsläckandet av allt begär. Men frälsning är icke att få alla själens begär utsläckta. Det är fastmer att få mättnad för sitt begär. Det rätta sättet att behandla törst är icke att döda den — det skulle betyda döden för hela människan — utan att tillfredsställa den."

Antag, att vi skriva siffran 1 och så en rad nollor till höger om den. Ju flera nollor, desto större blir talet. Men skriv hur många nollor som helst till vänster om ettan; det blir ingenting annat än nollor. Kristus står där som ettan. På hans vänstra sida är världen. De rikedomar, som vinnas av dem som söka denna världen, äro blotta nollor. Men på höger sida är himmelen. De rikedomar, som stå dem till buds, som söka himmelen, känna inga gränser."

"Sekter äro konstiga och onödiga företeelser. Gud är ju en, varför har man då så många kyrkosamfund? Varför skall man vålla split? Men jag för-

modar, att det måste så vara här i världen. När alla sekter blivit ett, står inte världen längre. Då är det redan himmel."

"En dag gick jag en gata fram. Jag såg alla dörrar vara tillbommade. Ingen människa syntes till. Det slog mig plötsligt, att så länge hjärtat håller sig tillbommat mot Herren, som skapat hjärtat, måste alla dörrar noga låsas för att hålla egendomen i säkerhet. Men om hjärtat öppnats för Herren, behöva dörrarna icke längre bommas till. Ty då finns det inga tjuvar mera."

Guds försyn.

"Jag träffade en ung man och frågade honom, vad han gjorde för sin Frälsare. 'Vad har Han gjort för mig, så att jag behöver göra något för Honom?' svarade han. 'Har han inte låtit sitt blod rinna, ja, givit sitt liv för dig?' sade jag. 'Nå, men var det bara för mig? Han gav ju sitt liv för alla. Vad har han gjort särskilt för mig, så att jag skulle behöva tjäna Honom?' genmälde den unge mannen. Några månader senare blev han allvarligt sjuk. Han låg för döden. Då kom han i andehänryckning och såg en syn. Hans rum blev klätt med tavlor, som avbildade olika tilldragelser ur hans liv. På en bild såg man honom som barn falla ned från en balkong i övre våningen. En Hjälpare fångar honom i fallet i sin famn och sätter honom varligt ned på marken. Mannen har spikmärkta händer. På en annan tavla halkar han ned från en klippa och tror, att han säkert skall dö. Också då räddar Hjälparen honom. På hans händer synas ärr. På en annan bild trampar

han på en orm. Men Hjälparen håller ormen så, att den inte stinger. Också här ser man de spikmärkta händerna. Sedan en gång när han i sin kammare fallit i synd, visar Han sig för honom, visar på sina sår och ber honom att icke synda. När den sjuke fått se alla dessa bilder, kom Hjälparen själv och ställde sig vid bädden och sade: 'Fastän jag gjort allt detta för dig, menade du, att jag ingenting gjort dig. Nu är du nära att dö. Om du dör, väntar dig säkert ett evigt helvete. Men också nu skall jag frälsa dig från döden. Gå och förkunna för alla och envar, hur stora ting Herren gjort dig!' När han blivit frisk, blev han en Guds tjänare. Jag träffade honom då och hörde honom med ängslan i rösten säga: 'I mitt oförstånd menade jag, att Gud inte gjort något för mig. När jag vid olika tillfällen undgick livsfara, trodde mina föräldrar och jag, att detta berott på god tur eller på en slump. Men nu vet jag, att det är den Frälsare som lovat vara med oss alla dagar intill världens ände, som är med mig var dag i livet och beskyddar mig för alla faror.'"

Den tillkommande världen.

"Kycklingen i skalet har i sina ögon och vingar ett tillräckligt bevis på en tillkommande värld. Ögat är till för att se, men vad kan det se inne i skalet? Vingarna äro skapade för flykt, men hur kan man flyga inne i ett skal? Det är därför fullkomligt klart, att ögonen och vingarna icke äro ämnade för livet innanför skalet utan för ett liv utanför skalet. På samma sätt finns det många goda anlag och möjligheter, som icke här kunna nå sin fullkomning. De

kräva andra förutsättningar för sin fullkomning. Dessa skänkas i Evigheten."

"Vissa villkor måste iakttagas, om vi i det andra livet vilja få njuta himmelens salighet och undgå helvetets pina. Moderns värme är nödvändig för att kycklingen skall kunna kläckas ut levande; annars ruttnar ägget och kastas bort. Liksom det är nödvändigt för en kyckling att redan under tiden i ägget få värme, så är det nödvändigt för oss redan för vårt liv på jorden att njuta värmen av den helige Ande. Liksom kycklingen kommer ut ur sitt skal, så skola vi också lämna denna världen och inträda i himmelens rike och undfå evig salighet."

"Många ha ingen säker tanke om den tillkommande världen. De säga, att efter döden är allt slut och att det är fåfängt att tala om himmel och helvete. Detta påminner om ett samtal mellan en höna och hennes okläckta kycklingar. Hönan talade till en kyckling och sade: 'Kära liten, om en minut eller par är du fri från skalet. Då får du se mig, din moder. Du får också se världen omkring dig med alla vackra blommor och träd.' Men kycklingen vidhöll trotsigt, att allt tal om en mor och en värld var lögn. Men kort därefter brast skalet, och kycklingen kom ut. Den såg sin moder och världen omkring sig och fann, att moderns ord varit sanning. Så skola också de, som säga att det inte finns Gud, himmel och helvete, få se sanningen, när kroppens hölje brister och själen blir fri."

"När vi resa till främmande land, är det gott att ha en vän, som tar sig an oss. Bliv vän med Jesus Kristus. Då har du en vän i himmelen."

X.

INDISK KRISTENDOM.

Kristendom och folk-ande.

I Europa har kristendomen präglats ut i tre huvudtyper, den romerska, grekiska och germanska, vilken senare ytterligare delar sig i en mängd undertyper. Dessa motsvara skillnader i folkkaraktär och temperament hos folkslagen på de olika landområdena. Man har skäl att vänta, att inom snar framtid ytterligare tre kristendomstyper skola finnas att räkna med, en indisk, en japansk och en kinesisk. I Europa har emellertid den i och för sig oundvikliga och rent av till en viss grad önskvärda söndringen i olika kristendomstyper med nationell och rasbestämd särprägel ägt rum på ett fullkomligt ödeläggande sätt. Den huvudsakliga skulden härtill ligger i den omständigheten, att religiösa frågor sammanvävts med politiska. Men resultatet har blivit, att det som var ämnat att bli en hela människosläktets religion, ett fredsskapande enhetsband tvärs igenom alla motsättningar i fråga om ras, samhällsklass och kultur, i verkligheten snarast lett till att redan förut existerande fejder föras med ökad bitterhet. Krafter, som, rätt använda, skulle tjänat till världens på-

nyttfödelse, ha till ingen nytta förslösats i inbördes strider på liv och död. Det kanske största problem, som förelägges Österns hastigt mognande kyrkor till lösning, är, huru åt kristendomen skall tillförsäkras en fullt nationell utformning och ändå på samma gång hotande missgrepp och faror undvikas, vilka, om de också här äro av delvis annan art, kunna bli lika ödesdigra som de, som lamslagit kristendomen i Europa.

Baron von Hügel leddes i sitt samtal med Sadhun framför allt av sitt intresse för hithörande problem. I det memorandum, som han skrev för vår räkning, sammanfattar han på ett ingående sätt Sadhuns ståndpunkt till frågan. "Sadhun menar med all rätt med indisk kristendom icke en kristendom, som i så hög grad anpassat sig efter indiskt tänkande, att den upphört vara levande kristendom. Sålunda kan hans reaktion mot t. ex. brahmanismens läror och metoder icke anklagas för bristande grundlighet. Sadhuns totalåskådning i alla dess huvuddrag utgör, med sina storslaget icke-panteistiska, fullt personliga och historiskt grundade tankegångar, ingen blott återklang eller ett summariskt bejakande av någon grundtanke, som tonar igenom och behärskar indiskt tänkande och indisk religion. Icke heller har han blott därför att han är indier i klump övertagit de framträdande, fullt påtagliga säregendomligheterna i det indiska tänkandet, liksom icke heller Paulus, endast därför att han var jude, övertog hela arvet av framträdande, fullt påtagliga judiska tankegångar, eller Augustinus, därför att han var afrikansk romare utan vidare upptog de framträdande, tydligt gripbara säregendomligheterna i den afrikansk-romerska andan. Och likväl voro både Paulus och Augustinus stolta över sin ju-

diska, respektive romerska härstamning och ville med iver förbliva jude och romare, så mycket som kristendomen det medgav. På samma sätt är Sadhun riktigt nog stolt att vara indier och ivrig att få förbliva indier, så vitt som kristendomen någonsin det medger."

Enligt vår uppfattning ges här ett exakt uttryck för Sadhuns ståndpunkt.

"En gång under en resa i Rajputana", sade Sadhun, "såg jag en brahmin av högkast komma springande in på bangården. Utmattad av den starka värmen, föll han ned på perrongen. Stationsinspektoren, som var en angloindier, skyndade till hjälp. Han bjöd honom vatten ur en vit kopp, men brahminen ville inte taga emot det. Han plågades av törst, men sade ändå: 'Jag kan inte dricka detta vatten. Hellre vill jag dö.' 'Vi begära ju inte, att ni skall äta koppen', sade man till honom. 'Jag vill inte bryta min kast', svarade han. 'Jag vill hellre dö.' Men när man kom med vatten i hans egen mässingsbägare, drack han det begärligt. När han fick det på sitt eget vis, gjorde han inga invändningar. På samma sätt är det med Livets vatten. Indierna behöva få Livets vatten, men inte ur en europeisk kopp."

Sadhuns egen lärometod är karakteristiskt indisk. En vis man talar där ofta i bilder och disputerar i bilder. En folktalare gör det alltid. Han rent av tänker i bilder. Och Sundar, som står som en i raden av indiska siare och skalder, följer samma metod. Man ser det ännu mera slående i hans vardagssamtal än i hans offentliga föredrag. De exempel ur livet, han där använder, förstår man, att han valt under noggrant tankearbete. Men när man lyssnar till honom

i en förtrolig krets, känner man hans själ arbeta i och genom levande bilder. Och ofta kunna saker, som framkomma alldeles oförberett, vara verkliga konstverk, både i fråga om fantasi och uttrycksform.

Men detta är inte egentligen ett indiskt drag — det måste erkännas —, utan fastmer ett österländskt. Och dock, var i Österlandet utom i Indien skulle väl någon kunnat så hänföras av Johannesevangeliets Logos-lära och av dess tankar om livet och kärleken, och så översätta dem till livfulla liknelser?

Specifikt indisk är också den instinkt, som förde Sadhun i förbindelse med heliga män, som i otillgängliga trakter av Himalaya grubblade över Gud och evigheten, och som också ingav honom ett så brinnande intresse för den vördnadsvärde Maharishin, som han fann på Kailash, en helgad plats, vilken i otaliga hänsyftningar omnämnes i hinduernas heliga böcker. Eremiten, som i skogen, bergsgrottan eller öknen söker den absoluta ensamheten för stilla begrundan, och munken, som känner det lättast att leva i Guds gemenskap inom ett samfund av besläktade själar, stå båda att finna likaväl i Östersom Västerland. Men medan församlingsandakten — den katolska mässan, protestantismens lågkyrkliga bönemöten, kväkarnas gemensamma tysta bön — höra Västerlandet till, så har Indien av ålder varit eremiternas klassiska land. Det är indiern i Sadhun, som skulle längta efter att få leva ett liv i ensamhet och kontemplation, om icke Kristi kärlek tvingade honom att i stället välja ett liv i möda för medmänniskors frälsning.

Den som själv är så fullkomligt indisk, ser naturligtvis med längtan fram mot en fullkomligt indisk kyrka.

Sadhun blev tillfrågad: "Hur kommer framtidens kyrka i Indien att se ut; blir den månne anglikansk, metodistisk eller baptistisk?" Hans svar lydde: "Det kommer att bli rätt och slätt en indisk kyrka, byggd efter indiska metoder och ideal." Han tror inte, att den indiska kyrkan ännu är i stånd att reda sig själv. Missionärer behövas alltfort för fostran av indiska kristna ledarepersonligheter. Men dessa måste steg för steg föras fram till vidsträcktare ansvarighet. "När någon skall lära sig simma, måste han först lära sig simma på land. Men sedan måste han ned i vattnet, först där det är grunt, sedan ut på djupet. Så böra omsorgsfullt fostrade indiska ledare först sättas på måttligt ansvarsfulla platser, där de kunna utvecklas, och sedan kunna de så småningom bli i stånd att göra sina kyrkosamfund starka; och vi ha stora ting väntande framför oss. På sina håll har denna utveckling redan börjat."

Han inskärper ytterligare tanken på den indiska kyrkans styrka och svaghet genom en liknelse, som troligen förts honom i tankarna genom den vanliga bilden av "Moder Indien", målad på kartan, med huvudet krönt av Himalaya och fötterna vilande på Ceylons lotusblomma.

"Vi kunna likna Indien vid en man. Himalaya är huvudet, Sydindien fötterna, Punjab högra handen, Bengalen den vänstra. Om mannen skall kunna stå upprätt, måste han stå på Sydindien, sina fötter. Sydindien är moget för detta ansvar. De kristna i Sydindien äro långt hunna både i fråga om antal och om bildning.* Men fastän många av kyrkorna därnere

* I Travancore och Cochin finnas kyrkor, som vilja räkna sina anor tillbaka till aposteln Tomas och som i varje fall leda sitt ursprung ända från det andra århundradet e. Kr.

underhålla sig själva, och fastän mannen kan stödja på dessa fötter, kan han likväl inte gå. Varför? Jag såg en jude i Cochin. Han stod, men han kunde inte gå. Han hade elefantsjuka, som gjort hans ben svullna och tunga. Den indiska kyrkan kan inte utbreda evangeliet över hela Indien och bringa hela landet frälsning, därför att den indiska kyrkan i söder har elefantsjukan. Kastskillnaden är dess förnämsta svaghet. Av denna orsak och också av andra råder där brist på kärlek och därför också brist på nit för andras räddning. Om denna brist blir botad, kan Sydindiens kyrka bli brukad som ett redskap och en vägvisare för andra kyrkor i Indien."

Genom att gå in i sadhulivets former har Sundar visat sin medvetna strävan att "indisera" kristendomen. Och denna strävan kan, såsom vi senare skola visa, framkalla problem, mer genomgripande än han någonsin kunnat förutse. Men i vissa andra avseenden åsyftar han med kristendomens "indisering" huvudsakligen yttre reformer. Till en vän, som en gång riktade till honom frågan, hur kristendomen skulle kunna bli inhemsk i Indien, sade han: "Folk borde sitta på golvet i kyrkorna. De borde ta av sandalerna i stället för turbanerna. Indisk musik borde användas. Långa fria tal utan alla ceremonier borde ersätta predikningarna." När det blir fråga om själva grunderna, är för Sadhun kristendomen höjd över de nationella skrankorna. Den är varken Österns eller Västerns religion, utan mänsklighetens.

Liksom Kristus sade om judarnas lag och profeter, att Han var kommen icke för att upplösa utan för att fullborda, så, menar Sadhun, är Kristi religion befryndad med det ädlaste inom hinduismen.

"Kristendomen är hinduismens fullkomning. Hin-

duismen har grävt kanaler. Kristus är vattnet, som skall strömma i dem. Bhagavad Gita har stora likheter med Johannesevangeliet. Det är troligt*, att såsom en vän till mig förmodade, en hindu där omsatt Johannes' tankar i en hinduistisk form. Bhagavad Gita fullbordades i andra århundradet e. Kr., och vid den tiden funnos kristna i Indien. — Solvärmen magasineras i jorden. Den kommer fram, när sten gnids mot sten. Icke-kristna tänkare ha också mottagit ljus från Rättfärdighetens Sol. Hinduerna ha fått något av den Helige Ande. Det finns mycket skönt i hinduismen, men det fulla ljuset utgår från Kristus. Alla inandas luften. Så inandas alla, kristna och icke-kristna, den helige Ande, fast de inte benämna det så. Den helige Ande är inte några vissa människors privategendom."

Men här kan med skäl frågas: varför tyckes då Sadhun så ofta vika av från sin kurs för att bekräfta, att han själv fått ut så litet av studiet av hinduismens heliga böcker och ingenting alls ur Yogasystemet, vars tillämpning dock hör till det karakteristiska för indisk religion?

De som övergått från en religion till en annan bli, som erfarenheten visar, sin forna religions svåraste vedersakare. En människa gör naturligen inte det för henne själv så kostsamma bytet av religion utan att känna sig okuvligt viss på den nya religionens

---

*) Få som verkligen studerat den indiska litteraturen, skulle vilja instämma i att denna förmodan är trolig. Men även om detta icke är historisk sanning, så är antagandet dock belysande för det filosofiska och religiösa släktskapsförhållandet, som Sadhun antager existera mellan vad han räknar som toppunkterna av hinduistisk och kristen inspiration.

styrka och den gamlas svaghet. Några indiska hednakristna — Pandita Ramabai är ett anmärkningsvärt exempel — kunna inte se annat i hinduismen än "ett mörkrets bålverk". Men denna förklaring äger icke sin tillämplighet på Sadhun. Den mörkare sidan av hinduismen rör han aldrig vid; åtminstone kunna vi inte återge någon enda dylik hänsyftning. Sällan eller aldrig uttalar han sitt ogillande av de grövre vanföreställningarna i folkreligionen. Hans kritik av hinduismen tyckes huvudsakligen rikta sig mot dess starka punkter, icke mot dess svaga, mot den filosofiska panteismen, mot karmaläran och kunskapens frälsningsväg (Jnana-marga), mot Yogasystemet och det asketiska livsidealet.

Ett verkligt svar på vår fråga måste sökas på annat håll. Sadhun är, såsom här redan ofta framhållits, en mystiker, vars mystik har sin medelpunkt i Kristus. Han har fattat kärlek till Kristus — uttrycket är, såväl som varje annat bildlikt talesätt, här för svagt. Och jämförd med det ljus från Kristi kunskap och Kristi kärlek, som nu faller över hans levnadsväg, är den högsta upplysning, som hinduismens helgon nått, att likna vid en skymningsdager vid sidan av den strålande middagssolen. Den sanning, som de vunnit, hade utan tvivel ett visst värde. Men nu bjudes oss något bättre. Och att välja det blott och bart goda, när det bästa finns inom räckhåll, är avgjort att slå in på den sämre vägen.

Filosofisk panteism.

Hinduismen såsom filosofisk skapelse är ett alltför imponerande verk av mänskoanden för att kunna

kullkastas medelst några kvicka slagord och några lyckligt funna bilder. Och var och en, som i Sadhuns yttranden söker en välgrundad teoretisk kritik av vare sig panteismen eller Karma- och Jnanalärorna, måste känna sig besviken. Sadhun är ingen filosof i detta ords verkliga mening. Han skulle själv vara den förste att avsäga sig alla dylika anspråk. Han hör snarare till den profetiska livstypen, vilken ju är mer besläktad med diktarens än med filosofens. Liksom en konstnär uppfattar skönheten, där andra icke äro i stånd att se den, och sedan kan visa den för världen, så har profeten ögat, som ser etiska och religiösa värden, och förmågan att ställa dem levande fram inför människorna. Det intuitiva uppfattandet av värden, vare sig av estetisk eller etisk natur, skiljer sig från filosofens rent teoretiska omdömen och logiskt bindande bevis lika väl som från naturvetenskapsmannens förmåga att fatta i sikte de lagar, efter vilka hans observationsresultat låta ordna sig. Sadhuns kritik av hinduismen är icke betydelsefull genom några teoretiska argument, utan som symptom på när och var hans "profetiska" sinne "vädrar" en brist just med hänsyn till de etiska och religiösa värdena.

All verklig religion äger den grundläggande förvissningen, att tillvaron ytterst är god, och att vi därför, om vi blott söka nog länge, skola finna, att det verkligt goda också är den högsta sanningen. Men utan skolning förmår en människa inte bättre bedöma, vad som är i högsta mening gott än vad som är skönt. Etisk bedömningsförmåga är lika sällsynt som god smak. Det är profetens egentliga uppgift att hjälpa människor att klarare se, vad som i sanning är det verkligt goda. Filosofens däremot är att

bevisa att detta också är sanning. Men detta kan filosofen göra, endast om han i sitt sökande i första rummet begär svar på frågan, vad som är högsta sanning, icke vad som är det högsta goda. Därför är det följaktligen mycket svårt för en och samma person att vara både profet och filosof. Sadhun är påtagligen inte båda delarna. Men säkerligen dröjer det inte länge, förrän den kristna kyrkan i Indien, filosofiens hemland, kan frambringa en filosof, som kan mäta sig med hennes profet.

Sadhuns ofta förekommande opposition mot panteismen är att förstå som en reaktion mot hans indiska omgivning. Det vore inte riktigt att låta alla hinduer gälla som panteister — Ramanuja*, som med sin filosofi givit Bhaktifromheten ett teoretiskt underlag, utgör här ett märkligt undantag. Likväl är alltfort en panteism, som huvudsakligen bygger på den store Sankaras monism, att räkna som Indiens mest utbredda religionsfilosofiska åskådning. I Västerlandet där genomsnittsreligionen ensidigt betonar Guds transcendens, har den kristna mystiken i allmänhet lika envist betonat Guds immanens. I en motsatt miljö ser Sadhun en motsatt uppenbarelse av sanningen. Men de grunddrag i panteismen, som förläna den dess specifikt religiösa värde — dess framhävande av förhållandet mellan själen och Gudomen såsom ett hemlighetsfullt, för-

---

* *Bhakti* betyder "hängiven kärlek", vilket sinnelag gentemot gudomen inskärpes av de skalder och tänkare, som grundat den så benämnda religiösa rörelsen. De ha framträtt i olika delar av Indien och ha spelat en roll allt ifrån medeltiden med sina dikter mestadels skrivna på folkets eget tungomål. En av de mest kända är Kabir, väl bekant för västerländska läsare genom översättning av Rabindranath Tagore.

troligt inre gemenskapsförhållande — utgöra dock själva kärnan i hans budskap.

"Muhammedanska och hinduistiska mystiker ha med orätt sökt få uppgå i den Store Anden, såsom floden sjunker i världshavets famn. Idealet är icke att förlora sig själv i, utan att själv få leva i den Store Anden." Och vidare: "Hinduer ha vanligen sinne för Johannesevangeliet; de tilltalas av 'jag i eder, I i mig'. Men de låta lätt vilseleda sig av sin panteism. Kristi enhet med Fadern och hans enhet med oss äro av olika slag. Ljus är sol, och sol är ljus. Värme är sol, och sol är värme. Men värme är inte ljus. Kristus är världens ljus. Den helige Ande är världens värme. Kristus är icke den helige Ande. Panteismen, som utplånar skillnaden mellan mig och Gud, tappar det väsentliga. Om jag skall kunna njuta Guds gemenskap, måste jag vara något annat än Gud. Tungan skulle inte kunna njuta av sötsakerna, om det inte vore någon skillnad emellan henne och dem."

"Om vi äro Gud", sade han en gång, "är ju all gudsdyrkan onödig. Panteismen har ingen känsla av synd, därför visar den ofta benägenhet att leda till osedligt liv."

Baron von Hügel yttrade under ett samtal: "Det förvånar mig, att Ni är så fri från panteism."

Sadhun svarade då: "Under de första stadierna av mitt kristna liv kände jag åtskillig dragning till panteismen. Jag kunde tänka, att den underbara frid, som jag hade, möjligen var en följd av att jag var Gud eller en del av Gud.* Men av två orsaker ha

---

* Om en hinduistisk sannyasi tänker man bokstavligen så. Jfr. sid. 228.

dessa tvivel skingrats: den första, att jag under mina Yogaövningar icke förnam denna frid; den andra, att jag stundom kunde känna mig dyster och nedstämd i känslan av att Gud övergivit mig."

Yoga och Bhakti.

Mystiken har i sin utveckling i Indien i stort sett följt tvenne stora strömfåror: Yoga och Bhakti. Dessa betraktas ibland som två samverkande, ibland som två varandra motverkande frälsningsvägar. Det finns många Yogasystem och många Bhaktisekter, vilka inbördes visa oerhörda skillnader i fråga om sedligt och andligt värde. Det finns en Yoga, som i princip kommer ganska nära de meditations- och andaktsövningar, som uttänkts inom de katolska klostren. Det finns också en Yoga, som ingenting annat är än ett rent konststycke med självsuggestion och hypnotiska krafter, tomma tranceövningar, fullkomligt gagnlösa och rent av förslappande för själsliv, hjärta och vilja. Det finns Bhaktisekter, som med all rätt kunna göra anspråk på en plats bland världens högre religioner. Det finns också Bhaktisekter, som uppmuntra och till och med eftersträva en religiös hänryckning, där den mystiska föreningen symboliseras genom ceremonier av osedlig art.

Men oavsett dessa grundväsentliga olikheter inom ramen av vartdera begreppet, råder mellan Yoga och Bhakti en vid och allmän skillnad, vilken, om vi för översiktens skull bortse från en mängd finare skiftningar och åtskillnader, kan i stort sett karakteriseras i en rad motsättningar. Inom Yogan söker man nå saligheten och kontakten med det absoluta genom strängt levnadssätt och självtukt; inom Bhakti

söker man nå den genom skönhet i sånger, danser och hymner.

Inom Yogan söker man undertrycka sina begär, inom Bhaktifromheten däremot vill man ge dem uttryck. Den förra åskådningens lösensord är "koncentration", mestadels fattad som en intellektuell prestation; den senares lösensord är "hängivenhet", en fullkomlig överlåtenhet, huvudsakligen förlagd till känslan. För Yogasystemets anhängare är målet för det mystiska sökandet f r i d; för Bhaktisökarna g l ä d j e. De förra vilja tillfredsställa människans begär efter något oföränderligt och förblivande genom ett allt djupare inträngande mot själva det andligas urgrund; de senare lockas av en överströmmande livsstegring, som finner symboliska uttryck i rytm och rörelse. Det förra systemet är individualistiskt, benäget för avskildhet och meditation; det senare är kollektivistiskt och hämtar glädje och livsstegring ur samvaron med besläktade själar. Yogamannen ser ned på allt, som rör ordnat gudstjänstväsen och gudstjänstliv, och älskar avskildheten i skogar och grottor; den bhaktifromme gör fullt bruk av tempel, bilder, hymner. Den förre kan dyrka det högsta väsendet antingen såsom en personlig Gud eller såsom en opersonlig gudom; den senares rika och fulla hängivenhet ägnas en Rama eller en Krishna, vilka i mänsklig gestalt uppenbara den högsta gudomen.

Sadhun inskärper ofta, att hans tänkande icke rönt inflytande vare sig från Yoga eller från Bhakti; det kan icke heller ens ett ögonblick sättas i fråga, att de avgörande dragen i hans religion tillkommit genom utomkristlig påverkan. En västerländsk läsare, som varken hört talas om Yoga eller Bhakti,

skulle genast säga, att den man, som här talar, fått sin livssyn och sina erfarenheter formade genom Nya Testamentet, möjligen med något inslag här och var från Franciskus och Thomas a Kempis, men för övrigt utan andra inflytelser att räkna med.

Och dock —

Såsom yngling tillämpade Sundar Singh, såsom han själv ofta bringar i erinring, Yogan eller åtminstone ett av de många Yogasystemen och detta med all uthållighet — han prövade systemet och fann det ohållbart. Och Yogaanhängarens lidelsefulla trängtan efter frid var den form, varunder han först förnam den själens törst efter något högre, som hos alla människor är en förberedelse för den gudomliga upplysningen. Och dock är Yogamannens "frid", som man vinner på "koncentrationens" väg — sanskritordet S a m â d h i kan översättas med båda dessa ord — en helt annan sak än den Guds glädjefyllda frid, som Sadhun talar om. Men är det inte ändå hans ungdoms sökande efter frid genom en i livet tillämpad Yoga, som givit ekstasen den plats, som den sedan faktiskt kommit att intaga i hans andliga liv? Själva förekomsten av ekstasen har Sadhun gemensam med västerländska mystiker. Men att den återkommer så ofta och att han tillmäter den en sådan betydelse samt — och det förtjänar här tilläggas — att han så fullständigt saknar misstänksamhet mot sina visioner, medan däremot många av kyrkans klassiska mystiker underkastade varje syn omsorgsfull prövning, innan de vågade tro den given av Gud — alla dessa drag låter oss spåra beröringspunkter mellan Sadhuns mystik och den högre Yogan. En skillnad råder där emellertid, en fullkomligt grundväsentlig skillnad, nämligen att Kristi inflytande och

kontroll under ekstasen rent av gör sig gällande i långt högre och innerligare grad än någonsin under hans vanliga, medvetna liv.

Inga tecken tyda på att Bhaktiskalderna hört till de hinduistiska böcker, som Sadhun särskilt studerat i sina tidigare år; i Bhagavad Gita, som han ju kunde utantill, ingå likväl tankegångar, besläktade med Bhakti. Anmärkningsvärt är också, att Sadhun aldrig använder det erotiskt färgade bildspråk, som i Bhaktimystiken, liksom i åtskillig brudmystik på kristen grund, gärna brukas för att ge uttryck åt själens förtroliga umgänge med eller trängtan efter Gud. När hans religiösa upplevelse når sin högsta intensitet, präglas hans väsen snarare av ett djupare lugn än av någon stegrad upphetsning. I sina råd till andra röjer han blick för faran att ge känslorna fritt spelrum i religionen. Men det finns i hans väsen en ton av längtan, som ljuder i Bhaktifromheten, fastän han håller den nere under strängaste tukt. En gång, när samtalet rörde sig om Bhaktiskalderna, om hur under deras uppjagade andliga tillstånd håret reser sig, tårar strömma ur deras ögon och hela kroppen rister under våldsamma skälvningar, fällde Sadhun följande yttrande: "Allt detta är bara utvärtes företeelser. Verkligheten ligger innanför. Vanligen tar sig min fröjd helt stilla uttryck. Någon gång röjer den sig på annat sätt. Håret har då kunnat resa sig. Tårar ha runnit utför mina kinder. Men min kropp har aldrig darrat av ekstas. Den frid och glädje, som jag erfarit, äro smittosamma. En gång fann jag andra runt omkring mig gråtande glädjetårar liksom jag."

Han sökte, och han fann i överflödande rikedom i Kristus Yogans frid, Bhaktis glädje och än mer.

Ingen som läser denna bok, kan undgå att se, att den kristendom, som Sadhun erfar och med sitt liv bekänner, icke endast är Nya Testamentets religion utan fläck och förvanskning, utan också och i långt högre grad än en västerländing någonsin har möjlighet att förstå, hinduismens krön och fulländning — Vägen, som har till mål en högre syntes mellan de ädlaste sökareidealen inom både Yoga och Bhakti.

Sadhuidealet.

Vi stå nu inför det mest utpräglat indiska inslaget i Sadhuns grepp på kristendomen och hans utformning av sitt kristna liv. Under medeltiden förekommo likartade strävanden i Europa, speciellt i den franciskanska rörelsen. Franciskus' liv och ideal svara i många hänseenden fullkomligt emot Sundar Singhs. De hava troligen icke varit utan sitt inflytande över honom. Men impulsen till att i tjugonde århundradet förverkliga detta ideal kan tydligt spåras tillbaka till den beundran, som hans mor ingöt hos honom för de hinduistiska sadhus, som han i hennes sällskap besökte under sin barndom, och för deras sätt att leva. "Du skall inte", brukade hon säga, "bli så tanklös och världslig som dina bröder. Du skall söka frid för din själ och älska religionen, och en gång skall du bli en helig sadhu." "Det var den helige Ande", sade han vid ett tillfälle, "som gjorde mig till kristen, men det var min mor, som gjorde mig till sadhu."

I olikhet mot de typiskt hinduistiska sadhus är Sundar Singh rakt ingen asket, som strävar att vinna förtjänst eller nå fullkomning genom självpåtagna

lidanden. Han vill helst bli uppfattad som en "predikarebroder". Han anser heller icke, att världen och allt som hör världen till, är av ondo. Tvärtom uttalar han gärna sin övertygelse, att eftersom Gud är god, måste också den värld, som Han skapat, vara god.

"Jag säger till de hinduistiska sadhus: Ni ha blivit sadhus för att plåga er själva, jag är sadhu för att kunna tjäna. Jag plågar inte mig själv, men jag har blivit plågad av andra. Jag har inte avsvurit mig världen. Jag vill vara i världen och dock icke av världen."

"En gång gick jag fram genom en by i Himalaya. Där såg jag en stor hög av smuts och avskräde. Lukten, som steg upp därifrån, var kväljande. Några dagar senare gick jag åter förbi platsen. Jag märkte då en ljuvlig lukt, som undanträngde den dåliga. Förvånad började jag undersöka, vad som åstadkommit förändringen. Några blommor hade slagit ut och spredo sin doft omkring sig. Solens värme och ljus hade givit dem sköna färger och ljuvlig doft. Platsen var full av smuts, men själva smutsen fick verka som gödsel. På samma sätt är det med oss: vi leva mitt ibland denna världens smuts och orenhet. Men om våra hjärtan, liksom blommorna öppna sig för Rättfärdighetens Sol, så kunna vi, liksom blommorna, få färg och fägring från solen, och denna världens ting kunna som gödning få hjälpa fram vårt andliga liv."

"Ute i trädgården har jag ibland kunnat få sådana tankar: Dessa blommor och frukter och allt det andra ha blivit skapade, men inte för Gud, inte för änglarna, inte för Satan, inte för djuren. De äro till för oss människor. Varför skulle vi då avsäga oss dem?"

Dessa allmänna grundsatsers starka återverkan på det praktiska livet kommer som bäst till synes, när vi klargjort hans ståndpunkt gentemot pengar och äktenskap. Men det ligger utan vidare i öppen dag vilka motiv, som drivit Sundar till sadhulivet. Han valde det, därför att det ställer honom fullkomligt fri; det löser honom från alla världsliga omsorger, det sätter honom i stånd att förverkliga den i indiska böcker så högt prisade dygden att med samma själsjämvikt se på lycka och olycka; han valde det i synnerhet därför att det syntes honom som den bästa vägen att föra evangeliet till Indiens folkskaror, kanske också — fastän han aldrig säger det — därför att detta liv mer än något annat gör det möjligt att bokstavligen vandra i Jesu efterföljd, och slutligen därför att han har en outredbar men bjudande visshet, att Gud kallat honom att gå just denna väg.

Pengar.

Sadhun bär aldrig pengar på sig. Hur han har det ordnat under sin vistelse i Västerlandet, har redan beskrivits. En tid följde han sina vänners råd och började ha pengar med sig, men han slutade snart. "Jag trivs inte med att sätta min lit till mina fickor utan till Gud. Det kan lätt vara hål i fickorna. Ficktjuvar finnas också. Men om vi förtrösta på Gud, äro vi trygga. Hos Honom finna vi allt vi kunna önska oss." "Om jag vore än så rik, vore dock mina tillgångar begränsade. Men när Gud är min älskande Fader, är hela världen min."

Under sina första sadhuår kunde han ofta få gå utan föda, när ingen bjöd honom ett mål mat och han inga pengar hade att köpa för. Numera är ju

hans namn vida känt, och denna svårighet har nästan försvunnit. Det har rent av ibland vid hans avresa hänt, att ända till tjugufem personer ävlats att få köpa honom biljett.

Det förnuftiga i denna Sadhuns levnadsregel måste bedömas utifrån nedärvda indiska synpunkter. I Västerlandet skulle det ställa sig omöjligt för en än så uppriktig man att leva på allmosor, utan att till sist förlora andras aktning och troligen också i längden sin självaktning. Om också experimentet lyckades för någon undantagsmänniska, skulle det säkert gå om intet hos dennes efterföljare. Franciskusidealet i sin ursprungliga form blev till slut praktiskt taget uppgivet; det tedde sig också möjligare i medeltiden än i vår generation. Men det sätt, varpå Paulus ordnade sitt liv, vilken försörjde sig som tältmakare genom vad vi skulle kalla "halvtidsarbete", allt under det han predikade evangelium — det passar i Västerlandet och förtjänar, ja, kräver att återupplivas. Men i dessa stycken lever Indien på en helt annan tradition, och vad som i Västerlandet vore ett missgrepp, kan i Indien visa sig vara livsdugligt och livsbefrämjande.

Sadhun avsäger sig själv ägandet av penningar och fäller en sträng dom över alla och särskilt över religionens tjänare, som ta betalt för sitt arbete och icke göra det av hjärta och själ. "Vi borde verka Guds verk med den kärlek, som Hans barn borde hysa till Honom själv. Låt oss verka, icke därför att vi som legodrängar vänta få lön för vårt arbete, utan i kärlekens sinne, därför att det är vår Faders verk. Och dock, huru många Guds tjänare sköta icke sin syssla lättvindigt och ytligt, även fastän de

få lön! Det finns andra, som helt enkelt fortsätta att kvittera ut sin betalning, fastän de intet arbete utföra. Deras ände är fördärv."

"Det bodde en landshövding i Nepal. Han sände ut tre män till arbete i sin trädgård. Den ene skulle få åtta annas; den andre tolv, men den tredje, som var en slav, skulle ingen lön få. Husbonden gömde sig i närheten och iakttog deras arbete. Mannen som skulle få åtta annas lade sig ned under ett träd och somnade och gjorde ingenting. Mannen som hade tolv annas i lön arbetade strängt. Men slaven lade ned hela sin själ i arbetet, som om det varit hans eget. På kvällen kallade husbonden till sig sina arbetare och började betala dem. Tjänaren, som skulle få åtta annas, kom fram. 'Du var lat och låg och sov under ett träd', sade husbonden till honom. 'Därför skall jag hänga dig i just samma träd.' Så hängde han honom där i trädet. Den andre kom fram bävande. Men husbonden var nöjd med honom och gav honom en skänk utöver de tolv annas. Sedan kom slaven. 'Vad är din dagspenning?' frågade husbonden. 'Du är den herre, som köpt mig', sade slaven. 'Jag är pliktig att tjäna dig hela mitt liv. Du är min fader. Vad du ger mig till mat och kläder är mer än nog för mig.' 'Därför att du icke arbetade för lön utan av den kärlek du hyste till mig', svarade husbonden, glad över hans trohet, 'skall du hädanefter vara min son. Alla mina ägodelar skola bliva dina.' Och då han icke hade egna barn, upptog han slaven som sin son. När mannen som skulle hängas såg detta, greps han av en djup sorg och sade till sig själv: 'Ack, om jag arbetat som han, kunde samma lycka ha hänt också mig.' Vi äro kallade att arbeta i Guds vingård. Att taga emot lön

är intet orätt, men att vara lat, fastän man har lön, eller att icke verka Guds verk, därför att vi icke vilja befatta oss med det utan att få en viss, utsatt lön, det är orätt. Om vi som slaven gå i vårt arbete med kärlekens sinne, och betrakta det som vår Faders verk, skola vi förvisso bliva arvingar till hans himmelska rike."

Äktenskap.

En kväll, på återvägen från ett möte, ställde man till Sadhun följande fråga: "Sadhu, skall Ni någonsin gifta Er?"

"Jag är redan gift", svarade Sadhun.

"Vad? Är Ni redan gift?"

"Ja, jag tillhör Kristus."

"En vän frågade mig en gång, varför jag inte gifte mig", sade han vid ett annat tillfälle. "Jag finner en rikare lycka i min Herres vänskap." Han tycks också känna fruktan, att han skulle, såsom Paulus säger, som gift för mycket söka vara sin hustru till behag och därför icke odelat ägna sina krafter åt Gud.

Men fastän han för egen del icke tänker på äktenskap, råder han inte andra att förbli ogifta. En gift präst, som mottagit starka intryck genom hans föredrag, sporde med sorgsen iver, huru han i sitt äktenskap skulle kunna tjäna Herren lika helhjärtat som den ogifte Sadhun; men Sadhun försäkrade honom, att han också som gift kunde vara en trogen Herrens tjänare. — Man diskuterade en gång frågan om lämplig föreståndare för en "Kristikul", en föreslagen utbildningsanstalt, där unga män skulle fostras till kristna sadhus. Han uttalade då som sin åsikt, att platsen icke nödvändigtvis behövde be-

sättas med en man i ogift stånd. "Satt inte en gift man som rektor för en Gurukul i många år?"*

Han saknar alldeles asketernas benägenhet att ringakta eller undfly kvinnorna. Han betonar den kärlek och den omsorg kvinnor visade Kristus under hans jordeliv, och han håller för troligt, att kvinnorna visade Mästaren en större uppskattning än männen, därför att deras förmåga att älska är större än männens och de alltså kunde ha mera gemensamt med Honom.** Sadhun själv rör sig med enkel naturlighet i kvinnors sällskap. Och han har kvinnliga vänner, med vilka han står i ständigt personligt utbyte genom brevväxling. Om sin döda moder talar han med den djupaste kärlek och vördnad, och kanske är det just, när han sitter i en krets av kvinnor, under otvunget samspråk, som hans naturs rika skatter av ömhet och finkänslighet som vackrast träda i dagen.

En hinduistisk sannyasi får inte ens tala till en kvinna, en sadhu, som lever mindre strängt, gör det kanske någon enstaka gång. I hinduernas heliga böcker — liksom för övrigt ofta hos kyrkofäderna — tecknas kvinnan som ett ondskans verktyg, en frestelse och en snara, vilken det redan i och för sig är en dygd att undvika. På denna punkt har Sundar synbarligen lyckats kristna sadhu-idealet. Men såsom det under många skeden av kyrkans historia skett i Västerlandet, skulle just här missgrepp kunna äga rum, vilka, om sadhu-idealet tolkades av män,

---

* *Gurukul* är namnet på skolor, upprättade av Arya Samaj, i vilka blivande *Gurus,* d. v. s. lärare, få sin utbildning. F. n. finnas trenne dylika anstalter.

** Jfr. A. Zahir, *Soul-Stirring Adresses,* sid. 45.

mindre än Sundar genomträngda av Kristi egen syn på kvinnan och äktenskapet, lätt skulle kunna fördröja en sund utveckling av Indiens kyrka.

Den kristne Sadhun och framtiden.

Ingen kan förutsäga, vilka följder Sundar Singhs förstlingsförsök att kristna sadhuidealet kommer att få för Indien. Redan ha fyra hundra unga män kommit till Sadhun, brinnande av längtan att följa hans föredöme. Många av dessa stå, enligt Sadhuns mening, endast under inflytande av en ögonblickets stämning och skulle aldrig ha kraft att framhärda genom ett så påkostande liv. Bättre vore att aldrig ha försökt än att börja och sedan ge upp det. Han har rått dem att vaka och bedja, att söka sig visshet och att sedan troget följa Guds kallelse, vilken väg den än förelägger. Han har blivit ombedd att förestå en skola, som skulle fostra unga män för sadhulivet. Han har emellertid avböjt detta anbud. Skolbyggnader och organisationer smaka för mycket Västerland. Om något sådant skulle göras, skulle han vilja göra det efter helt indiska linjer. Religiösa ordnar och institutioner behålla sällan stiftarens anda efter dennes bortgång. Den indiske gurun brukar låta fem eller sex lärjungar komma och dela hans liv. Detta vore, menar Sadhun, en bättre väg — eller åtminstone den enda, som han kunde ha håg att pröva.

Låt oss antaga, att det ut över hela Indiens land framträdde kristna sadhus. I ett folk, så öppet för religiösa intryck, skulle verkningarna bli oöverskådliga.

Men en sådan utveckling skulle inte bli utan sina faror.

Franciskus kunde erkänna och erkände med glädje påvens och kyrkans auktoritet ifråga om kyrkotukt och teologi. Vid den västerländska kristendomens motsatta pol står kväkarmystiken, vilken, åtminstone i fråga om det yttre, får kännbart underordna sig sitt brödrasamfund. Och erfarenheten visar, att det icke för någon individ, hur andefylld han än är, är till minsta andliga men, att han får hejda sig och tänka sig för, ja, kanske för en tid pålägga sig vissa inskränkningar i fråga om tal och handlingar, på yrkande från sin kyrkas myndigheter, naturligtvis förutsatt, att ifrågavarande restriktioner icke äro alltför stränga och oförstående och att han i så fall efter mogen överläggning är redo att likväl tala och handla och taga följderna.

Men en sadhu erkänner ingen sådan auktoritet. Hans enda rättesnöre för tänkande och liv är det inre ljuset. I Västerlandet, i synnerhet på anglosachsisk mark, ha de flesta intill en viss gräns en individualistisk religiositet, vare sig de medge det eller icke. Men låt bara någon uppstå och framställa sina egna privatmeningar som ett evangelium, så blir han genast ansedd som en svärmare. En kritisk, om också vänlig allmänhet har fördrag med sina svärmare, kan till och med yvas över dem en smula; men innan man godtar någon som profet, måste en längre tidrymd ha vittnat för honom och han för övrigt ha legitimerat sig på en massa olika, fina, oskrivna bevisningssätt, ett prov, som få kunna genomgå utan att vara verkliga profeter. Men vad skulle kunna hända i Indien, där var och en, som har en mystisk eller asketisk sinnesriktning kan axla en sadhus man-

tel och därmed också vinna åtminstone något av en sadhus anseende?

Under de första och andra århundradena efter Kristus visade sig "vandrareprofeten", vare sig han framträdde som mystiker, predikare, asket eller teosof, vara en tjänlig bindelänk inom kyrkan, en värdefull impulsgivare till nya försök och tankar, men också en anledning till fara och splittring inom kyrkan. Var och en som kunnat studera den intellektuella, religiösa och sociala bakgrunden för den äldsta kyrkan, såsom de nyare forskningarna kastat ljus över dessa förhållanden, och sedan får göra ett besök i Indien, vaknar där och finner, att där, så vitt man tar det religiösa läget i betraktande, de mellanliggande seklen blekna bort och man på nytt befinner sig i det andra århundradets grekisk-romerska rike, naturligtvis med vissa skillnader, ty historien upprepar sig aldrig.* Många av de förvirrande problemen i den äldsta kyrkan torde återkomma i Indien i blott obetydligt ändrad form. Men tjugo århundradens erfarenhet, bildningens ökade utbredning, naturvetenskapens frammarsch och, där det blir fråga om värdet av visioner och förmenta uppenbarelser, de nya möjligheterna för psykologien att kasta ljus över hithörande ting, borde göra kyrkans ledare i våra dagar skickade att bringa problemen till lösning, i varje fall med mindre svårighet, kanske understundom med större vishet.

Bland framtidens kristna sadhus kunna uppstå

---

* Denna erfarenhet var jag själv i tillfälle att göra år 1913. Något senare och fullt självständigt gjordes den av min vän mr R. T. Glover, Cambridge. Jfr. hans bok *The Jesus of History*, kap. IX..*B. H. S.*

apostlar, profeter, evangelister, men också möjligen anarkister, antinomister, häretiker. Somliga torde utvecklas i den ena riktningen eller i den andra, alltefter den hållning kyrkans ledare intaga mot dem personligen. Sanningen och rätten åro en; villfarelse och orätt äro mångfaldiga, och där det finns förståelse och vis frihet — eller rättare sagt, där det lämnas en frihet, som de flesta mena går utöver alla visa gränser — komma slutligen villfarelserna och överdrifterna att själva upphäva varandra.

En blick på religionshistorien uppenbarar för oss den lagen, att framgång nåtts överallt, där de män, som ha att leda församlingslivet och som äro kännare av gångna tiders sammanbragta skatt av dogmatiska och etiska läror, träda i lyckosamt samarbete med de nya synernas män, med dem som förkroppsliga Andens frihet, vare sig man sedan kallar dessa båda typer präster och profeter, skriftlärde och apokalyptiker, teologer och mystiker eller ordinerade och lekmannapredikanter. Men där sådant samarbete omöjliggjorts, har följden alltid blivit stagnation, nederlag och sjunkande.

Men ett ännu mera specifikt indiskt problem torde uppstå. Såsom redan sagts, anses en hinduistisk sadhu utrustad med magiska krafter. Sundar är ivrig att förtaga den tron sin makt. Kommer varje kristen sadhu att i framtiden vara lika nogräknad? Än mer: i Indien gäller som dogm: Dyrka läraren som Gud! Hinduismens filosofi lär, att människan är identisk med den store Anden, och en sannyasi, som genom koncentration och askes gör denna erfarenhet till sin, kan säga: "Jag är Gud" och alltså mottaga en dyrkan av samma slag som den, som

ägnas de hinduistiska gudomligheterna. Sundar avböjer hälsningsordet S w a m i (Herre). Men i ett land, där filosofi, tradition och folkgunst sammansvärja sig att erbjuda den mänskliga fåfängan ett sådant lockbete, skola väl alla ha kraft att stå emot frestelsen?

Några skola säkerligen svika. De flesta komma nog att bestå. Sannyasi-idealet är inte lätt att nå; och att hava lyckats och likväl med Paulus kunna säga: "Icke att jag redan vunnit det" — det kräver ännu mer. Men Sundar Singh har visat, att detta är ett värv, som icke är för högt för den indiska anden, om den öser ur Kristi Andes källa.

Det ligger i kristendomens väsen att icke vilja utplåna naturlig begåvning vare sig hos nationer eller enskilda, utan att tvärtom egga till allt högre strävanden i den riktning den personliga utrustningen anvisar. Sadhu-idealet är befryndat med mycket av det ädlaste i Indiens religion, både vad gäller filosofiskt tänkande och hängivenhet och självuppoffring i livet. Här stå Sankara, Ramanuja och Buddha själv som borgesmän. Den kristna Sadhurörelsen fäster vid sig oerhörda förhoppningar, därför att den är genuint indisk. Och i Sundar Singhs gestalt framträder den som fullt ut lika genuint kristen.

Tider av fara och förbistring kunna komma och skola förvisso komma. Men faror, som man förutser och möter i öppen strid, kunna övervinnas. Om Kristi sanna Ande och bönens Ande få verka, skola dessa faror dock övervinnas. Om det fasta prästerskapet i Indiens kyrka alltid lägger i dagen den förmåga att förstå och det "prövande av andarna", som utmärkte biskop Lefroy i hans förhållande till

Sundar Singh, och om Sundar Singh får stå som den förste i raden bland sadhus, utrustade om så vore med blott hälften av hans ödmjukhet och helhjärtenhet och av hans djupa inblick i Kristi sinne — så skall Indien gå emot tider av ljus.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

Sid.

Inledning 7

I. Mannen och livsvägen 15
Sökaren. — Kristen och Sadhu. — Fram mot fullmognaden. — Världsrykte.

II. En mystikers tro 56
Kristusmystik. — En Treenighetsvision. — Guds Son. — Försoningen. — Unio mystica.

III. En mystikers frid 73
Guds frid. — Korsteologien. — Själens mörka natt.

IV. En mystikers livsföring 86
Mystikern och genomsnittsmänniskan. — Försakelseliv och aktivt tjänande. — Bönens väsen. — Bönens nödvändighet. — Bönelivets former. — Nybörjarens väg.

V. Ekstas och vision 106
Ekstasen såsom esoterisk erfarenhet. — Syner och uppenbarelser inom judendomen. — Himmelen. — Kroppens uppståndelse. — Den yttersta domen. — Helvetet. — Andra visioner. — Ekstasens natur. — En enastående företeelse. — Idé och symbol. — Gudomlig ledning. — Kyrkans auktoritet. — Ekstasens faror.

VI. Lidandet, synden, domen 147
Karma. — Lidandet. — Synden. — Ångern. — Domen.

Sid.

VII. Hjärtat och huvudet 165
Front mot intellektualismen. — Intellektets plats. — Fåfängt sökande. — Det moraliska hindret. — Att känna Kristus.

VIII. Naturen och Bibeln 175
Naturens bok. — Bibeln. — Underverk.

IX. Bordssamtal 192
Predikokallet. — Liv och hopp. — Tjänande. — Religioner och religion. — Guds försyn. — Den tillkommande världen.

X. Indisk kristendom 203
Kristendom och folk-ande. — Filosofisk panteism. — Yoga och Bhakti. — Sadhuidealet. — Pengar. — Äktenskap. — Den kristne Sadhun och framtiden.

I BOKHANDELN:

Gertrud Aulén.
Kristendomens väg till folken. Missionshistoria. Utgiven genom Svenska Kyrkans missionsstyrelse. Del. I. Andra uppl. 9: 50. Del II kr. 8: 75. Med tvenne kartor i fyra färger samt åtskilliga grafiska tabeller.

Gunnar Brundin.
Under söderns sol. Minnen och intryck från en resa i Afrika och Indien. Med talrika illustrationer. Kr. 5: 75.

Herman Sandegren.
Kast och kristendom i Sydindien. Rikt ill. Kr. 5: 75.

Nj. Devasagayam.
Ur mitt liv. Bemyndigad översättning av *Anna Alm.* Pris kr. 2: 25.

H. V. Schomerus.
Religionernas kamp. Översättning av Fredrik Dahlbom. Kr. 2: —.

DIAKONISTYRELSENS BOKFÖRLAG

Pris kr. 2: 75

Skandinaviska Tryckcentralen, Sthlm

Streeter & Appasamy. Sundar Singh. 12:e uppl. 1923.

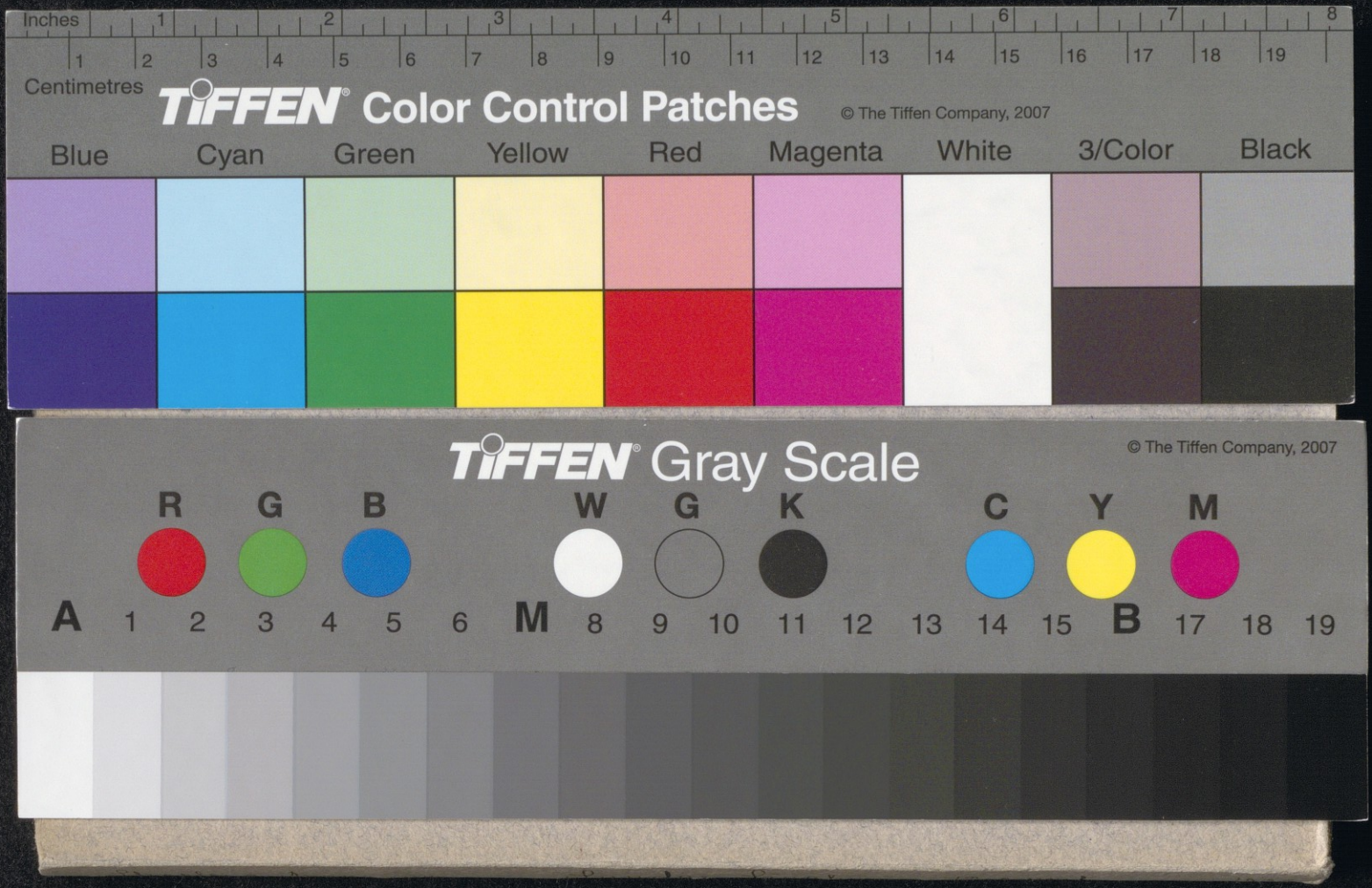
Inches
Centimetres
TIFFEN Color Control Patches
© The Tiffen Company, 2007
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black
TIFFEN Gray Scale
© The Tiffen Company, 2007
R
G
B
W
G
K
C
Y
M
A
M
B

books2ebooks.eu

www.books2ebooks.eu

books2ebooks.eu

Uppsala universitetsbibliotek

UPPSALA UNIVERSITET